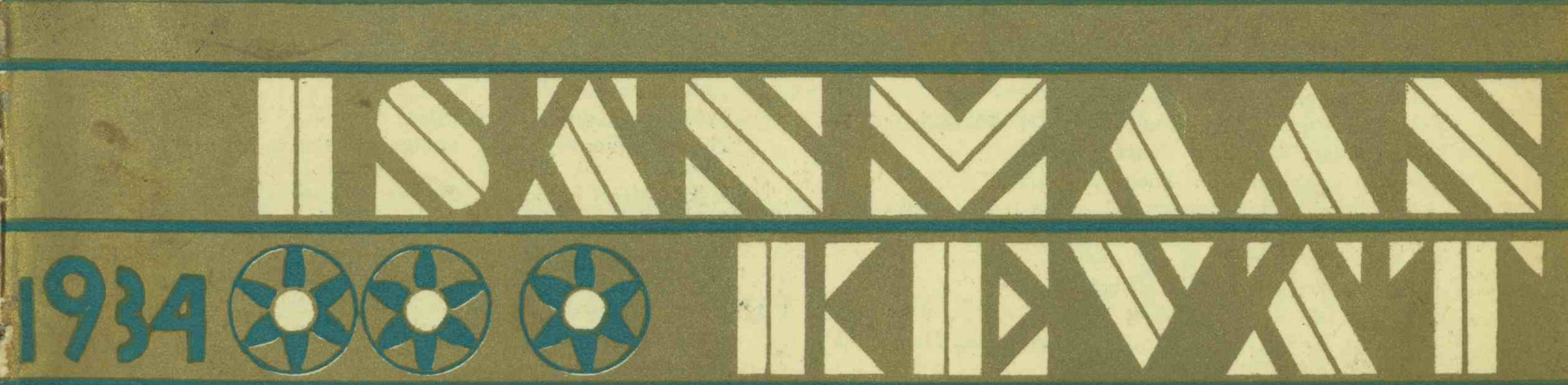

ISANMAAN
1934
KEVAT

POHJATUULI
Kirjallis-taiteellinen aikakauslehti

Toimisto:
Helsinki . Hallituskatu 17, h. 210 . 35 316

Lehti ilmestyy joka kuukauden 15 ja viimeinen päivä. Tilaushinnat $^1/_1$ vk. 48:—, $^1/_2$ 28:— $^1/_4$ 15:—, ulkomaille 75:—. Irtonumerot 4:—. Ilmoitushinnat $^1/_1$ sivu 1000:—, $^1/_2$ 550:—, $^1/_4$ 350:—, $^1/_8$ 200:—

Taloudenhoitaja tavattavissa tiistaisin ja lauantaisin klo 17–20. Puh. 34 395. Rehbinderintie 5–7 B 17.

Toimitus:
Yrjö Koivukari, Eino Mikkola.

ISÄNMAAN KEVÄT

Isänmaallisen Kansanliikkeen Kevätjulkaisu 1934

Painos 53.500.

Pohjatuulen huhtikuun numerot
7–8

Hinta Smk. 10:—. Työtön myyjä saa Smk. 4:—, myyntiä hoitava järjestö Smk. 2:—. Ilmoitushinta $^1/_1$ sivu 1400:—.

Työttömien kautta tapahtuvaa myyntiä hoitava toimisto Merimiehenk. 10, puh. 35 761.

Toimitus:
Yrjö Koivukari, Eino Mikkola, K. M. Wallenius.

SISÄLTÖ:

Kalevan 60 toimintavuosi on kulumassa

Pitkäaikainen toimintamme osoittaa yh=tiömme saavuttaneen jakamattoman kan=natuksen kaikissa yhteiskuntapiireissä!

Numerot puhuvat selvästi yhtiön suurmerkityk=sellisestä toiminnasta henkivakuutustyössä.

Vuoden 1933 loppuun saakka on yhtiö:

Kuolintapaus= ja pääomasuoritussummina suorittanut

200 miljoonaa

Koonnut rahastoihin

300 miljoonaa

Luottamuksella voitte kääntyä lähimpänä asuvan asia=miehemme tai suoraan pääkonttorin puoleen järjes=täessänne henkivakuutusasioitanne, sillä KALEVA on menestyksellä tyydyttänyt kahden edellisen mies=polven vakuutustarpeen ja kykenee varmasti tyydyt=tämään myöskin Teidän.

Yhtiön vakuutuskanta on Smk. 1,154,728,221: —

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ

KALEVA

Perustettu 1874

POHJATUULI

KIRJALLIS-TAITEELLINEN JULKAISU
Ilmestyy kuukauden 15 ja 30 p.
N:rot 7–8

ISÄNMAALLISEN KANSANLIIKKEEN
Kevätjulkaisu 1934
ISÄNMAAN KEVÄT

Kevät.

Heikki Klemetti.

Pajun umppu, koivun puna,
päivän säihkykilo!
Norot nousee, pauhaa puro;
mikä virren ilo
hongassa huojuvassa,
viidassa sinisessä!
Hei kevät! Terve kevät!
Talven kahleen taitoit.

Luomakunnan laitoit
pukuun uuteen;
ihanuuteen
hyviset pellot.
Helää kellot
myriadit
ojariitteen riutumusta,
valkeutta, vapautta.
Terve kevät, kirkas kevät,
elvyttäjä sydäntemme!

Emme sure, emme:
kevät tuli,
lumi suli,
nousee laiho,
katoo kaiho.
Veljet, siskot riemuitkaamme
armautta maamme!
Kuokka syvään!
Raatakaamme
rajat kauemmaksi!
Suomi suureks', uljahaksi!
Hehku lies, iske mies,
Sampo uusi kipunoikoon!
Sekin kiitosvirttä soikoon
tämän uuden ajan,
elon innoittajan.
Näitä lauloi kaunis kevätaamu,
häipynyt kun oli talven
synkkä haamu.

Vastaava toimittaja: Yrjö Koivukari. Toimitussihteeri: Eino Mikkola.
K. M. Wallenius.
Pohjatuulen toimitus ja konttori: Hallituskatu 17, h. 210. Puh. 35316.
Työttömien toimisto: Merimiehenkatu 10. Puh. 35761.

Isänmaan Kevät.

Eino Mikkola.

Yhtä monta kertaa kuin routa on isänmaamme pellot kovettanut, yhtä monta kertaa on kevätaurinko roudan sulattanut ja herättänyt maan sisässä piilevän elämän väkevät voimat esiin. Roudan valta on alati uudistuen pyrkinyt tunkeutumaan tuhoavana ja tappavana syvemmälle ja syvemmälle, kohti maan uumenia. Näin se elämä, jonka juuret eivät ole kyllin syvässä maaperässä, on kylmän kourissa tukahtunut. Mutta kansamme elämänvoimaa ei routa ole kokonaisuudessaan koskaan kyennyt voittamaan, vaan elämänitu on aina kevään koittaessa kohonnut läpi maanpinnan, kohti valoa ja kukkeutta, kehittäen itselleen yhä korkeammat muodot ja tulevaisuuden mahdollisuudet.

On tuntunut siltä, että *viime aikoina on kansamme keskellä huokunut viiltävän kylmiä myrkkyusvia*. Alkaneen kevään lämpöisiin tuuliin sekaantuneina ne ovat tehneet ilman harmaaksi ja epävarmaksi, pyrkineet estämään yhä korkeammalle ja korkeammalle kohoavan kevätauringon säteiden vaikutusta maan pinnalla. On täytynyt taas todeta, että kansamme sielun suosta on vielä suuri osa, niin, suurin osa viljelemättä, että vaaditaan monivuotista, ehkä monikymmenvuotista työtä ja ponnistusta, ennenkuin kansamme sydämestä nousevat hallan usvat ovat hävinneet

Valtiollisesti elämme keskellä pimeätä, kylmää talvea, vaikkakin kevät alkaa jo heittää kajoaan taivaanrannalle. *Isänmaa vaatii jokaiselta kansalaiselta koko elämän voiman*. Isänmaalle annettuna ei kuitenkaan mikään ole uhria, vaan velvollisuutensa täyttämistä. Viime vuosikymmeninä vallinneen kasvatusjärjestelmän vaikutuksen alaisina eivät useimmat käsitä tätä, vaan laskevat, mitä maamme säilyttäminen riippumattomana kansakunnalta ja jokaiselta siihen kuuluvalta yksilöltä vaatii. Vain harvat tajuavat, että kansan kohtalohetkien ratkaisu riippuu vain uskon ja rohkeuden sanelemista teoista. Ne, joiden käsissä valta on, ovat vaarassa joutua itsekkyyden tai harhamielikuvien ohjattaviksi. Tästä johtuu, että niiden mieltä, jotka näkevät nämä surulliset tosiasiat, jäytää toimintaa ja uskoa lamauttava katkeruus.

Talvinen harmaus vallitsee *yhteiskunnallisessa* elämässä. Eri kansanluokat kulkevat eri teitä seuraten kukin omaa johtajaansa, joka vetoaa aineellisiin ja itsekkäisiin vaikutteisiin. Yhteiskunnan ylemmillä sijoilla olevat katsovat halveksien alaspäin, ne, jotka ovat alhaalla, joko matelevat tai sitten heidän silmissään hehkuu katkeruus, viha parempiosaisia kohtaan, jotka *sattumalta*, joskus myös ansiosta ovat asemansa saavuttaneet. Yhteiskunnan kärsivät vaativat jyrkkiä, kumouksellisia muutoksia oloihimme ymmärtämättä, että puun kaatuessa sen elämä asetetaan vaaralle alttiiksi. Paikalleen jääneen vanhoillisuuden täyttää pelko jokaista rohkeaa, pitemmälle menevää uudistusta kohtaan. Ajatellaan, että jäätä murskattaessa samalla tuhottaisiin eloa-antava maaperä, mutta ei myönnetä sitä, että tämän tapahtuessa tulisi juuri todistetuksi se, että elämän on kehittymisen estävä jää tuhonnut. Näin huokaavat taantumuksen, demokratian, kulttuuriliberalismin ja sosialismin *järkeisuskon* uhreina itse uudistajat.

Rahan kaikkivalta on jäätänyt kansallemme ominaisen rehellisyyden. Kun rahasta, välikappaleesta, on tehty päämäärä elämässä, on se tuhonnut eetillisiä arvoja, madaltanut kansan ajattelutavan, imenyt sen sielusta tyytyväisyyden ja rauhan. Rahan mittapuulla mitataan meillä ihmisarvo, työn ja tekojen arvo. *Ellei kansamme pääse rahan orjuudesta, on sen sielu kuoleva orjankuoleman.*

Nykyhetken ihminen hakee hakemalla tukikohtaa, jota se ei tiedosta ole saanut. Mutta harvoin hän löytää lähteille, jotka ovat jääneet pakkasesta huolimatta avonaisiksi. Kansamme kirkko on joutunut kuilun partaalle, se kaipaa voimakasta herätystä voidakseen suuren ja pyhän tehtävänsä täyttää. Kukapa tahtoisi syyttää! Mutta papistomme on pelastuttava aineellisuuden synnyttämästä valheellisuuden tilasta, ennen ei uskonnosta tule sitä elämänarvoa, mitä sukupolvemme kaipaa. ELÄVÄN USKON KUOLEMA ON KANSAKUNNAN KUOLEMA.

Roudan merkit näkyvät selvimpinä nykyisessä *kasvatusjärjestelmässämme* ja takapajulle jääneissä opetusoloissamme. Siellä jos missään tuhotaan kevään merkit, niitä ei ainoastaan riistetä nuorisolta, vaan kevään uudistavista voimista todistava sana tukahdutetaan. Meillä ei ole suuria kasvattajia, jotka tuntisivat sen *äärettömän vastuun, jonka he ovat ottaneet ryhtyessään kansansa sieluja ohjaamaan.* Opettajat ovat palkkapaimenia, joille on tärkeämpää ylitunneista saadut palkkiot kuin heille uskotun tehtävän hoito. Onko siinä mitään ihmeellistä, kun toimet jaetaan koneellisesti hankittujen arvosanojen, ei todellisen opettajakyvyn ja kutsumusajatuksen perusteella.

Talven harmaus näyttää laskeutuvan *kirjallisuu-*

temme, taiteemme ylle. Sovinnaisuuden, tekopyhyyden usvat ovat vuosi vuodelta hiipineet niihin ilman että kukaan on vaaraa huomannut. Kaikkien silmät ovat kiintyneet siloiseen pintaan, allaoleva epärehellisyyden ja petoksen tappava myrkky ovat saaneet kenenkään estämättä tehdä tuhoavaa työtään. Taannoin sattuneet myrskysäät velloivat veden ja nostivat pohjamutiakin näkyviin. Mutta pelko, että kirjallisuus olisi ollut vaarassa joutua moraalittomuuden valtaan, oli turha. Sillä veden kirkkautta ei voida pysyvästi samentaa — kun myrsky talven jäät tuhottuaan menee ohi, laskeutuu muta pohjaan ja vesi kirkastuu. — Sieltä, mistä ennenkin on elinvoimia imetty, alhaalta maaperästä, työväen piiristä, sieltä ne ajallaan nousevat esiin.

Kansamme keskuudessa elää *suuria persoonallisuuksia.* Mutta ovatko he menettäneet elämänrohkeutensa ja taistelutarmonsa, taistelun hävinneet, kuolleet? Sillä heitä ei näy. Miehiä ja naisia, joiden elämää ohjaa suuri asia, ei itsekäs pyyde. Aktiivisia yksilöitä, jotka eivät vastuuta pelkää silloin, kun hätä on suurin, kun jonkun on tartuttava peräsimeen, ohjattava kanssaihmisten purtta myrskyssä, keskellä sumua ja usvaa. Miehiä, joiden katse vain terästyy, kun jäät uhkaavat murtaa purren ja heittää apuatarvitsevat ihmiset meren armottomaan syliin. Henkilöitä, joiden mieleen ei koskaan ole tullut ajatus pyrkiä johtajan kunniakkaalle paikalle, mutta jotka silloin, kun velvollisuus käskee ja johtavaa tahtoa kaipaavat joukot kutsuvat, ovat valmiit jättämään kaiken ja seuraamaan kutsun ääntä. He tietävät, että heidän on minä hetkenä hyvänsä tehtävä tili teoistaan, että heidän on, jos he erehtyvät, oltava valmiita panemaan päänsä mestauspölkylle. Sillä he tietävät, että *johtajilla on vastuu kansastamme,* sen elämästä ja menestyksestä. Jos johtajat ovat pieniä ihmisiä, jotka eivät koskaan ole nähneet tehtäväänsä suurena, vaativana, saavat he tuomion työnsä tulosten kautta. Mutta jos he ovat suuria vastuuntuntoisia ihmisiä, jotka tietävät joka hetki, mitä tehtävä on, joiden silmä näkee kokonaisuuden, kantaa kauas, silloin vievät he kansansa voittoon.

Vielä elämme talvessa. Mutta yhtä järkähtämätön kuin on jatkuvaisuuden laki luonnossa, yhtä järkähtämätön on kehityksen laki yksilön ja kansojen elämässä. KANSAN ELÄMÄ ON KULKUA KOHTI HETKI HETKELTÄ KASVAVAA TIETOISUUTTA, ULKONAISTA JA SISÄISTÄ ITSENÄISTYMISTÄ. Mitä voimakkaampana kansallisuusajatus on kansan elämänmuodoissa toteutuneena, sitä korkeampi on kehitysaste. Mitä palavampana jokainen yksilö tuntee itsessään tarpeen säilyttää ja vahvistaa kansaansa, sitä suurempi on kansakunnan voima.

Se voimakas *kansallinen herätysliike,* jonka aallot leviävät ympäri Suomen, ei ole mitään muuta kuin *Suomen kansan itsesäilytystahdon uusi ilmenemismuoto.* Ajatus isänmaasta on ollut kansallemme läpi vuosisatojen pyhä, ajatus kansallisesta Suomesta on elänyt jo toista vuosisataa, AJATUS SISÄISESTI YHTENÄISESTÄ SUOMEN KANSASTA ILMAN SÄÄTY- JA LUOKKAEROJA rynnistää parastaikaa kohti toteutumismuotojaan. Voi olla, että nykyinen, valtiollisen itsenäistymisemme elänyt sukupolvi ei kykene tuota kansaa luomaan, mutta nousemassa oleva uusi sukupolvi, kansallisen kehityksemme seuraava aste, tulee muuttamaan tämän ajatuksen todellisuudeksi. *Silloin kun kanssaihmiseltä ei enää kysytä, mitä elämäntasoa ja yhteiskunnallista asemaa tämä edustaa, vaan ainoastaan sitä, mitkä mitat hän suomalaisena miehenä ja naisena täyttää, silloin on syntynyt uusi Suomen kansa.*

Tämän uuden kansan luomisen tehtäväkseen ottanut liike on kehittyvä, muodostuva, uudistuva elämänvoima. Se on alkanut vaikutuksensa lähinnä *poliittisella* taistelukentällä päämääränään *asiallisuuden ja rehellisyyden tuominen valtiolliseen elämäämme,* rikkirepivän puoluevaltataistelun perinpohjainen hävittäminen. Mutta suurimmat ja velvoittavimmat tehtävät odottavat sitä *yhteiskunnallisella* alalla, jossa se tahtoo luoda uuden, kanssaihmisiään vertaisenaan rakastavan sukupolven. Se tahtoo uudistaa koko henkisen elämämme, panna kaiken perustaksi *pyrkimyksen totuuteen, joka merkitsee sille eetillisyyden korkeinta astetta.* Se pyrkii siihen, että kirjallisuus ja taide saisivat niille kuuluvan aseman kansamme sielunelämän kuvastajana ja ohjaajana. SE TAHTOO TEHDÄ SUOMEN KANSAN VOIMAKKAAKSI, TULEVAISUUTENSA TEHTÄVÄSTÄ TIETOISEKSI, KIRKASSIELUISEKSI KEVÄTKANSAKSI.

Ikihongat kohoavat isänmaamme harjanteilta sinertävään korkeuteen. Ne todistavat kansamme elinvoimaa, sen ylöspäin taistelevaa pyrkimystä, sen kirkkauden janoa. Ne kestävät syysmyrskyt, ne elävät läpi harmaan, kylmän Pohjolan talven, mutta ne riemuitsevat kevään tulosta, sen kevään, joka karkoittaa maasta talviset usvat ja herättää maan uuteen eloon.

Kevät lähestyy. Kevättuulten kohina kuuluu kaukaa, talvi väistyy, vastustellen, hitaasti. Kansamme sielua kattava jääkerros alkaa lohkeilla, murtua, jäät liikahtelevat. Eräitä kevätöitä vielä, välillä suurta hiljaisuutta, välillä kevätmyrskyn mylvintää, jäitten rysähtelyä. Ja sitten, jonakin kirkkaana aamuna, kun aurinko valaa säteitään lämmenneen maan pinnalle, aaltoilevat vedet vapaina, kahleitten paino on hävinnyt, *on saapunut suvi Suomeen.*

Isänmaa

Isänmaa, kuvasi kallis meihin on syöpynyt varrella vuosien.
Jokainen kylä, niittyaukea kertoo suomalaisesta työstä,
kertoo kansasta, joka vapautti maansa orjuuden yöstä
tulella rakkauden.

Isänmaa, orjantappurakruunu ajastaikaan oli osana
heimomme lapsien.
Sotapolkuja vieraissa maissa esi-isämme kulki.
Mieliä koti-ikävä jäyti, rinnat pakkopaita sulki
sisälle teräksen.

Isänmaa, välillä kahden maailman elämme,
kamppailu ikuinen
jatkuu, elämäntiellemme vihollinen asettaa paulaa,
rauhan makeaa virttä miekka kädessä laulaa
yöt, päivät uhaten.

Isänmaa, jokainen meistä kuulee kutsun — rajalle!
Haarniska petoksen
älköön sopiko enää koskaan ylle suomalaisten miesten.
Emme ole orjia enää. Meitä ei kohtele piesten
Iivana Hirmuinen!

Isänmaa, kohtalon hetkinä kiinnymme yhä syvemmin
Sinuun, äitimme kultainen.
Kukkikaa rauhassa kunnaat, vainiot kasvakaa viljaa!
Suomen sotilaat seisovat vahtipaikalla pelotta, hiljaa
maatansa varjellen.

EINARI VUORELA

Kevätjulistus
Suomen kansalle

Se suuri murros kansamme elämässä, mitä tietävät vapaussota ja maan itsenäistyminen, ei tuonut mukanaan kansallista herätysliikettä. Sen on tuonut Isänmaallinen Kansanliike, joka kommunisminvastaisesta noususta on syventynyt ja laajentunut koko kansallista elämää käsittäväksi isänmaalliseksi herätysliikkeeksi.

Keväisenä voimana on kansallinen herätys kulkemassa yli maan. Se rikkoo puolueiden ihannoiman sovinnaisen rauhan ja välinpitämättömän antaa-mennä-mielen. Se särkee raja-aidat kansanluokkien väliltä ja voittaa sydämiä sielläkin, missä luokkaviha ennen oli ainoa yhdistävä voima.

Puhdistavana voimana kansanliike on pyyhkäissyt pois paljon puolue-elämän kasaamaa saastaa kansan sielusta. Se on nostanut vastavaikutuksen itsekkyyttä, materialismia ja puoluejuonittelua vastaan. Se on valtiolliseen elämään tuonut korkeat aatteelliset arvot: isänmaa, koti, isien usko. Se on asettanut uhrimielen ja velvollisuudentunnon kaiken kansalaiselämän pohjaksi.

Kansallisesti heränneen aineksen kansanliike on koonnut yhteen isänmaallisten tehtäväin suorittamista varten. Uusi aika vaatii järjestelmää ja työtä. Se kysyy jokaisen palvelusta kansallisessa rintamassa.

Uudistavana voimana Isänmaallinen Kansanliike pyrkii kansakokonaisuuden luomiseen. Luokkaetujen sijaan on asetettava kansan kokonaisetu. Se vaatii uudestaansyntymistä koko kansalta, niin porvaristolta kuin työväeltä. Niin henkinen kuin aineellinen pääoma on saatava palvelemaan yhteistä hyvää eikä itsekkäästi nauttimaan omista aarteistaan. Työväki on voitettava isänmaalle. Nyt sen johtajat panevat sen raahaamaan kansainvälisyyden ja luokkavihan lyijypainoa. Kansallinen herätys on kuitenkin kulkemassa Suomen työväestön läpi.

Kansanliike pitää Suomen työväestön voittamista isänmaalliselle ajatukselle yhtenä kansamme suurimmista kysymyksistä. Työväen kysymys on ratkaistava kansallisessa hengessä oikeudenmukaisuuden ja kokonaisedun pohjalla. Routa kansan sielusta ja erikoisesti työväen sielusta on sulatettava pois. Vasta silloin on Isänmaan kevät.

Kansanliike kutsuu kaikkia kansalaisia mukaan suureen tehtävään kansamme herättämiseksi, puhdistamiseksi, kokoamiseksi ja uudistamiseksi Tässä mielessä lähettää Isänmaallisen Kansanliikkeen johto tervehdyksensä kansanliikkeen nykyisille ja tuleville kannattajille

Helsingissä, 11 p. maalisk. 1934.

Isänmaallisen Kansanliikkeen johto.

Vihtori Kosola.

Vilho Annala. *E. A. Tuomivaara.* *Paavo Rautala.*
Matti Malkamäki. *Bruno A. Sundström.* *R. Ala-Kulju.*

Häpeätahra.

Urho Muroma.

Siirrymme ajatuksissamme taaksepäin noin 100 vuotta.

On elokuun viimeisen päivän ilta vuonna 1839. Kalajoen käräjätalossa on koolla paljon kansaa. Seitsemännen kerran on esillä juttu, jossa vastaajina ovat sen polven voimakkaimmat ja syvähenkisimmät hengelliset johtajat. Siinä seisovat nyt tuomiotansa kuulemassa vanha, harmaapäinen Paavo Ruotsalainen, uljasryhtinen, melkeinpä soturia muistuttava pappi, Niilo Kustaa Malmberg, hänen virkaveljensä, hienosti sivistynyt, hengen aateluuden merkkejä kantava Jonas Lagus, rehti ja suora voiman mies Frans Oskar Durchman, tulinen ja terävä Lauri Herman Laurin ja joukko emäntiä ja isäntiä, nuorempaa ja vanhempaa väkeä.

Siinä he nyt seisovat tuomittavina.

Mistä?

— — — —

Herran Hengen tuulet olivat puhallelleet yli Suomen. Kansaa oli herännyt synnin unesta joukoittain, paikotellen laumoittain. Kokonaiset paikkakunnat olivat joutuneet hengellisen herätyksen valtaan.

Luonnollisesti vaikutti tämä hermostuttavasti ja ärsyttävästi niihin, jotka eivät osanneet oikein arvioida tämänlaisten liikkeiden luonnetta. Luonnollisesti he suuttuivat ja nousivat sitä vastustamaan. Luonnollisesti koettivat he koota voimansa sammuttaaksensa näin syttyneen Herran tulen.

Mutta Herran sytyttämää tulta eivät vastustajat ole koskaan voineet sammuttaa. Se sammuu aina kannattajiensa eripuraisuuksiin ja synteihin.

Kirkolliset viranomaiset tulivat levottomiksi ja lähtivät liikkeelle. Valtiollisen elämän johdossa olevat joutuivat pelon valtaan kysyen, mikä kapina tästä onkaan nousemassa? Jopa aikakauden monet suuret henget, kuten Runeberg, Lönnrot ja Snellman, vieroksuivat tätä hengellistä kansanliikettä ja saivat istutetuksi oman vastenmielisyytensä suureen osaan sivistyneistöä.

Mutta mikään ei auttanut. Herran sytyttämä tuli levisi yhä laajemmille alueille.

Silloin tartuttiin »virkanyrkkiin.»

Tuli oli tukahdutettava. Ja näin syntyivät myös maankuulut Kalajoen käräjät.

Ruununvouti K. A. Hårdh ilmoitti Oulun läänin kuvernöörille, että Kalajoen pitäjässä on havaittavissa *»yhteiskunnan rauhaa ja yleistä viihtymystä häiritseviä ilmiöitä.»* Näistä ilmiöistä oli nimismies Sandman tehnyt hänelle ilmiannon. Kuvernööri teki ilmoituksen prokuraattorille ja tämä käski nostaa syytteen kaikkia niitä vastaan, jotka olivat näihin häiriöihin osallisia.

Mistä heitä nyt sitten syytettiin?

He olivat kokoontuneet hartausseuroihin ja siellä veisanneet virsiä ja jossain tilaisuudessa kantaneet kolehtejakin pakanalähetykselle. Ei mitään muuta. Tämä oli saanut paikkakuntien suruttomat ihmiset raivoon.

Muodollisena perusteena syytteen nostamiselle oli n.s. konventikkeli-plakaatti vuodelta 1726, jossa kiellettiin maallikoilta oikeus pitää yksityisiä hartausseuroja. Papit olivat luonnollisesti oikeutetut hoitamaan sananjulistajan ja sielunhoitajan tehtäväänsä niin kirkoissa kuin kodeissa.

Syytetyt osottivat heitä vastaan nostetun kanteen sekä laittomaksi, — tässähän olivat myös papit vastaamassa seuroista, — sekä muutenkin perusteellisesti vääräksi ja vääristetyksi. He ihmettelivät, että nyt, kun olivat luopuneet jumalattomasta ja syntisestä menosta, olivat tulleet yhteiskunnan rauhalle vaarallisiksi, mutta ennen —?

Mikään ei auttanut.

Herätys oli tuhottava, sillä se häiritsi syntisen maailman rauhaa synnissä.

Seitsemän kertaa oli juttu ollut esillä ja nyt elokuun viimeisen päivän illalla vuonna 1839 kuunneltiin päätöstä.

— — — —

Ilta hämärtyy. Tuomari lukee yksitoikkoisella äänellä .... sakkoja ...... 64 henkilölle seurojen pidosta 96 ruplaa kultakin .... seuroissa käymisestä 4 ruplaa 80 kopeekkaa kultakin .... j.n.e.

Papit saivat erikoisesti vielä omat tuomionsa kirkon puolelta.

Oli jo melko pimeä, kun kansa astui ulos lakituvasta. Rauhallisena astuivat siinä Paavo Ruotsalainen, vanhus, ja koko tuo mainehikas nuorten pappien joukko. Heitä seurasi joukko vakaata herännäiskansaa.

Suruttomat myhäilivät ja ilkkuivat, »se oli oikein teille, siinäpä kerrankin saitte.»

Paavo pysähtyy käräjätuvan portaille, sanoo muutaman sanan, paljastaa päänsä ja virsi: »Meidän linnamm' on Jumal' taivaass'» alkaa kiiriä yli pimene-

(Jatk. siv. 120).

VALTIOLLAKIN ON VELVOLLISUUTENSA.

K. M. Wallenius.

Sen maailmankatsomuksen ja elämännäkemyksen mukaisesti, joka on materialismin kehitysviivaa seuraten vallinnut maailman menoa viimeisen puolen vuosisadan ajan, ja jonka ainoa ansio on siinä, että se on vienyt uuden ajan rappioon ja siten pakoittaa kehityksen uuden historiallisen ajanjakson tielle, — sen katsomusten mukaisesti on valtiolla velvollisuuksia vain kansan suojelemisessa ulkoisilta vaaroilta niin, etteivät lähinnä taloudelliset edut, siis rahan valta, tule uhatuksi. Kansan hyvinvointi on se taikasana, jonka taakse rahan vaalijat kätkevät saalistamisensa. Ei nähdä, että »kansan hyvinvointi» heidän kannaltaan katsottuna tietää heidän omaa moninkertaista hyvinvointiaan. Paljon puhuttu parlamentarismin ja puolue-elämän rappeutuneisuus ei ole mikään itsenäinen paha; se on vain yksi rahavallan keksimä saalistuskeino. Tarkatkaa vain parlamenttien työtä viimeisten kansoille taloudellisesti ylen vaikeiden vuosien ajalta ja tarkatkaa, paljonko perustavaa taloudellista työtä eduskunnissa on tehty ja montako työtuntia enemmän tai vähemmän toisarvoisiin tai vähemmän kiireellisiin asioihin käytetty. Eikä tämä riipu edustuslaitoksen kansanedustajain omasta tahdosta eikä usein edes hallitusten tai poliittisten johtajien tahdosta, vaan niiden voimien ohjauksesta, jotka vallitsevat rahaa sen eri arvomuodoissa. Vika perimmäisesti on elämänkatsomuksessa ja sen luomassa sekä jatkuvaisuutta varten säilyttämässä järjestelmässä ja näiden loistavimmissa kasvateissa. Siksi on maailmankatsomus muutettava, valtiolliset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset järjestelmät muutettava, kaikki uudelleen rakennettava, ennenkuin myönteisiin elämänmuotoihin voidaan päästä. Puoluejohtajain vallasta, joka on kansan uskomaa kansanvaltaa, on päästävä todelliseen kansanvaltaan, rahan vallasta hengen valtaan, materialistisesta kielteisyydestä siveelliseen myönteisyyteen.

Valtion velvollisuutena on yleisesti pidetty kansan suojelemista ulkoisilta vaaroilta sotalaitoksen ja diplomatian avulla. Valtion velvollisuuksia kansan suojelemiseksi sisäisiltä vaaroilta ei monissa piireissä ja useissa kysymyksissä yleisesti ole vaadittu, vaan tämä liberalistista periaatetta vastaan sotivana vieläpä suoraan kielletty. Valtio ei saa sekaantua vapaaseen kansalaistoimintaan, sanotaan. Tämä on kuitenkin karkea harhakäsitys, niinkuin selviää jokaiselle, jolla on tahtoa ja uskallusta rehellisesti katsoa asioita pohjaan saakka. Yhteiskunnan ensimmäisissä kehitysmuodoissa luonnonkansojen keskuudessa perustui yhteiskunnan syntyä merkitsevä yhteistoiminta yhteisten vaarojen torjumiseen = sotalaitokseen ja diplomatiaan. Tästä kielteisestä asenteesta kuitenkin vähitellen siirryttiin yhä yleisemmin laajentamaan valtiomahdin toiminta-alaa, joka toiminta on joinakin historian aikoina paisunut varsin laajaksi. Nykyisin, liberalistisista ym. syistä ei valtiovallalla katsota olevan oikeutta valvoa tai ohjata kansalaisten elämänmuotoja kuin varsin rajoitetuilla aloilla. Kun ajan henki on pyrkinyt vain oikeuksien hankkimiseen velvollisuudet unohtaen, on tultu niinkin pitkälle, ettei huomata valtiolla olevan yksinomaan velvollisuuksia eikä mitään oikeuksia.

Luulisi olevan jokaiselle selvää, että valtion velvollisuudet eivät rajoitu vain ulkonaisten ja sisällisten vaarojen torjumiseen, kansa on samalla valtion toimesta ja säälimättömän valvonnan alaisena kasvatettava kestämään ja torjumaan sitä uhkaavat sisäiset ja ulkoiset vaarat; ja vain sisäisesti voimakas kansa saattaa säilyttää itsenäisyytensä ja vapautensa ajanmittaan. Sillä mitä hyötyä on korkeasta, vapaasta sivistyksestään kansalla, joka ennen pitkää lakaistaan olemattomiin maailman kartalta. Siis ei suinkaan riitä, että valtiovalta armotta tukahduttaa ja hävittää kaiken sen, mikä heikentää kansan kehitysmahdollisuuksia, sen on myös määrätietoisesti ja lujalla kädellä ohjattava kansan kehitystä eteenpäin.

Otan esimerkiksi sen alan, joka on kaikkein vaikeimmin tajuttavissa, nimittäin taiteen.

Taide on vapaa, taide on ulkopuolella ja yläpuolella kaiken poliittisen katsannon, on jokaisen suussa. Mikään ei ole ulkopuolella kansan ja kansalaisen velvollisuuden. Kaiken täytyy palvella henkisiä päämääriä ja kansan kokonaisuuden etua. Taide on henkistä luomista, joka on asetettava yläpuolelle kaiken

(Jatk. siv. 106).

Kansakunta ja työväki.

Heikki Peltola.

Ratkaisematon neljännen säädyn probleema askaruttaa ja ajoittain kuohuttaa yhä kansakuntia. Työväestön yhteiskunnallinen asema, nykyisestä kansanvallasta huolimatta, on vain näennäisesti tasavertainen muiden säätyjen kanssa. Sen toimeentulo on suuressa määrin sattuman varassa ja tilapäisistä konjunktuurivaihteluista riippuvaa, mikä varsinkin teollisuustyöväelle tekee elämän sietämättömän epävarmaksi. Sillä työväen valtaosa on ja tulee aina olemaan n.s. omistamatonta luokkaa, t.s. he omistavat vain kodin ja siihen kuuluvat välttämättömät tarpeet. Aivan vähäiset säästövarat voidaan tässä jättää huomioonottamatta. Tällaiset henkilöt ja heidän perheensä ovat toimeentulossaan kokonaan riippuvaisia säännöllisestä työn saannista. Jos siinä sattuu vähänkin kestävämpiä häiriöitä on edessä auttamattomasti puute ja hätä. Tämä toimeentulon epävarmuus on nykyisen työväenkysymyksen ydin, joskin siihen sisältyy paljon muutakin. Muiden säätyjen asema on lujempi. Virkamiehen toimeentulo voidaan katsoa jatkuvasti turvatuksi; vakuudeksi siitä annetaan hänelle usein erikoinen virkavaltakirja. Jos hänen eroittamisensa ei johdu virkavirheestä, velvoitetaan hänelle maksamaan lakkautuspalkkaa. Samoin on maanviljelijöiden ja useiden muiden ammattien harjoittajien säännöllinen toimeentulo moninverroin varmempi kuin työväen. Suurempien pääomien turvin he voivat kestää taloudelliset lamakaudet niin, että perheet harvoin joutuvat kärsimään suoranaista puutetta. Ja jos heitä uhkaa vakavampi hätä, rientää yhteiskunta kohta ratkaisevalla tavalla apuun, kuten pitääkin, mistä kuluneet vuodet antavat monia esimerkkejä.

Toisin on laita työväestön. Ei edes vuosikymmeniä toiminut ja useissa maissa johtavassa asemassa oleva sosialistinen puolue ole saanut aikaan ratkaisevaa parannusta työväen aseman lujittamiseksi. Epäkohdan tahtovat he poistaa riittävän korkean työttömyysvakuutuksen avulla. Missä siihen on turvaannuttu, on työttömyysepäkohta vain pyrkinyt syvenemään. Ja jo Rooman historia osoittaa, että tämä järjestelmä on itsessään väärä ja yhteiskunnallisesti epäterve. Se pahentaa tilanteen lopulta sietämättömäksi. Yhteiskunta ei voi kestää kauankaan järjestelmän aiheuttamia taloudellisia kustannuksia. Mutta toiseltapuolen työväkeäkään ei voida jättää nykyisenlaiseen toimeentulon epävarmuuteen. Työväestön yhteiskuntaan kohdistuva kielteinen asenne ja sen levottomuus ei häviä niin kauan kuin se tuntee elävänsä yhteiskunnassa alistetussa asemassa. Työväestön kauan kestänyt taistelu on tarkoittanut lähinnä sen asemassa olevien epäkohtien poistamista, ja sellaisena se on kieltämättä aivan oikeutettua. Työväki on saavuttanut myöskin osittaisia voittoja, mutta ei kuitenkaan mitään ratkaisevia. Se johtuu siitä, että sen sosialistiset johtajat ovat johtaneet sen taistelun pois oikeilta linjoilta luokkavallan tavoitteluun, mihin he kiihkeästi pyrkivät. Huolenpito työväen yhteiskunnallisen aseman parantamisesta on jäänyt sivuasiaksi. Sillä he ovat tähän asti laskeneet, että yhteiskunnallisten vastakohtien syveneminen vie varmimmin heidän päämääräänsä kohti. Sosialistit myöntävät, että eri yhteiskuntaryhmiä ei voida yhteiskunnasta hävittää. Silloin heidän tavoittelemansa luokkavaltio ei ole muuta kuin vanha luokkayhteiskunta ylösalaisin käännettynä. Venäjällä se on tehty. Sellaisessa valtiossa on aina alistettuja yhteiskuntaryhmiä. Sentähden se pysyy pystyssä vain pistimien avulla, harjoittamalla jatkuvaa väkivaltaa, niinkuin vanha ylhäisövaltiokin. Tälläisen valtion pohja on aina kapea ja sen asema sisäänja ulospäin heikko. Se pysyy pystyssä vain, jos ympärillä on vastaavalla tavalla rakennettuja valtioita. Sosialistinen luokkavaltio ei eroa siinä muista luokkavaltioista. Se on vain jonkinlainen uusi lavastus vanhasta, mihin on jo kyllästytty. Se ei osoita edistystä.

Maailmansodan jälkeisissä myllerryksissä on vanhan ja uuden luokkavaltion rinnalle noussut kolmas yhteiskuntamuoto, kansallinen yhteiskunta, joka perustuu yksilölliseen yhteisvastuuntuntoon kokonaisuudesta. Se näkee kansakunnan erilaisista osista kokoonpantuna ja sen pyrkimyksenä ja päämääränä on saattaa tämä eri tekijöistä kokoonpantu kansallinen kokonaisuus harmooniseen yhteistyöhön. Vasta

kun tämä on toteutettu, saavuttaa kansakunta ulospäin mahdollisimman suuren lujuuden ja sisäänpäin kaikkiin kansankerroksiin ulottuvan henkisen ja taloudellisen kukoistuksen. Tämä sopusointu saavutetaan vain siten, että väestön kaikista osista huolehditaan tasavertaisesti. Siinä on jyrkkä ero kaikkien luokkajärjestelmien välillä, jotka suosivat vallassa olevia yhteiskuntaluokkia.

Kun katselemme nykyisiä yhteiskunnallisia olojamme tämän uuden maailmankatsomuksen näkökulmasta, on ilmeistä, että työväen asema tosiasiassa on syrjäytetty muiden säätyjen rinnalla. Työväenjoukot taistelullaan pyrkivät tasa-arvoisuuteen, kun taas heidän johtajansa pyrkivät luokkavaltaan. Joukkojen pyrkimys on oikeutettu ja toteutettava. Johtajien päämäärän toteutuminen tietää kansakunnan tuhoa. Kaikkialla, missä uusi kansallinen valtiojärjestelmä on toteutettu, on se heti käynyt kohottamaan työväestön yhteiskunnallista asemaa. Italiassa on siinä jo saavutettu tuloksia, jollaisia ei voida osoittaa missään vanhan järjestelmän maassa, huolimatta Italian suurista ulkonaisista vaikeuksista. Sosialistit ajaessaan yhteiskunnallisia uudistuksia tekevät sen säännöllisesti sillä tavalla, että samalla eri yhteiskuntaluokkien välinen jännitys kasvaa. Se vastaa heidän tarkoitusperiään. Uusi yhteiskunta ei tunne voimia ja hermoja kysyvää hyödytöntä sisäistä taistelua. Se on sopusointuista yhteistyötä kokonaisuuden hyväksi. Siinä ei ole etuoikeutettuja, vaan tasavertaisesti keskenään työskenteleviä väestön osia.

Uuden yhteiskunnan edellytys on voimakas ja eturyhmien yläpuolella oleva valtio, jonka johto on ulotettava myöskin talouselämän alalle. Taloudellinen yhteistyö valtiossa nykyisen vapaamielisyyden, tosiasiassa kuitenkin väkevämmän vallan, aikana on suunnilleen vielä samalla asteella kuin poliittinen yhteistyö keskiajan feodaalivaltiossa. Valtion alamaisten toiminta on usein jyrkästi ristiriidassa kokonaisuuden edun kanssa, ja koska he ovat kokonaisuudesta riippuvaisia, myöskin heidän oman todellisen etunsa kanssa. Tästä nurinkurisesta tilanteesta on päästävä. Mutta se edellyttää aivan uutta yhteiskuntarakennelmaa. Uusi valtio ei ole luokkavaltio. Siinä on kaikilla velvollisuutensa täyttävillä kansalaisilla samat oikeudet. Uusi valtio vaatii paljon johtajiltaan. Siksi sen johtoon oikeuttaa vain henkilökohtainen kyky ja koeteltu kansalaiskunto, ei syntyperä kuten ennen tai kuuluminen puolueeseen kuten nykyään.

Vastustajat sanovat tätä uutta yhteiskuntaa taantumukselliseksi. Onko se sitä, sen pystyy päättelemään jokainen, joka osaa ajatella asioita ennakkoluulottomasti. Uusi järjestelmä tahtoo tuoda oikeudenmukaisuuden yhteiskunnan johtavaksi periaatteeksi nykyisen voimaperiaatteen tilalle.

Uusi kohtaa aina ankaraa vastustusta vanhan puolelta. Kaikkein koomillisinta on se, että viha yhdistää ne, jotka ovat vannoneet ikuista vihollisuutta, kuten parlamentaariset länsimaat ja Neuvosto-Venäjän, jotka hädässään etsivät yhdessä apua Kansainliitosta, puhumattakaan kotoisista ystävyyden liitoista, joita »vaaran» torjumiseksi on solmittu. Se vain osoittaa, että kaikki luokkajärjestelmät väristään ja ohjelmistaan huolimatta ovat hyvin lähellä toisiaan, ja että ne kaikki uudessa näkevät yhteisen vihollisen ja tuhoojansa.

MINÄN KUOLEMA

Sinä olet väkevän virran huuma
tuhoavan kosken yllä.
Sinä olet salaman rakkaus myrskyn kourissa
huojuviin metsän jättiläisiin ja tuhkaa janoava tuli.
Sinä olet Saatanan silmä rukoilijaan.
Sinä olet uskollistesi kiduttaja
ja ihmisen vihollinen.
Sinä olet oman hyötymme suoja
ja väkivallan keksijä.
Sinä olet tyhjyyden kuilu
ja maisista jumalista kammottavin.
Sinä olet pohjaton hauta
ja nimesi on tiedoton tahtomme elämään.
Mutta sinuun on kätketty
katoovan salaisuus. Sen ylitse käy kulkumme
kaikkeuden maailmaan.
Sen yllä on toinen voima
ja sinulla on toiset kasvot.
Sinut on kärsimys muuttanut
ja sinä olet uudeksi vapautunut.

Erkki Rantalainen.

KILPEMME.

Hilja Laksonen.

Näinä aikoina, jolloin erinäiset tunnusmerkit ovat saaneet aivan ainutlaatuista huomiota osakseen, on Lapuan karhuvaakunamerkki tuonut mieleeni monia valtavan isänmaallisen innoituksen elähyttämiä kuvia menneiltä päiviltä.

Jo lapsukaisena oli tottunut ohjaamaan kulkunsa suvisunnuntaisin ja arki-iltoina kotikylän laitaan »kiviristille». Siellä »Murhakorvessa» viljapeltojen keskellä oli kumpu, niiden muistoksi luotu, joiden ääni ijäksi vaimeni Lapuan kentillä ikimuistoisena heinäk. 14 p:nä 1808, päivänä, jolloin Suomen joukot voittivat venäläiset ja ajoivat niitä etelää kohden. Se ei ollut vain Lapuan päivä, vaan se oli maan armeijan voiton päivä, joka antoi toivoa uuden valoisamman ajan koittamisesta maalle.

Tuo vaatimaton muistomerkki oli tullut kuin pyhiinvaelluspaikaksi niille, joita ajan henki ahdisti. Monien ääneen lausuttujen samoin kuin hiljaisten lupausten todistajana oli ollut tuo patsas, josta hohtivat sanat:

Tappelit tässä	Poikansa patsaan
sankarit Suomen.	nostivat heille
Heittivät henkensä	vannoen vuoronsa
eest oman maan.	kuollonsa näin.

Etenkin taistelun vuosipäivinä kokoonnuttiin sankoin joukoin näiden vainajien muistoa kunnioittamaan, uusia lupauksia antamaan, entisiä vahvistamaan. — Ja monet ovat joutuneet lupauksensa lunastamaan, hiljaiset valansa täyttämään.

Ankarimman sorron aikana venäläinen virkavalta esti mahtikeinoin juhlimiset muistopatsaalla Lapuan päivänä, mutta sitä useammin yksityisten kulku suuntautui tänne hiljaista muistohetkeä viettämään. Varmaan niinä aikoina sitä voimakkaammaksi syttyi uuden päivän kaipuu ja sitä päättäväisemmin tehtiin työtä valoisamman tulevaisuuden hyväksi. Eipä jäänyt sankarien kumpukaan kokonaan julkista juhlimista vaille. Kerran tuona pakkovallan aikana yllätti kylän Lapuan päivänä torvisoittajien säveleet muistopatsaalta, mutta kun santarmit ehtivät paikalle, olivat soittajat jo viljapeltojen turvin painuneet koteihinsa.

V. 1908 oli Lapuan taistelun 100-vuotispäivä, jonka viettoon oli suurin valmisteluin varustauduttu. Monipäiväisiä juhlia varten oli hankittu erittäin arvokas ohjelma ja ylimääräiset junat kuljettivat juhlayleisöä läheltä ja kaukaa. Kymmeniin tuhansiin nousi juhlivien joukko. Viestit suurista isänmaallisista juhlista olivat keränneet eri puolueitten ja katsantokantojen edustajia. Ottipa paikkakunnan työväenyhdistyskin vielä niihin aikoihin osaa juhlan valmisteluihin. Juhlivien joukossa oli piispojamme, professoreita, tohtoreita, maan valiota joka alalta, eniten kuitenkin lakeuden kansaa. Ja *kaikki kantoivat he* juhlamerkkinä rinnassaan *Lapuan karhuvaakunaa,* jonka eräs juhlan toimihenkilöistä oli vähää ennen sitä vanhoista maakirjoista löytänyt. *Ensimäisen kerran kantoi silloin isänmaallisen hengen innoittama kansa vuosisataisista kätköistään ilmoille vedettyä Lapuan karhua.*

Pohjalaisten parhaitten avustaminen juhlaohjelman suorituksessa ennusti sytyttävää tilaisuutta, jollainen siitä tulikin. Nämä olivat parhaassa mielessä isänmaalliset kansanjuhlat. Niissä vallitsi eheä, kohottava juhlatunnelma, josta riitti maininkeja arkistenkin päivien varalle. Mutta nuo aurinkoiset päivät olivat vähällä painua synkkiin pilviin.

Kaikuneet olivat jo juhlamarssin sanat:

Kalvat kalskuu, orhit pärskyy
sodan putket pursuaa
— — — — — — — — —
Nyt taattoiset taistot on muistoja vain
ja vaarnoilla ruostuvi miekat.
Miss' urhot ja orhit tannersi maan,
nyt poikien kiitävi kiekat.

Mutt' rohkoa rinnassa heilläkin on
ja Pohjolan kansa on murtumaton
kuin ahjossa karkaistu rauta
— — — — — — — — — — —

kun saapui viesti, joka ilmoitti, ettei vielä ollut aika antaa miekkojen ruostua. Kesken juhlia tuli kuvernöörin määräys juhlien lopettamisesta heti.

Juhlatoimikunnan johtohenkilöt saivat asianomaiselta viranomaiselta tiedon tästä ja kutsuivat juhlapuhujat ja joitakin muita eturivin miehiä neuvotteluun. Ja päätökseksi tuli: juhlia jatkettiin vahvistetun ohjelman mukaan. Jokainen puhujista oli valmis suorittamaan lupaamansa ohjelmanumeron, vaikka oli syytä olettaa, että se voisi viedä heiltä viran. Suuri yleisö ei saanut vihiäkään välikohtauksesta ja juhlat jatkuivat häiriöttä loppuun asti. — Mikä mielten kuohu olisikaan saattanut syntyä ja mitkä arvaamattomat seuraukset, jos näiltä johdossa olleilta olisi puuttunut rohkeutta ottaa vastuu kannettavakseen. He suoriutuivat jälkeenkin päin ihmeteltävän hyvin ainoankaan joutumatta kärsimään seurauksista — venäläisen virkavallan aikana!

Lapuan karhuvaakunaa oli jo v. 1908 kannettu myrskyn merkeissä ja voitettu!

Tällä samalla kentällä on sen jälkeen kokoonnuttu idän vihurien vinkuessa ja myrkkyusvien kohotessa kotoisista soista ja monenlaisten tunnusmerkkien ympärillä. Ei ole kuitenkaan valtavin se kokous, jossa puhujakoroketta ympäröi tavanmukaisten isänmaallisten tunnusten ja köynnösten asemesta täysin asein varustettu »lentäväin» joukko vartiona. Eikä ollut Lapuan karhu siellä kunniapaikalla, joskin kyllä monen monien rintapielessä, mutta näiden kantajia vaativat kotoiset toimitsijat poistamaan kentältä juhlien jälkeen ja estämään heidän kokouksensa pidon.

— Me olemme tällä kentällä olleet ennen teitä ja myöskin teidän jälkehenne me jäämme, oli miesten vastaus.

Tämä ei ollut se juhla, josta vielä lapsenlapsille kyynelsilmin kerrotaan. Se pidettiin v. 1917 Lapuan päivänä venäläisen sotaväen majaillessa paikkakunnalla. Silloin karhu pudisti kämmentään ja vannoutui vastustajansa kaatamaan.

Miehestä mieheen oli viesti kulkenut, että Lapuan kentille kutsutaan miehiä isien töitä jatkamaan. Ja sankat joukot olivat tuona heinäkuun 14 päivänä isänmaan hädän ahdistamina ääntä seuranneet. Ei ollut kuitenkaan enää työväenyhdistys mukana juhlia valmistamassa, mutta työväkeä oli runsain määrin juhlajoukossa. Vakavuus kuvastui näissä juhlissa jokaisen olennosta, sillä tiedettiin oltavan lähdössä tielle, josta paluuta ehkä ei ole.

Silloin puhuttiin rohkeita sanoja Pohjanmaan miehille, vedottiin heidän velvollisuudentuntoonsa, isänmaalliseen uhrimieleensä, vaadittiin miesten tekoja. Juhlapuhuja — tuo Lapuan karhun löytäjä — viittasi silloin erään rajakiven sanoihin:

Pyykki on pantu ja pysyy.
Kenties vielä Suomen mies
maa sun voimiasi kysyy.

Kun hän lisäsi: — Ja nyt minä kysyn teiltä, Pohjanmaan miehet, pysyykö pyykki, kuului kuin yhteen ääneen tuhansien rinnoista jyrisevä: pysyy. Ja kädet kohosivat kuin valaa vannomaan.

Seuraava kevät osoitti, että miehet olivat lupaukselleen uskollisia. Ja miesten avuksi astuivat naiset ja lapset. Mutta monelle taistelunsa päättäneelle silloin Lapuan karhulippu — maan suojeluskuntien ensimmäinen, Gallen-Kallelan sommittelema lippu — sai olla viimeisen leposijan ääressä kunniavartiotaan suorittamassa.

Viime aikojen tapahtumat ovat osoittaneet, että meillä ei ollut vain yksi vihollinen torjuttavana, vaan niitä on monta — pelottavan monta oman kansamme keskuudessakin tuhoa maallemme uhkaamassa. Suomen vapaus ei ole vielä turvattu. Entistä voimakkaammin vaatii maa tyttäriään ja poikiaan työhön vaaraa torjumaan. Ja tässä taistelussa ei helpolla lunasteta niitä lupauksia, joita isänmaallinen mieli velvoittaa antamaan.

On aikoja, jolloin on helpompi kuolla isänmaansa puolesta kuin elää ja tehdä työtä sen onnellisemman tulevaisuuden hyväksi. Kuitenkin on meidän Lapuan karhuvaakunakilven sinimustien kantajien juuri *elettävä* isänmaamme vuoksi ja vietävä aatteemme uuden elämän, uuden polven keskuuteen, niille janoaville nuorten joukoille, jotka muodostavat itselleen elämänkatsomusta. Että nämä ymmärtävät meitä, osoittaa juuri nuorten parven valtava kasvaminen joukossamme. Se kerran vielä voittaa ja kohottaa Lapuan karhuvaakunakilven kunniapaikalle koko maailman nähtäväksi.

(Jatk. siv. 101).

muun vaikutuksensa merkityksen ja pysyväisyyden vuoksi. Sen vuoksi ei taideteos ole tekijänsä henkistä omaisuutta, se on kansan henkistä omaisuutta. Sen vuoksi on taiteilija vastuussa kansalle jokaisesta taideluomastaan. Siksi on taiteilijalla valtiota ja yhteiskuntaa kohtaan suuremmat velvollisuudet kuin toisilla ihmisillä, eikä suinkaan luomistyöhönsäkään nähden suurempia vapauksia. Taidetta ei ole arvosteltava sen mukaan, onko se taiteellisesti pätevää, vaan tämän lisäksi ja ratkaisevasti sen mukaan, mikä on sen vaikutus. Nähty tai kuultu, milloin se on pätevästi esitettyä, saattaa jäädä ikuiseksi, lähtemättömäksi kuvaksi mieleen. Syntyy esikuvia, malleja, jotka voivat ratkaisevasti vaikuttaa ihmisen mielikuvaelämän muotoutumiseen, vieläpä ratkaisevasti hänen moraalikäsityksiinsä. Taiteen varjolla on aikojen kuluessa harjoitettu enemmän kansan mielialan muokkausta kuin millään muulla keinoin. Tiedottomasti tai tietoisesti, vieläpä suorastaan määrätietoisesti on kansan henkistä kehitystä suuntaa-antavasti ohjattu juuri taiteen kautta. Kun esimerkiksi tämän nykyisen rahavallan ohjaaman materialistisen elämänsuunnan turvin myös sukupuolisuhde on horjahtanut yhteiskuntaa säilyttävältä uraltaan, yleisö on tahtonut lukea ja nähdä, saada seksuaalista kiihoitusta, on kustantaja, teatterinjohtaja tai elokuvaaja rahaa haaliakseen tarjonnut yleisölle aina vielä hiukan sen makuvaatimusta pitemmälle menevää siten jatkuvasti turmellen kansan maun ja mielikuvapiirin. Ja juuri kiistämättömästi pätevän taiteen muodossa on helppoa tarjota yleisölle ja salakuljettaa sen tietoisuuteen mitä tahansa, kun yleisesti tunnustettu periaate on, että taide olisi asetettava yläpuolelle kaikkien elämänmuotojen. Kun esimerkiksi »Dibbuk» esitetään Kansallisteatterissa, saa se yksimielisesti loistavan arvostelun ja valveutuneet ja arvostelukyvyltään pätevät henkilöt puolustavat sitä sen vuoksi, että näytelmä on taiteellisesti korkealla tasolla. Tämä ei kuitenkaan oikeuta sen esittämistä. Jos näytelmä tarkoittaen tai tarkoituksetta kiinnittää ihmisen mieleen tai ainakin alitajuun määrätyn valtioelämälle tai kansan henkiselle kehitykselle vaarallisen käsityksen tai kuvan, on se vahingollinen eikä siis sellaisena sallittava sen esittämistä. Että näin on »Dibbukin» laita, sitä osoittaa selkeästi sen julkinen arvostelu, joka avoimesti tunnustaa näytelmän »osoittaneen», että juutalainen uskonto on asetettava kristinopin yläpuolelle. Ja kun puolustaudutaan sillä, etteihän juutalaisista tässä näytelmässä anneta erityisen edullista kuvaa, on tähän vastattava, ettei määrättyjä henkisiä arvoja voida tunkea arvostelukykyisten ihmisten alitajuntaan karkeita keinoja käyttämällä. En ole nähnyt »Dibbukia», sillä havaitsin jo arvostelujen todistuksesta sen olevan sitä, joksi sitä arvelinkin ja vielä taiteellisuudessaan tavallista vaarallisempaa lajia, koskapa sen onnistui viedä parhaatkin harhaan. Ettei kappale ole juutalaisille aktiivista mielenkiintoa vailla, osoittaa, että HS:n mukaan sen ohjausta Tukholmassa valvoi ylirabbiini, joka myös lainasi synagoogasta käytettäväksi alkuperäiset pyhät kirjat, brokaadit jne. Vaikea on uskoa, että esim. Suomen arkkipiispa ilman erittäin pätevää myönteistä aihetta lainaisi kirkon aarteita teatterin palvelukseen. Taiteilija ja taiteen holhooja on vastuussa siitä, minkä kansalle antaa, ja nimenomaan vastuussa taiteensa vaikutuksesta joukkoihin. Sillä se, *mikä voi olla myönteistä persoonallisuuksille, se saattaa olla kielteistä joukoille.*

Näin voidaan kansaa vähitellen, huomaamatta myrkyttää ja ohjailla määrättyyn suuntaan henkisessä kehityksessään. Ja valtion vääjäämätön velvollisuus on huolehtia siitä, että kansan tulevaisuudelle vaarallinen kehitys estetään sekä että sen lisäksi valtiovalta tietoisesti kasvattaa kansan määrättyyn, myönteiseen, henkisesti pätevään ja lujaan suuntaan. Uuden elämänkäsityksen luominen on jokaisen kansalaisen velvollisuus, mutta samalla se on myös valtion velvollisuus, eikä ilman sitä Suomelle kestävää pohjaa rakenneta.

* * *

IHMISET OVAT AINA RAKENTANEET ITSE YMPÄRILLEEN RAJA-AITOJA:

Hallitsevat henkilöt ja ryhmät ovat eristäytyneet, sivistyneet ja omistavat luokat ovat eristäytyneet väärässä, perustelemattomassa ylemmyydentunnossaan. Ruumiillista työtä tekevät ovat vetäytyneet kuoreensa aiheettomassa alemmuuden tunnossaan, kaikkien piirien poliittiset intressiryhmät ja puolueet ovat itse eristäytyneet ja eristäneet joukkonsa kurin ja yhtenäisyyden kannalta sekä säilyäkseen toisin ajattelevien tartunnalta. On lopuksi vain olemassa keskinäisestä vihasta eläviä eturyhmityksiä, vain rajoja, vain aitoja, vain rajan katkeruutta ja kiroa. Ja

jokaisen tällaisen ryhmityksen sisäpuolella on taas rajansa, aitansa ja aste-eronsa. On puolueessa johto, on valtuuskunta, on eduskuntaryhmä, on paikalliset toimihenkilöt, on valitsijajoukot. On paperimagnaateissa vuorenkorkeat erot pienen tehtaan ja suuren yhtymän omistajan välillä, suuremman ja pienemmän rahasäkin välillä. On tehdastyöläisissä vähintäin yhtä suuret säätyerot kuin kauppaneuvoksen ja juoksupojan välillä, työkalusepän ja viilanlastujen lakaisijan välillä. *Järjestelmä on vienyt meidät itsekunkin tähän raja-aitojen aikakauteen, jossa yhdet aitaavat etujansa, toiset arkuuttansa.*

Jos katselemme rehellisesti, avoimin silmin ympärillemme, näemme näitä rajoituksia kaikkialla. Ja kuitenkin tunnustaa jokainen meistä itsellensä, ettei sivistyksen, elintason tai ajatussuunnan eroavaisuudet oikeuta ketään eristäytymään toisista ja sijoittamaan itseänsä toiseen tasoon kuin muut. Yhtä vähän kuin sellaisella, joka katsoo olevansa huonommassa asemassa on tarvetta tai edes oikeutta sulkeutua kuoreensa. Tunnustaahan jokainen, että kaikki työ hyvin tehtynä on samanarvoista, että jokaisella on yhtä suuri oikeus palvella maataan sekä taistella ja kaatua sen puolesta. Tämän rajojen maailman on luonut vallan ja rahan jo vuosisatoja jatkunut metsästys, henkisten ja siveellisten arvojen syrjäytyminen taloudellisten ja ruumiillisten arvojen tieltä, velvollisuuksien syrjäytyminen oikeuksien tieltä, uhrin syrjäytyminen oman edun tieltä. Nämä rajat ovat ihmisten itsensä rakentamia, ne ovat keinotekoisia rajoja. Kun me nyt alamme herätä näkemään uhrin merkityksen, velvollisuuden merkityksen, uuden henkisvoittoisen aikakauden välttämättömyyden, kun me alamme tunnustaa rehellisen yhteistyön tarpeellisuuden, yksilön velvollisuuden palvella yhteiskuntaa ja valtiota, altruismin välttämättömän asettamisen egosentrisuuden valtaistuimen tilalle, kun vihdoin alamme nähdä ja kuulla — käykäämme jokainen meistä kohdaltamme tutkimaan näiden rajojen olemassaoloa ja käykäämme niitä *poistamaan jokapäiväisessä elämässämme*, sillä turhaa on odottaa yleisiä toimenpiteitä, jokaisen on alettava ensin itsestänsä. Ensin on hävitettävä luokkarajat ja vasta sitten puolueet. Porvareilla on syynsä eristäytymiseensä, työväellä on syynsä eristäytymiseensä. Ensin on meidän porvarien avoimesti tunnustettava olleemme väärässä, *meidän* asiamme on lähteä työmiehen luo — sillä yhteiseen isänmaalliseen, valkoiseen rintamaan me emme pääse koskaan puheiden, sanomalehtikirjoitusten ja eduskunta-aloitteiden kautta — poliittisilla keinoin ei tätä maata koskaan pelasteta — vaan ainoastaan ja yksinomaan henkilökohtaisen nöyrän ja myönteisen kosketuksen kautta. Elämänkatsomus on rakennettava uudelleen, kansa on kasvatettava uudelleen, paljosta on luovuttava, paljon uhrattava — vasta sitten ovat tulokset taatut, vain niin täyttää suomalainen mies ja nainen, täyttää Suomen kansa siveellisen velvoituksensa yksilönä ja kansana maatansa ja Jumalaa kohtaan.

Miettikää näitä asioita, ja te tunnustatte, että näin on, ja kun olette sen tehneet, toimikaa silloin vakaumuksenne mukaan.

Epäilijöiden mieliin tahdon teroittaa, ettei tämä suinkaan ole idealismia, tämä päinvastoin on mitä kouraantuntuvinta realismia. Vain tosipohjainen toiminta saavuttaa pysyväisiä tuloksia, ja mikä on sen tosipohjaisempaa kuin tahtoa poistaa ympäriltään ja toisten väliltä rajoitukset ja hedelmällisen yhteistyön esteet. Eikö tämä ole myönteistä työtä?

Epäilijät hymähtävät: Tuo vaatii onnistuakseen uskoa.

Juuri niin. Se vaatii onnistuakseen uskoa. *Juuri uskoa tarvitaan.* Ei järjettömässä mielessä sokeaa uskoa, vaan terveeseen arvostelukykyyn yhtyvää uskoa asiain ja tien oikeuteen. Sillä koskaan maailman aikana eivät epäilijät ole saaneet mitään aikaan, rikkoneet he ovat, mutta eivät rakentaneet, kielteisyydellä ei koskaan voi päästä myönteisiin tuloksiin. Uskoa on aina ollut suurilla taistelijoilla, ja kauneimpaan kukkaansa puhkesi uskon järkkymättömyyden satumainen voima alkukristillisyyden aikoina — koko se aika oli vain uskoa ja uhria ja rajojen särkemistä, kaiken maailman pilkatessa ja parjatessa — ja sittenkin nousi tällaisesta toivottomasta alusta kristinoppi, joka valloitti maailman. Puhutaan absoluuttisesta totuudesta ja objektiivisesta todellisuudesta. Ei ole olemassa mitään absoluuttista ja objektiivista todellisuutta. On vain uskottu totuus. Todellisuus vie monen harhaan. Totuus on erotettava tarkoin todellisuudesta. Tarvitaan uskoa ja uhria. Haettakoon totuutta ja oikeaa tietä, voitto seuraa silloin itsestänsä. Uskoa tarvitaan ja tervettä intuitiota. Missä on usko, siellä on kaikkivalta.

Pelätään uskonvimmaa ja suvaitsemattomuutta.

Mutta väärinkäytöksiä ei saa ottaa esimerkiksi ja oikealle asialle annetaan kernaasti parjaamistarkoituksessa vääriä nimiä. Paheksutaan pornografisen kirjallisuuden polttamista, tietämättä, miten Saksan nuoriso on tietoisesti taidekeinoin turmeltu, parjataan keskiaikaiseksi henkiseksi pimeydeksi eräiden juutalaiskirjailijain ja marxilaisten töiden julkaisematta jättämistä huomaamatta, ettei Suomessakaan saa julkaista mitä tahansa siveellistä tai poliittista kiihoituskirjallisuutta. Väitetään, ettei valtio saa puuttua taiteeseen. Kansalaiset, tämä osoittaa mitä pimeintä näkemyksen puutetta: Valtion ja *yhteiskunnan lähin velvollisuus on juuri suojella kansaa sitä uhkaavilta vaaroilta sekä tämän lisäksi kasvattaa kansaa myönteisesti kohoavaan suuntaan.* Kansan olemassaolon mahdollisuus ja oikeutus piilee sittenkin aina lopullisesti sen positiivisessa elämänvoimassa, sen siveellisessä ryhdissä, eikä sen virallisen kuoren koreudessa ja pankkiholvien kassareserveissä.

Italialainen eversti Morretta päättää joitakin viikkoja sitten ilmestyneen teoksensa »Millainen on tuleva sota oleva?» kysymyksiin:

»Siis Tieteellinenkö sota?»

»Kyllä».

»Maalla, vedessä ja ilmassa käytävä sota?»

»Varmasti».

»Siis kaikkien aseiden sota, vanhojen ja uusien, johtajan operatiosuunnitelman yhtenäisissä puitteissa?»

»Kyllä».

»Aineenko sota henkeä vastaan?»

»Ei koskaan».

»Henki on — kuolematon».

(Hulagu)

Ja kuitenkin, sittenkin ovat kansan toimenpiteet ulkoiseksi turvaamisekseen — sotalaitos ja diplomatia — toisarvoisia tekijöitä valtion velvollisuuden rinnalla niinsanoakseni puolustaa valtioajatustaan sisälle päin positiivisesti, määrätietoisesti kasvattamalla kansaa ja torjumalla sen myrkyttämisyritykset.

Tämä on itsessään selvää ja yksinkertaista, mutta moniko sittenkään sen näkee tai ainakaan tunnustaa. Olen tässä yleispiirteisesti hahmoitellut joitakin ajatuksia uudesta ajasta, uudesta elämänkatsomuksesta, uudesta kansasta. Olen puhunut rajoista ja aineen vallasta, rahasta ja hengen kuolemasta nykyhetken voittavina ominaisuuksina. Olen puhunut siitä voimasta, joka *meistä,* meidän parhaimmistamme on nouseva tätä vastaan ja voittava sen: nöyryydestä, uhrista, kurista, uskosta, velvollisuudentunnosta.

On nähty, etteivät *vanhat* ole näitä asioita ymmärtäneet.

Keski-ikäinen polvi, se polvi, johon minäkin kuulun, on pääosaltaan niitä, joiden elämänonnen yksinomaisena mittana on raha ja valta, osittain niitä, jotka on luotu taistelijoiksi, uskon ja käsivarren miehiä, jotka ovat jo suurelta osalta joutuneet vuodattamaan elämänsä mehun näissä taisteluissa.

Te, *nuoret,* kannatte käsissänne historian vastuun. Luodit soivat teidän kätkyenne ympärillä. Sokea taistelu rahasta ja vallasta on piirittänyt teidän henkistä kehitystänne lapsuutenne aikana. Nyt astutte elämään suurta aikaa. Maailma kieriskelee juuri nyt synnytystuskissaan: voittaako Europassa punainen vaiko valkoinen maailmankatsomus, ja sen jälkeen: voittavatko värilliset rodut europpalaisen sivistyksen ja kristinuskon. Te ratkaisette nämä tähänastisen maailmanhistorian valtaisimmat kysymykset, teidän kannettavananne on vastuu. Uskonsotureita on teistä tuleva. Siis kasvattakaa, tästä päivästä alkaen — itseänne suureen taisteluun, jonka voittamisen ehtoina ovat:

rautainen itsekasvatus,
» itsekuri,
» itsehillintä ja usko Jumalan pelastavaan voimaan. Ja kun vanhat ja viisaat parjaavat teitä, solvaavat teitä ja loukkaavat teitä, ajatelkaa silloin tyynesti:

vanhat sousi, päät tärisi, nuoret sousi, airot notkui.

Me tarvitsemme runoilijoita ja julistajia, jotka elävät puhtaassa, korkeassa ilmapiirissä, joissa on miehuudenvoimaa, tunturien avaruutta, lumihuippujen kirkkautta, kosken uhmaa.

FREDRIK KLAVENESS.

EUFORION

Katkelma GOETHEN FAUSTIN II OSAN ensi syyskaudella ilmestyvästä suomennoksesta.

Kääntänyt OTTO MANNINEN. Alkukuvan piirtänyt EELI JAATINEN.

HELENA, FAUST, EUFORION.

EUFORION. Lasten laulut kuullen jäätte
itse samaan ilontaan;
sydän sylkähtää, kun näätte
hypyn tään te tahdikkaan.

HELENA. Lempi ihmis-onneen maiseen
kaksi kaunist' yhteen tuo;
nousta riemuun jumalaiseen
armaan kolmikon se luo.

FAUST. Silloin kaikk' on meille suotu:
minä sun ja sinä mun;
meille luja liitto luotu —
soisin iäks sallitun!

KUORO. Monta auvon vuotta varmaan
noiden kahden nähdä suo
aamupaiste pojan armaan.
Liikuttaa mua liitto tuo!

EUFORION. Ma tahdon kiitää,
ma tahdon lentää,
kaikk' ilmat liitää
ja rientää, entää,
se mull' on into,
se tempaa tie.

FAUST. Vain maltu, maltu!
Pois kiihko huima,
ett' äkkiturma
ei iske tuima,
meit' armas poika
ei tuhoon vie!

EUFORION. En laaksoss' enää
ma tahdo laulaa;
ei kärsi kädet
ei kutrit paulaa,
vapaiksi liepeet!
Kai mun ne lie.

HELENA. Oi, muista, keihin
sa kuulut, kärjet
mitk' isket meihin,
jos onnen särjet,
min meille kolmeus
sorea suo.

KUORO. Pian, pelkään, liitto
jo hajoo tuo.

HELENA ja FAUST.
Rientäjä riehuva,
vanhempas muista,
suur', ylen kiehuva
kiihkosi suista!
Tääll' ole helmi
sä hempeän maan!

EUFORION. Taltun, en telmi,
mä tähtenne vaan.

(Pujottautuu kuoron lomitse ja vetää sen kanssaan karkeloon).

Helpommin kierrän näin
parvea hilpeää.
Onkohan oikeinpäin
liike ja sävel tää?

HELENA. On ihan; sorjin noin
kulkea kuvioin
kaunojen suo!

FAUST. Kunp' ohi tää jo ois!
mult' ilon riistää pois
ilveet jo nuo.

(Euforion ja kuoro, tanssien ja laulaen, liikkuvat suljetuissa piireissä.)

KUORO. Kun kätes huiskuvat
armahin kaartein,
kutris kun leiskuvat
kultaisin aartein,
jalkas kun kepeät
maan yli kiitävät,
tuonne ja tännepäin
käy kisa käsikkäin:
laps sulo, ehdoton
voittos on tää,
kiehtomas kaikki on
sydämet nää. (*Tauko.*)

EUFORION. Hei, kaurisriistaa
te kevytjalkaa!
Uutt' aika alkaa
on ajokiistaa!
Te saalis arka,
ma metsämies!

KUORO. Sa tapaat maalis
kyll', armas piltti,
syliinsä saalis
näät soisi kiltti
vain pysähdyttää
sun pyyntities.

EUFORION. Yli kivien tie,
yli kantojen vie.
Mua helppo riista
vain kyllyttää;
vain tuima kiista,
se yllyttää.

HELENA ja FAUST.
Mikä huimuus, hurjuus raju!
Taltuta ei lainkaan taju.
Soi kuin mikä torvensoitto!
Raikuu laakso, metsä loitto.
Mikä telme, huuto tuo!

KUORO (*saapuen nopeasti yksitellen*).
Ohitse vain juoksi viskoin
korskaa pilkkaa, tulee kiskoin
tuolla parvesta nyt siskoin
kaikkein villiköintä luo.

EUFORION. (*tulee kantaen nuorta tyttöä*).
Tänne pikku äksyn raastan
nautintoon, näin jonka riistän;
riemukseni puserran
rintaa vastaanriuhtojan,
ryöstän suukon suomattoman,
näytän voiman, tahdon oman.

TYTTÖ. Laske irti! Hennon naisen
henki tohtii myös ja voi.
Tahdon saimme tahtoslaisen,
sit' et hevin kammitsoi.
Luotat voimiis koko joukon,
jos mun luulet säikkyvän!
Päästätkö, tai sinut, houkon,
huvikseni kärvennän!
(Leimahtaa liekkinä korkeuteen.)
Tavannet sa tuulen teiltä,
tuonen synkän syvänteiltä
kimmelhaaveen kiitävän!

EUFORION (*pudistellen pois viimeiset liekit*).
Kallion kaarrokset,
viidakot vierillään!
Pois kivisaarrokset!
Laps olen kevätsään.
Tuulet ne tohisee,
aallot ne kohisee;
häipyy niin kauas pois,
luona josp' ois!
(Hyppelee ylemmäs kalliolle.)

HELENA, FAUST ja KUORO.
Vuorikauriin teille läksi!
Kauhistaa mua suistuntas!

EUFORION. Nousen yhä ylemmäksi,
katson yhä kauemmas.
Nään jo, miss' olen! On
keskus se saarennon,
Pelopsin manteren,
maan, meren heimoisen.

KUORO. Jättäös jyrkänteet,
metsiköt, vuoret,
tarhojen rypäleet
poimimme nuoret,
kultaisen kummun tään
heljintä hedelmää.
Maahan, ah, lempeään,
lemmikki, jää!

EUFORION. Jääköön, ken jäädä voi,
rauhaa ken unelmoi!
Taistoon! On tunnus tuo,
voittoon se voiman suo.

KUORO. Ken rauhan tarhaa
raastavan sodan sois,
mailt' onnen harhaa
ja toivon pois.

EUFORION. Maan tämän kantamain,
vaarojen tuttavain,
vapaitten, rohkeain,
hurmeensa tuhlaajain
oi pyhä sankaruus
sammumaton,
suo, että taisto uus
voitokas on!

KUORO. Kas, jo tapaa huipun loiton!
Pienenevän vain ei näy!
On kuin vyötty sopiin voiton,
raudan, vasken välke käy.

EUFORION. Muurit, tornit ei, vaan tunto,
kutsu kunkin sisäinen!
Yks on linna vahva: kunto
miehen rinnan rautaisen.
Vapautta vaativaiset
tarttuu kalpaan taistelon,
amatsooneja on naiset,
hento lapsi heeros on!

KUORO. Runous pyhä, noin
nouse kuin tähti koin!
Kirkasta avaruus,
kaukaisin kaukaisuus,
sieltäkin loistos sees,
riemumme sävelees
on yhä uus.

EUFORION. Näe ette lapsen ilmestyntää,
nuor' olen mies jo miekkavyö!
Kuss' uljaat, vahvat, vapaat ryntää,
on hengessä jo tehty työ.
Pois vie
nyt tie!
Tuoll' auki portit maine lyö.

HELENA ja FAUST.
Tuskin eloon ehdit tulla,
alle kirkkaan auringon,
tuskan kuiluun vimma sulla
huimaavilta huipuilt' on.
Pettävää
vainko tää
unt' ol' onnen tuokion?

EUFORION. Merellä jyskää jylhä myrsky,
ja rannat raikuu, jylisee!
Päin joukko toistaan, tupru, tyrsky!
Vain tuska, vaino vallitsee.
Kuolohon
kutsu on.
Se niin selväks selkenee.

HELENA, FAUST ja KUORO.
Kauhu, kammo jäätäväisin!
Kutsus onko kuolemaan?

EUFORION. Kaukaa katsomaanko jäisin?
Ei, ma hädän, huolen jaan!

EDELLISET. Uhanpäin vaaraan jäät,
turmiohon!

EUFORION. Silti! — Jo siivekkäät
olkani on!
Sinne pois! Näännyn, jos
päästä en voi!

(Heittäytyy ilmaan, vaatteet kannattavat häntä hetkisen, hänen päänsä sädehtii, valojuova piirtyy hänen jälkeensä.)

KUORO. Ikaros! Ikaros!
itkumme soi.

(Kaunis nuorukainen syöksyy alas vanhempien jalkoihin, kuollut näyttää tunnetun henkilön muotoiselta; mutta kaikki ruumiillinen katoaa heti, säteikkö kohoaa pyrstötähtenä taivaalle, puku, viitta ja lyyra jäävät maahan.)

HELENA ja FAUST.
Koht' ilo tuskaa toi
raatelevaa.

EUFORION ÄÄNI (*syvyydestä*).
Synkeyteen, emo oi,
yksin et jättää saa! (*Tauko.*)

KUORO (*surulaulu*).
Jää et yksin, kussa lietkin,
sillä sinut tuntenemme.
Käymään tummat tuonen tietkin
sua saattaa sydämemme.
Sulle kademielin melkein
muiston murhevirsi soi:
laulus päivin synkin, selkein
kauneus, uljuus aateloi.
Sulla kaikk' ol' arpa parhain,
suuri voima, sukupuu;
menetit, ah, itses varhain,
kuolon toi jo kukkain kuu;
ihmistaju herkin, tarkin,
hengen myötähehku ain',
naiset parhaat, runotarkin
valioin sua suosi vain.
Vaan sun rientos raisun vapaa
tahtos pauloi, verkkoon vei,
nousi jyrkkään taistoon, tapaa,
lakia se kuullut ei;
vihdoin korkein aate johti
puhtaan innon oikeaan;
ihaninta pyrit kohti,
saavuttaa et voinutkaan.
Kenpä voinee? — Synkkä pulma!
Turhaan tutkit sallimaa,
konsa veriin päivä julma
kaiken kansan vaientaa.
Vaan jo nouskaa huolen alta!
Uudet laulut raikumaan!
Sillä maasta virren valta
versoo niinkuin ainiaan.

Teräspisarat.

Elias Kurki.

Kuvittanut Eeli Jaatinen.

Antti Sipiläisen koulunkäynti oli järjestynyt varsin sattumalta — yhtä oudosti kuin se seitsemän vuoden kuluttua päättyikin.

Pysähtyessään eräänä kesäkuun aamuna voikori kädessään tohtori Tilgmanin puutarhan tiellä, joka johti vanhan lääkärin kauniiseen taloon, näki Antti ensi kerran vanhuksen, josta tuli hänen hyväntekijänsä. Pojan katsellessa kukkivia omenapuita, oli vanhus ilmestynyt hänen luokseen huvimajan takaa ja ruvennut juttusille. Yhdessä oli istuttu puutarhan penkillä pitkät ajat, oli keskusteltu kalastuksesta, touonteosta ja muista pojan kotiasioista, joita kymmenvuotias pikkuvanhaan tapaansa koetti tohtorille selvitellä. Kun sitten emännöitsijä tuli ja poika jätettyään kantamuksensa tälle olisi ollut valmis lähtemään kotiinsa, vei tohtori hänet vielä sisähuoneisiin, näytteli tauluja, kirjaston ja työhuoneen merkillisine laitteineen ja luurankoineen.

Sinä samana kesänä tapasi poika tohtorin monen monta kertaa ja joka kerralla heillä oli paljon puhumista. Poika alkoi tuntea kummaa vetovoimaa tohtorin tauluihin ja kirjastoon — koko siihen maailmaan, jota tuo valkea talo ja vanhan lääkärin ystävällisyys säteilivät.

Oli syyskesän viileä aamu pojan tavatessa tohtorin jälleen puutarhantiellä. Sinä aamuna sovittiin, että poika aloittaa käydä koulua kaupungissa — jos isä suostuu. Ja suostuihan isä, jonka salaisena toiveena oli saada poika opin tielle, mutta ei ollut rohjennutkaan rikkoa vanhoja tapoja, vaikka olisi ehkä joten kuten kyennytkin toimittamaan poikansa kouluun. Hän, pienen tilan eläjä, olisi joutunut vauraampien silmätikuksi ja sitä hän ei halunnut.

Muistellessaan noita aikoja nyt — aurinkoista kesäkuun aamua tohtorin puutarhassa, kouluvuosiaan ja aikoja koulun jälkeen — muisti hän myös erään ihmisen, jota hän vielä äsken oli pitänyt ilkeänä — sellaisena, joka ilmensi kaikki vuosien varrella sattuneet katkerat kokemukset. Hänen entinen opettajansa. — Vanhan Tilgmanin kuoltua oli hänen sijalleen tullut nuori lääkäri, jonka rouvasta tuli pojan kieltenopettaja. Alunperin oli Antin ja uuden opettajan välille kasvanut jotain kieroa. Varhaiskypsä poika huomasi helposti, että häneen tuo nainen suhtautui eri tavalla kuin muihin luokalla. Mutta silloin ei poika vielä päässyt selville, mistä tuo kaikki johtui. Poika tunsi, ettei hän voi koskaan olla uuden opettajan edessä oma itsensä. Hän punasteli vastatessaan saamatta vastauksiinsa kaikkea sitä, minkä tiesi osaavansa sanoa jollekin toiselle.

Antti Sipiläistä pidettiin hyvänlaisena oppilaana. Ehkä hän oli liian arka, itseensä sulkeutunut — varsinkin uuden opettajan tultua. Vuosien kuluessa kiusallinen tunne kasvoi. Monen monta kertaa teki pojan mieli mennä opettajan luo puhumaan tuosta kiusaavasta asiasta, mutta kuitenkin hän säikähti ajatustakin ryhtyä sellaiseen. Ja tiesikö hän, mistä olisi ollut puhuttava. Ei häntä ymmärrettäisi kuitenkaan, naurettaisiin vain. Asia jäi sillensä.

Poika edistyi tyydyttävästi. Suomenkielen opet-

taja piti häntä lahjakkaanakin ja muita luokkalaisia kehittyneempänä.

Enimmäkseen hän oleili yksin, suoritti koulutehtävät säännöllisesti ja kirjoitteli iltojensa kuluksi runoja, joita konventtilehdessä julkaistiin. Tapahtuipa kerran, että häneltä pyydettiin juhlarunoa palokunnan kymmenvuotisjuhlaan. Poika oli tietysti ylpeä ja onnellinen. Runo esitettiin ja kävi täydestä. Se antoi uskoa uusiin yrityksiin.

Eräänä päivänä palokunnan juhlan jälkeen jäi Antti Sipiläinen välitunniksi luokkaan. Viereisestä opettajahuoneesta kuului keskustelua, jota hän tuli seuranneeksi. Kuuluttiin mainittavan jotain palokunnan juhlista. — Hän kuuli nimensäkin sieltä — kuuli kieltenopettajan hieman muukalaisvoittoisen äänen — — — ilmeisesti hänellä on taipumuksia runoilemiseen, mutta ei hänestä koskaan runoilijaa tule. Hän kuuli vielä jotain jalostamattomasta puusta — — — lahjat voivat kypsyä myöhemmissä polvissa — — — hän on liian karu . . . Antti Sipiläisestä voi tulla tarpeellinen virkamies, mutta ei taiteilijaa . . . Vielä hän erotti sanan »talonpoikainen».

Kielimaisterin sanat olivat putoilleet pojan sydämeen kuin teräspisarat. Hän olisi tahtonut juosta pois luokkahuoneesta, koko koulusta — kotimetsiin, sinne pienen kaupungin ulkopuolelle — mutta ei voinut muuta kuin istua pulpetissaan ja puristaa rystysensä valkeiksi sen laitaan.

Siitä päivästä alkoi Antti Sipiläisen puhdas muistutusvihko täyttyä. Tuli laiminlyöntejä ja huolimattomuuksia. Hän istui säännöllisesti, mutta tuijotteli enimmäkseen akkunasta ulos ja vastaili kysymyksiin miten sattui. Käänne oli tapahtunut kevätlukukauden alussa — lopussa merkittiin todistukseen — jää 7:lle luokalle.

Luokallejääminen ei silloin tuntunut merkinneen mitään. Oikeastaan hän oli siitä hyvillään saadessaan siitä syyn koulunkäyntinsä lopettamiseen.

Kesä meni puuhailussa isän pienillä peltotilkuilla ja kalastellessa. Talvellisten kipeitten sanojen haavat arpeutuivat. Tuntui vain siltä kuin ne sanat, sulan teräksen tavoin sydämeen putoilleet, olisivat muuttaneet vaikutustaan. Katkeruudesta kehittyi varmuus, joka alkoi etsiä purkautumistietä.

*

Antti Sipiläinen, maalari ja kirjailija, neljänkymmenen vuoden rajapyykin jo sivuuttanut, muistelee menneitä. Tulee mieleen tovereita kohtaloineen. Heidänkin sydämiinsä olivat putoilleet omat teräspisaransa, toisissa jähmettyen, toisissa sulaen.

Hänellä oli asema ja kuuluisa nimi. Oikeastaan hänen olisi pitänyt olla tyytyväinen saavutuksiinsa, jotka olivat ylittäneet rohkeatkin nuoruuden haaveet. Yhä uudelleen tuli mieleen matkan varrella tavattuja. Olisiko hänellä itsellään ollut voimaa kestää monen heidän asemassaan? Häntä olivat katkerimmat vastukset kohdanneet siinä iässä, jolloin kipeimmin tunnetaan, mutta helpoimmin myös unohdetaan. Monet heistä, jotka nyt jossain »tavallisina ihmisinä» kuljeskelivat, olivat antaneet näytteet kyvyistään ja saaneet tunnustusta, mutta vastusten tullen paaduttaneet itsensä, ottaneet teräspisaransa tyynesti tietämättä saaneensa jähmettävää ainetta. He ovat kuin eläviä ruumiita.

Hänellä on kaunis elämäntyö takanaan, Antti Sipiläisellä, sanovat ihmiset. Ja sitä pitäisi seurata lepo. Lepoa ja rauhaa hän haluaisi — jotain sellaista tyyneyttä, joka oli jäänyt mieleen vanhasta tohtorista.

Ajatellessaan hyväntekijäänsä tuntee hän saavansa jotain tämän seesteisyydestä — mutta siihen sisältyy hiven katkeruutta — heidän puolestaan, joiden sydämissä teräspisarat jähmettyivät.

Englantilainen työmies.

Alex Matson.

Kun katselee, miten raha virtaa sellaisessa englantilaisessa merikylpylässä kuin Blackpoolissa, luulisi, ettei Englannissa huonoa aikaa ja puutetta olekaan. Rantatie on useita kilometrejä pitkä, mutta saa nousta hyvinkin aikaisin, jos haluaa nähdä pilkahduksenkaan merta, sillä pitkin päivää täyttää monisatatuhantinen vierasparvi tuon aidoitetun rantatien niin tarkasti, että useimmilta jää meri näkemättä. Kahvilat, ravintolat, tanssipalatsit — avoinna yhdeksästä aamulla kello kahteentoista yöllä — ja kaikenlaiset muut huvipaikat ovat niinikään tungokseen saakka täynnä väkeä. Mitään ei saa nauttia eikä nähdä jonottamatta. Mutta kukaan ei näytä tästä välittävän. Riemukkaina ja hälisevinä jonotetaan teekuppia tai pääsyä tanssilattialle. Blackpoolilainen kesävieras tahtoo huvitella, mutta ilmeisesti ymmärtää, että muutkin tahtovat samaa. Hänestä on ehkä lohdullistakin tuntea, että muutkin tahtovat samaa kuin hän: se kohottaa huvituksen arvoa.

Raha suorastaan virtaa huvipaikkojen kassoihin. Ovatko kaikki nämä kesävieraat siis varakkaita? Ei, täällä viettää englantilainen työmies kesälomaansa. Vieraitten enemmistö on tehdastyöväestöä pohjoisenglannin monista tehdaskaupungeista. Raha, mikä nyt annetaan mennä, on viidenkymmenenyhden viikon aikana säästetty. Pitkin vuotta on eletty työmiehen palkkaolojen rajoissa. Nyt tuhlataan — sitä huolettomammin, kun on muistettu piiloittaa kotiin muutama shillinki, jolla pääsee taas elämisen alkuun, kun tyhjin taskuin palataan työhön.

Sellaisia sankareita ei kylläkään enää tapaa kuin ne, jotka viitisentoista vuotta sitten aloittivat lomansa jokaisen päivän pienellä huvilennolla aerobatiatemppuineen (punta loopingilta) vain piristyäkseen ennen aamiaista. Tulot ovat suuresti laskeneet niiltäkin, joilla on ollut säännöllinen työpaikka. Mutta vahvasti nytkin huvitellaan hintaan liioin katsomatta, sillä luonto on entisellään.

*

Blackpoolissa ja muissa samantapaisissa kesäpaikoissa saa jo jonkinlaisen käsityksen englantilaisen työmiehen luonteesta. Huomaa, että hän on elämänhaluinen, iloitteluun taipuva, järkevästi seikkailunhaluinenkin — sillä mitä muuta kuin seikkailunhalun tyydyttämistä voi olla tämä hetkellinen miljoonamiehen elämä? —ja huumorintajuinen myös omaan kohtaloonsa suhtautuessaan. Panttilaitokseen tai puotivelkaan turvautuessaan lomanjälkeisenä viikkona hän virnistelee edellisen viikon nautintoja muistellessaan. Katsokaa häntä, kun hän Blackpoolin asemalla jonottaa kotikaupunkiinsa menevää junaa! Ei merkkiäkään katumuksesta. On tullut taas vietetyksi oikea loma, paluuliput ovat tallessa, kaikki on hyvin. Jos taskusta sattumalta vielä löytää jonkin kolikon, on kiireesti lähetettävä lapset ostamaan sillä karamellejä. Huumorintaju kieltää puolinaisuuden: myöhästynyt säästäväisyydenhalu saattaisi johtaa ennenmenetetyn suremiseen. Ei myöskään kannata olla synkkä sentähden, että ilo on loppunut ja aamulla alkaa työ. Elämä on otettava sellaisena kuin se on.

*

Työpaikkaansa voi englantilainen työmies olla tyytyväinen, mutta harvoin sitä huomaa hänen puheistaan. Viihtyäkseen hänen on saatava nurista — *grouse* — ja arvostella. Jos työnantaja on hyvä, on tehdas tai työjärjestys huono. Muualla on sitä ja sitä, toisessa tehtaassa tehdään niin ja niin. Arvostelemalla hän ikäänkuin kohoaa kohtaloansa paremmaksi, se pitää hänen sisunsa hereillä, auttaa häntä tuntemaan itsensä vapaaksi ihmiseksi. Hän välttyy sieluttoman orjan kohtalosta asettumalla taisteluasenteeseen käskijöitään kohtaan. Siten hän tuntee sisäisen minänsä säilyvän loukkaamattomana. Samasta syystä ehkä hän arvostelee kirpeästi hallitusta, politikoitsijoita, kaupunkinsa viranomaisia, ammattiliittoaan ja sen johtajia.

Mitä hän ei arvostele tai arvostelee niinkuin rakasta lasta arvostellaan — siten, että hän on valmis lyömään sitä, joka uskaltaisi toistaa hänen arvostelunsa — on hänen kotipaikkansa, kotikaupunkinsa, ja tämä kotiseuturakkaus saattaa kohdistua vieläpä katuun ja kaupunginosaankin. Jos paikka on toi-

vottoman ruma tai yksitoikkoinen, hän myöntää tämän käyttämällä siitä sellaisia nimityksiä kuin »hyvä ruma — —» tai »vanha, likainen, hyvä — —». Jos vieras antaa hänen kaupungistaan sattuvan arvostelun, hän vastaa: »Saattaa olla, mutta se on moninverroin parempi paikka kuin moni muu.» Ja sen jälkeen ei ole vieraan viisasta jatkaa. Tästä kotiseuturakkaudesta, missä on kieltämättä jokin vanhoillisuuden piirre, johtuu englantilaisen työmiehen haluttomuus etsiä siirtolaisena onneansa muissa maissa.

Jalkapallo-sarjakilpailujen aikana saa työmies tilaisuuden seistä kaupunkinsa takana. Jo välierien aikana hän matkustaa kaupunkijoukkueensa mukana otteluihin, ja jos joukkue selviää loppuotteluun, lähtee melkein mies kuin mies kamppailua katselemaan. Helsingin kokoisesta kaupungista saattavat ylimääräiset junat kuljettaa viisikinkymmentätuhatta katsojaa sarjakilpailujen loppuotteluun. Jalkapallopeli on kyllä englantilaisen penkkiurheilijan mieliurheilu, mutta minkä osan kotiseuturakkaus näyttää näissä joukkoryntäyksissä, huomaa siitä ylpeydestä, millä miehet antavat kaikkien kuulla, että he ovat Sheffieldistä tai Birminghamista tai Wiganista. Omituista kyllä, meikäläisiin oloihin verrattuna, ei kenttäurheilu kiinnosta englantilaista työmiestä juuri ollenkaan, vaikka erästä murtomaajuoksulajia harrastetaankin melkein kaikkialla. Jalkapallopelin ohella hän välittää vain hevoskilpailuista ja viime vuosina koirakilpailuista, niistäkin suureksi osaksi vain sen vuoksi, että niistä voi lyödä vetoa.

*

Perinnäistapojen kunnioitusta esiintyy monessa muodossa englantilaisten työmiesten keskuudessa. Jouluna esimerkiksi on plumpuddingin ohella syötävä hanhea tai kalkkunaa ja muutenkin vietettävä joulua kunnollisesti. Tämän järjestää englantilainen muodostamalla pieniä säästökassoja, joihin syksystä lähtien maksetaan jokin pikku summa viikottain. Näitä joulukerhoja syntyy miesten omasta aloitteesta tai kauppiaitten ja kapakanisäntien alkuunpanemina. Edeltäkäsin sovitaan, mitä jäsenten on välttämättä saatava — hanhi tai kalkkuna, pari naulaa sianlihamakkaraa j.n.e. — mitä kaikkea hän lopulta saa, riippuu kassan suuruudesta ja torihinnoista silloin, kun rahastaja parin muun uskotun miehen seuraamana lähtee aattopäivänä ostoksille. Tulos on kuitenkin oikea joulu, helposti hankittu ja halvemmallakin kuin jos jokainen työmies olisi erikseen tehnyt ostoksensa. Joulukerhojärjestelmä on siksi kiinnostava, että siinä ilmenee miesten oma halu perinnäistapojenmukaiseen, »säädylliseen» elämään; ne eivät, niinkuin sairas- ja työttömyyskassat, henkivakuutukset ja ammattiliitot, tule hänelle ulkopuolelta hänen omaa piiriään, häntä oppineempien tai viisaampien järjestäminä.

*

Kapakka näyttelee suurta osaa useimpien englantilaisten työmiesten elämässä. Monille, ehkä enemmistölle, se on pikemmin henkisen kuin ruumiillisen virkistyksen paikka — on otettava huomioon, että englantilainen työmies lukee huomattavasti vähemmän kirjallisuutta kuin suomalainen, tyytyen tavallisesti sanomalehtien urheilua ja rikosasioita käsitteleviin sivuihin — sillä vain harva menee kapakkaan juopuakseen. Vallitseva henki on ystävällinen, mutta samalla arvokas. Tuttavien kanssa lasketaan leikkiä, mutta vieraita kohdellaan melkeinpä juhlallisella arvokkuudella. Kapakassa filosofoidaan ja väitellään, mutta perin harvoin riitaan saakka, sillä vedonlyönnissä on oiva varaventtiili kuumenneelle väittelyhalulle. Kun väittely näyttää painuvan inttämiseksi, esittää toinen tai toinen tai joku kuulijoista, että asianomaiset löisivät vetoa mielipiteensä puolesta — rahat voidaan tallettaa isännän luona. Jos väittely on senlaatuinen, ettei siitä käy vedonlyönti ja näyttää jatkuvan liian kauan, kuuluu pian isännän suusta: »Herrat saavat lähteä muualle väittelemään», ja isännällä on ehdoton käskyvalta.

Onnettomuuden uhriksi joutuneelle kantavieraalle kerätään säännöllisesti rahaa, ja jos uhri on ollut kunnon mies, saattaa kerätty summa olla kunnioitettavan suuri. Kapakasta on moni leskikin saanut kipeästi tarvitsemansa varat. Muutakin hyväntekeväisyyttä harjoitetaan. Jonkun aloitteesta aletaan kerätä rahaa köyhien lasten kesäjuhlaa varten. Kantavieraat panevat viikottain kolikkonsa laatikkoon, ja satunnaisilta vierailta kerätään lisää. Sopivana juhlapäivänä vuokrataan sitten kuorma-autoja ja niihin ruvetaan kokoamaan lapsia. Saman kadun työttömien perheiden lapset tulevat ensin, mutta sikäli kuin tilaa jää, aletaan kiertää lähikatuja. Köyhästipuetuille lapsille nopea kysymys: »Onko isäsi työtön?» — ja jos

(Jatk. siv. 137).

LAULU KEHTOLAULULLE.

LENNÄ, LAULU KAUNEIN, TAAKSE IKKUNAN.
KERRO, KUINKA PALJON HÄNTÄ RAKASTAN.
HÄN ON LIIAN SAIRAS, YKSINÄNSÄ SIELLÄ.
LENNÄ LAULU KAUNEIN, ITKEMÄSTÄ KIELLÄ.
VARJOJA ON LIIKAA MURHEEN VIITTATIELLÄ.
SALAA, LAULU KAUNEIN, RIISTÄ JOKAINEN,
SULJE RASKAAT LUOMET RAKKAAN IHMISEN.

Heikki Asunta.

SAAPUU, SAAPUU!

SAAPUU, SAAPUU,
HUMINA SAAPUU AVARUUDESTA!

SAAPUU, SAAPUU,
HUMINA SAAPUU AVARUUDESTA!
ULOS ASTUVAT
KÖYHIEN MAJOJEN KALPEAT LAPSET
SURULLISISSA SILMISSÄÄN
JANOAVA RUKOUS,
AAMUAURINGON KIRKKAUDESSA
HILJAA VALITTAVA.

SAAPUU, SAAPUU, KEVÄT SAAPUU!
SURULLISET SILMÄT
SYTTYVÄT HEHKUUN
AURINGON VALOSTA HUIKAISTUEN.
— AURINKO, VALON ANTAJA, ISÄ!
SIELUT VAPISEVAT,
PUOLEESI OJENTUVAT RUKOILEVAT KÄDET,
HERÄTEN NUORUUTEEN, VOIMAAN.
— KESÄ VAATETTAA, KESÄ RUOKKII,
KESÄ TÄYTTÄÄ LÄMMÖLLÄ, RAKKAUDELLA!

SAAPUU, SAAPUU!
SYVYYDESSÄ
KASVAA, LIIKKUU, HENGITTÄÄ, ELÄÄ.
HETKI ON LÄHELLÄ, AIKA TÄYTETTY:
PADOT MURTUVAT.

AVARUUDESSA JA MAASSA
KUMAJAA KEVÄÄN RIEMUMYRSKY.
MAA VÄRISEE SÄHKÖÄ JA TULTA,
KAUKANA, KAUKANA,
VIELÄ SAAVUTTAMATTOMASSA SYVYYDESSÄ
YHTYVÄT NUORET KÄDET
JÄTTILÄISEN VOIMIN
SYLEILLEN TAIVASTA JA MAATA,
VAIKKA VAIKERTAEN,
SILTI SIUNATEN TALVEA, KYLMÄÄ:
LÖYSIMME VALOON, PUHJENNUT KÄRSIMYKSESTÄ,
UNOHDIMME,
KUINKA AURINKO PALAA.

SAAPUU, SAAPUU,
HUMINA SAAPUU AVARUUDESTA!
ULOS ASTUVAT
KÖYHIEN MAJOJEN KALPEAT LAPSET
SILMISSÄÄN AURINGON KIRKKAUS JA HEHKU,
UUDEN USKON LEIMUAVAT LIEKIT.
RAJATON VAIKERRUS, KÄRSIMYS, TUSKA,
ET RAASTANUT
SIELUJA TARKOITUKSETTA.
SYVYYDESSÄ
YHTYVÄT NUORET KÄDET
JÄTTILÄISEN VOIMIN.
UUDEN ISÄNMAAN LUOJAT.

Yrjö Koivukari.

Kuutamosonaatti.

Nyt sulje silmäs. Läpi huoneen armaan
soi sävel, jota ei voi unhoittaa.
Se halki lapsuutemme aaltoaa.
Alati tajunnassa keinuu varmaan
sen aallot, joita ei voi unhoittaa.
Nyt sulje silmät. Loppui kyyneleet.
On tuskan ovet umpeen painuneet.

Nyt kipein muisto säveleihin hukkuu,
pois menneet päivät himmenee ja hukkuu.
Miks äsken kärsin, enää tiedä en.
Syvästi huokaa hyrskyt, vieden mua.
Oi Kauneus, sun syliis antautua
on taivaallinen vaivan jälkehen.
Maan tomusta sun maininkisi kantaa
kuunvaloon, ulapalle, joll' ei rantaa.
Soi kirkas sävel vielä väristen.
Ma halki elämäni kuulen sen.

Saima Harmaja.

Satamassa.

Musta veturi puhkuu
rumaan satamaan,
tiilistä seinää vastaan
jatkaen kulkuaan.

Mutta valkea pilvi
nousee rinnasta sen,
hohtaen vertaa vailla
sinessä ilmojen.

Kauneus! Valtakuntas
nään — se on saartamaton.
Hengitys metallijuhdan
puhtainta valoa on.

Kadulla levottomalla
silmin nään yhä sen:
Autuas pilvi nousee
sylistä rumuuden.

Saima Harmaja.

Olkipilli.

Pien fauni kuljeksi metsään,
sylin täysin hän rakasti sitä.
Ja hän ilonpitonsa taidolla
teki metsässä vaikka mitä.

Mut kerranpa pieni tyttönen
— rakastettu sen faunin villin —
vei yöllä rakkaansa vuoteelta
hänen taitonsa taikapillin.

Ja aamulla huomasi fauni sen.
Oli huilunsa hukassa, poissa.
Hän kierteli arkana niittyjä nyt
ja piileksi pensastoissa.

Ja pensaassa oljesta soittimen
teki silloin se fauniparka.
Nyt valittaa metsässä iltaisin
sen soittimen ääni arka.

Oiva Paloheimo.

Pieni runo.

Minun pieni tyttöni rakastaa
jok'ainutta askeltain,
hän omat kenkänsä unohtaa
minun kenkäini tähden vain.

Oi Luojani, lempeesti ohjailet
sinä kulkua ihmisten:
Minun tyttöni nähdä salli et
niitä jälkiä kenkien.

Oiva Paloheimo.

MITEN TAIDETEOKSET SYNTYVÄT.

II.

Pohjatuulen 4. numerossa kuvasi Eino Railo »Silkkihuivin ja Virsikirjan» syntyvaiheita. Sarja jatkuu Ilmari Kiannon kertomuksella Punaisen Viivan synnystä. Seuraavina sarjassa tulevat luultavasti olemaan Maila Talvio ja Otto Manninen.

Motto: Pohjatuuli puhaltaa kusta hän tahtoo ja minä kuulen hänen humunsa enkä ymmärrä mistä oikein on kysymys . . .

En voi hevillä uskoa, että kukaan tässä maassa saattaa olla huvitettu siitä, miten joku vielä *elävä* kirjailija on luonut sen ja sen niinsanotun paremman, juhlakielellä, klassillisen teoksensa. Meillähän on totuttu siihen, että vain *kuolleet* puhuvat silloin kun elävät vaikenevat — vainajilla on puheenvuoro . . .

Että mitenkäkö esimerkiksi kirjoitin Punaisen Viivani? Yksinkertainen juttu: »pläkillä ja pännällä». Koetan palauttaa muistiini, miten Viiva syntyi. Siitä on tänä keväänä 26 vuotta aikaa. Olin nuoren perheeni kanssa viettänyt kesäni Ruoveden Ruhalan vihannoilla rannoilla, siis luonnottoman vierailla maisemilla sille, joka on kotoisin itäpohjalaisesta korpimaasta. Pyhä Vihani oli nähnyt päivänvalon edellisenä keväänä ja Ruovedellä huvittelin hurmahenkeäni rustaamalla lisäksi Pikku Syntejä railakkaalle kustantajalleni Vihtori Kososelle, jolla ei ollut pahaa tapaa hyljätä ainoatakaan käsikirjoituksistani. (Oi ihania aikoja!) Syksyn tullen v. 1908 palasin jälleen Helsingin lähettyville johonkin »Onnenpesä» nimiseen huvilaan Pitäjänmäen tienoilla (en enää muista varmasti asemaakaan). Juuri se, että olin luonnottomasti jäänyt kesäksi hämäläisille rannoille ja kirjoitellut niin käyräisiä juttuja kuin »Syntejä» ja nyt jouduin rutiruotsalaisen väestön keskelle, oli käsittääkseni pohjavaikutin sille, että *sieluni kaipasi* minulle lapsuudesta tuttua Korpi-Pohjolaa, sen jylhiä maisemia, sen yksinkertaista rahvasta ja yleensä korpi-ihmisen elämänkatsomusta, jolle Sockenbacka ja Alberga ovat »inkelskaa». Kun lisäksi Linnankoski-vainaja siihen aikaan oli tarjonnut nautittavakseni Pakolaisensa, tunsin omantunnon vaivoja, sellaisia, joita vain kirjailija tuntee ja joista jonakin päivänä kehittyivät »kirjailijan synnytystuskat», se tahtoo sanoa: minun oli saatava syntymään se hengen lapsi, jonka tiesin siittäneeni vaistoissani, tajunnassani. Minä, joka istua rökötän jossakin helsinkiläisessä »Lyckobossa», joka on rakennettu rumalle kalliolle, muistan Suomussalmeni, tuon 160 kilometriä pitkän, 80 kilometriä leveän jättiläispitäjän Vienan Karjalan rajaa vasten, jossa olen nuorukaisesta asti taivaltanut ja joskus etsinyt karhunpesiä, vieläpä istunut yön karhuntalaalla, minä muistan nuo kaukaiset maisemat ja minun, jos kenen, on iskettävä niihin kiinni nyt, juuri nyt! Aloitan hyvin varovaisesti nimenomaan *karhusta,* joka siellä makaa hangen alla rajaseudulla tai joka juuri on valinnut piilopesänsä. Mitä minä tällä

35 vuotta sitten otettu kuva: Maila Talvio, silloinen Ilmari Calamnius, O. Manninen.

karhulla oikein teen? En kai karhusta aio koko kirjaa kirjoittaa? Enpä tietenkään — aikani kuviteltuani, miten se sinne rajakorpeen pesiytyi, sallin sataa lunta koko höskän päälle ja jätän metsän kuninkaan toistaiseksi lepäämään, vetämään syvää talviuntaan. Mutta minä aavistan, että minä tämän alkuilmiön, tämän »mööpelin» vielä tarvitsen — ja nyt minä alan rohkeasti jutella *mökistä*, joka tietysti sijaitsee siellä talvi-untaan nukkuvan mesikämmenen lähettyvillä . . . ja nytpä alkaa aivoihini kohota *kuvia* ukoista ja akoista, jotka tuossa kaukaisessa mökinrähjässä asuvat. Siten syntyy »Korpiloukko» ihmisineen, naapureineen. Vieläpä haukkuvine koirineen. Sieltä on tietysti hirmutaipaleet kirkonkylään. Minä kuvittelen ne taipaleetkin valmiiksi — *olenhan itse mokomia matkoja kulkenut*. Ja akkain ja ukkojen juttuja olen kuullut ja kotipuoleni kielimurteen tai ainakin sanontatavan luulen tuntevani — olenhan nuoresta ylioppilaasta saakka keräillyt varsinkin outoja kansan sanonnoita. Kuljettaessani Korpiloukon väkeä kirkonkylässä, olen tietysti pakotettu selittämään eräitä pisteitä kylässä ja koska Suomen kansa juuri on saanut valtiollisen äänioikeutensa, kiinnostaa minua kuvitella, miten Korpiloukon Topias *niihin asioihin suhtautuu*. Juuri siitä muodostuukin kertomuksen yhteiskunnallinen ydin — punainen viiva, jonka nuo herttaiset korpitontut känsäisin kourin vetävät. Solisaliratti! Mutta sen saman taidevälikappaleen, »mööpelin», jonka jätin alkuluvussani odottavalle asteelle, tuon talviuntaan raskaasti nukkuvan karhun, sen tarvitsen loppuluvussa. Minun on herätettävä se, ja koska Korpiloukon Topias on vetänyt punaisen viivansa »Solisalirattien» listaan — vahvassa uskossa, että köyhälistön asema sitä syytä korjautuu, niin rohkenen näyttää, että kohtalo on vieläkin voimakkaampi kuin »yksi solisalirattijärjestelmä» ja siispä sallin karhun puolestaan myös vetää punaisen viivansa, se on: sallin sen hyökätä Topiaksen päälle, joka tahtoi pelastaa ainoan lehmänsä pedon kynsistä, ja raadella hänet kuoliaaksi. Tämän kaiken kerron sen perusteella, mitä ikäni kaiken olen imenyt kotiseurakuntani kansan omista elämyksistä.

Punainen Viiva on minulle itselleni kohtalokas ja raskas muistelma — sen kirjan loppuluvut näet kirjoitin Suomussalmen Pappilan Vanhalla Puolella itse saaneena verisen iskun vasten sydäntäni: ensimmäinen lapseni, rakastettu pikku pilttini, näet makasi selkäni takana — kuolleena. Sama *kohtalo*, mikä käsittämättömän, suuren ja ankaran ja pyhän Jumalan sallimuksesta oli tapahtunut Korpiloukolle, oli kirjoittaessani mainittua opusta tapahtunut myös minulle.

Objektiivinen Punainen Viiva on siis lähin edelläkävijä subjektiiviseen teokseeni Pyhä Rakkaus.

(Pusula, pääsiäisviikolla 1934).

Ilmari Kianto.

PYHÄ VALHE.

Karl A. Tavastjerna.

Sinun valhees on kaunis ja hieno niin,
se on helmi, mi sioille heitettiin,
se on kudelma kuitujen hienoimpain,
se on nyyhkytys kuultu puoleksi vain,
se on rintasi itku salainen,
se on valhe, mi antaa autuuden,
se on kaunein totuus, min kuullut oon,
— sinun valhettas Jumala siunatkoon!

Suomentanut Kyllikki Teljo.

(Jatk. siv. 100).

vän seudun paisuen mahtavaksi todistukseksi siitä, että näillä miehillä oli suurempi tuomari taivaassa kuin käräjätuvan syntiset ja puutteelliset ihmiset. Sitten painuttiin polville ja Paavo Ruotsalainen alkoi kiittää ja ylistää Herraa siitä, että heidät oli katsottu arvollisiksi kärsimään häväistystä ja pilkkaa Herran nimen tähden.

Sinä päivänä piirrettiin likainen häpeätahra Suomen kansan aikakirjoihin.

— — —

Kaikkien herätysten osuus näyttää olevan joutua aikalaistensa vihan ja parjauksen alaiseksi. Myöhemmät polvet sitten kaunistelevat näiden sytyttäjien hautakumpuja ja nostavat suurimmille heistä muistopatsaita. Tämä tuli noin sata vuotta sitten niin hyvin hengellisen kuin kansallisen herätyksen osaksi. Näin on laita myös sen isänmaallisen heräämisen, mikä liittyy Isänmaallisen Kansanliikkeen nimeen.

Kaikissa herätyksissä on mukana myös epäkelpoa ainesta ja se on aina saanut aikaan paljon pahaa. Vastustajat tarraavat aina kiinni näihin ilmiöihin. Eikä niitä saa herätyksen omassa piirissä puolustaa. Omat erehdykset on rehellisesti tunnustettava.

Mutta missä herätys on aitoa, sydämestä lähtenyttä, siellä ei sitä voida millään väkivaltakeinoilla sammuttaa. Jos se sammuu, on syynä sen omassa piirissä vallalle päässyt turmio, sisäinen heikkous ja mädännäisyys.

Maassamme elää tällä haavaa kolme sukupolvea, joiden on vaikeata kaikessa ymmärtää toisiansa. Vanhin polvi on n.s. passiivisen vastarinnan merkeissä Venäjän virkavaltaa vastaan taistellut polvi. Keski-iässä olevat kuuluvat aktiivisen taistelun miehiin ja naisiin. *Nuorempi polvi on ensimmäinen itsenäisen Suomen turvissa kasvanut polvi.* On siis luonnollista, että sen omaksumat ihanteet eivät löydä täyttä ymmärtämystä kaikkialla.

Mutta nuorison on tulevaisuus!

Pitäköön se vain huolta siitä, ettei sen omaa kilpeä pääse tahraamaan minkäänlaiset häpeälliset teot. Kasvakoon se todella kunnian miehiksi ja naisiksi. Elähdyttäköön sitä suuri ja palava rakkaus kaikkeen pyhään ja arvokkaaseen. Palakoon kirkkaana isänmaan rakkauden tuli sen povessa.

Silloin se myös saa rauhallisesti jättää asiansa historian ankaran tuomioistuimen tuomittavaksi. Silloin kaikki sitä vastaan kohdistetut *väärät* otteet tulevat vain olemaan todistuksena siitä, että senkin on täytynyt kulkea läpi parjausten ja valheryöppyjen. Mutta nämä ovat vain olleet omiansa lujittamaan sitä kaikessa siinä, mikä on ollut aitoa ja oikeata. Häpeätahra jää silloin ikiajoiksi koristamaan niitten nimeä, jotka eivät ymmärtäneet oman aikansa merkkejä.

„IKIAARTEHET".

Prof. Ilmari Krohnin »Ikiaartehien» esitys Maarianpäivän aattona Johanneksen kirkossa oli suurtapahtuma kansallisessa musiikkielämässämme. Vaikka tämän ensimmäisen suomalaisen oratorion ensiesitys kuuluu jo historiaan — teos sävellettiin kolmattakymmentä vuotta sitten — on sen musiikki niin tuoretta ja vuolaasti pulppuavaa, että se vaikuttaa tosiaankin kuin eilen sävelletyltä, kuten eräs huomattavimpia musiikkimiehiämme lausui. Kaksikymmentä vuotta takaperin pitivät toiset sitä vanhanaikaisena, toiset taas niin uudenaikaisena, että vasta tuleva sukupolvi voi sitä ymmärtää. Molemmat mielipiteet osuivat oikeaan. Nyt on tullut se sukupolvi, joka näkee prof. Krohnissa Suomen Brahmsin, joka säilyttäen sen, mikä vanhemmissa tyylimuodoissa on elinkelpoista ja kehitystehoista, suorastaan profeetallisella näkemyksellä vetää siitä kaikkein rohkeimmat ja vapahduttavimmat säveltaiteen ikävöiden aavistetun uuden kultaisen ajan johtopäätökset. Siksi tämän yli aikojen vaihteluitten kantavan sillan rakennusaineksiksi kelpaavat samalla yhtä hyvin säveltaiteen kuohuntakauden laavavirtojen esiinsyöksemät jalot kivilajit. Niitä ovat tarvittaessa muun ohessa tenhoavan kirpelöivä melodinen, soinnullinen, soin*nil*linen, jopa rytmillinen dissonanssipitoisuus, kuorojen orkestraaliset väripinnat sekä ennen kaikkea nerokkaat rakenteelliset löydöt. Mutta prof. Krohnin ilmaisukielen yksilöllisyys on niin erikoinen, että hänelle on tyyliniekkana mahdoton löytää vertauskohtaa kenestäkään toisesta. Hän seisoo aikamme keskellä vieläkin yksinäisempänä kuin Sibelius, Nielsen ja Respighi. Hänen niin sanoaksemme konservatiivisessa ultramodernismissaan sekä idealistisen entusiasminsa lainalaisessa epäsovinnaisuudessa nuori polvi havaitsee merkkitulen, jonka valaisemalla tiellä persoonallisen uudestisyntymisen tuskien vääjäämätön tarpeellisuus kirkastuu kohottavana ja sytyttävänä. Prof. Krohnin musiikki, niinkuin hänen kautta maiden mainetta saavuttanut tiedemiehentyönsä, on julistanut ja kypsyttänyt kohdaltaan, jos mikä, isänmaan kevään puhkeamista.

Arvo Laitinen.

Taiteilija T. K. Sallisen ajatuksia.

»Pohjatuulen» ehdotuksesta keskustelin joku ilta sitten taiteilija T. K. Sallisen kanssa hieman taiteilijasta ja taiteesta. Koetin muutamat keskusteluamme johtavista, T. K. Sallisen lausumista ajatuksista kiteyttää yhteen ja tarjoan ne tässä »Pohjatuulen» lukijakunnalle sellaisina kuin ne itse ymmärsin vastaanottaa.

Taiteen täytyy olla kansallista. Ellei se sitä ole, on se jäljittelyä, on se vailla elämää. Kansallinen on se elävä sielullinen pohja, jolla me itse kuitenkin olemme kehittyneet ja kasvaneet. Mutta taidetta ei voi luoda propaganda-tarkoituksessa. Taiteilija on siveellisesti vastuussa taiteestaan. Ja siihen hän kasvaa sisäisesti, ollessaan todella taiteilija. Taiteilijan tulee siis olla totuudellinen taiteessaan. Mutta tämä on ymmärrettävä laajasti. Se on ymmärrettävä, että taiteilija ennen muuta on ihminen. Inhimillistä, ihmisen kuvaa hän tavoittelee. Sitä on siveellinen vastuullisuus ja totuudellisuus hänessä. Jos hän on tätä taiteessaan, tunkee se läpi myös hänen jokapäiväisen elämänsä. Mutta ihminen ei ole mikään vapaa eläin, joka noudattaisi vain omia intressejään, omia mielihalujaan. Syvimmältään on hän aina sidottu aikaansa ja kanssaihmisiinsä. Määrätyssä mielessä on hän kuitenkin pakosta puoluelainen. Tämä ei tee mitään, — kunhan hän on totuudellinen. Hänen tulee olla valinnan vaistossaan kypsä. Ja tämähän merkitsee tietoisuutta siveellisessä vastuullisuudessa.

Taiteilija ei ole mikään privaatti-taiteilija, vaan ihminen yleensä, jonka on ajateltava kanssaihmisiään. Hänellä on kaikki samat velvollisuudet kuin toisillakin. Jos taiteilija ymmärtäisi asemansa, olisivat ne paljon suuremmatkin. Suuremmat hänen kanssaihmisiinsä ja ajallensa tuottaman vaikutuksen mittasuhteiden mukaan. Omissa mitoissaan on hän vastuussa elämästään ja teoistaan aivan samoin kuin alallaan räätäli, suutari tahi kuka hyvänsä.

*

Taiteilija panee työhönsä sielunsa sisällön. Vain silloin voi jokin työ olla hyvä. Taiteilija ei kuvattavastaan etsi sen reaalisia ominaisuuksia. Hän koettaa nähdä sen »Jumalan valon», joka siinä asustaa. Tätä hän pyrkii kuvaamaan. Ja hänen suuruutensa määrää, kuinka hän sen näkee ja kuinka paljon. Ennen mitään muuta täytyy taiteilijan tietää, mitä hän kuvaa tai maalaa. Sitten tulevat ilmaisukeinot. Tietenkin on myös niiden oltava taiteilijan hallussa. Mutta ne eivät ole taiteessa ensiarvoista. Vain siksi voi jokin taideteos olla hyvä, että se elää sisältönsä nojalla. Taiteilijalla on omatunto, se, mitä hän ihmisenä on totta. Sen pohjalla tekee hän kaiken työnsä. —

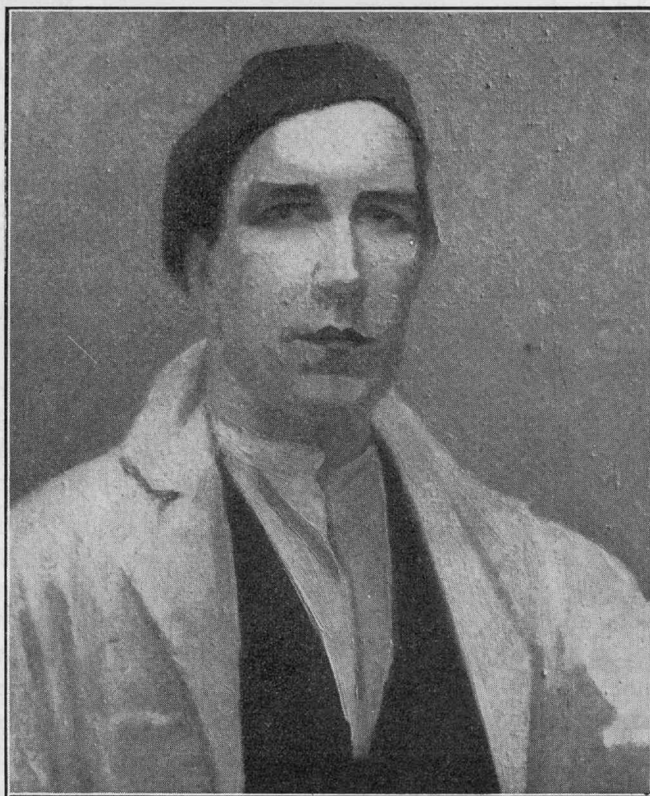
Erkki Rantalainen.

Väinö Hervo.

L. Wennervirta.

Olen jo toisessa yhteydessä käsitellyt kahta nykypolven parasta maalaria, nim. V. Kamppuria ja M. Ranttilaa. Heidän rinnallaan ansaitsisi moni muu nykyajan suomalainen taiteilija mainitsemista, mutta olen lähinnä valinnut *Väinö Hervon* ja hänen taiteensa tämän esitykseni kohteeksi. Sillä Hervo on taiteeseemme jo jättänyt pysyvät jäljet siitä huolimatta, ettei hän käsittämättömästä syystä vieläkään ole Ateneumissa edustettuna. Hän on asetelmamaalari sanan varsinaisessa merkityksessä, jopa siinä määrin, että se on painanut leimansa myös hänen tähänastisiin henkilökuviinsa.

Aluksi muutamia henkilötietoja tästä taiteilijasta, jonka asetelmilla on niin hienostunut, niin kulttivoitu sävy. Hervo on syntynyt 1894, ja on siis tätä nykyä noin 40:n iässä. 1917 hän kirjoittautui Taideyhdistyksen piirustuskouluun, jossa opettajina olivat Alanko, Ollila ja Åström. Varsinkin taiteilija kehuu Alangon opetusta, vaikka hän koulussa käydessään kenties ei voinutkaan näitä opetuksia täysin hyväkseen käytsää, s.o. niitä kaikinpuolin ymmärtää. Käsitin Hervon sanat siten, että hänellä olletikin myöhemmin on ollut hyötyä tästä opetuksesta. 1917 puhkesi punakapina, jolloin koulu suljettiin. Vasta 1919 Hervo vapaussodan päätyttyä pääsi koulunkäyntiään jatkamaan. Opettajat olivat sillä välin muuttuneet, Alanko esimerkiksi oleskeli ulkomailla. Tänä aikana, 1919—20, hoitivat opetusta piirustuskoulussa Cawén, Collin ja Paatela. Koulusta päästyään Hervo muutaman vuoden päästä antautui Roineen valokuvausliikkeen palvelukseen valokuvien retusheeraajana. Tässä toimessa hän oli kaikkiaan toistakymmentä vuotta, toisin sanoen, siihen saakka, kunnes pääsi Lallukan taiteilijakodin asukkaaksi, kesällä 1933. Tätä on syytä muistaa Hervon tuotantoa arvosteltaessa, joka senvuoksi ei ole kovin laaja. Taiteellisella alalla hän aluksi, muistaakseni vuosina 1923—25, teki itsensä tunnetuksi taitavana vesivärimaalarina. En kuitenkaan saa mielessäni täysin verestetyksi näiden kuvien muistoa. Joka tapauksessa Hervo jo oli maalannut öljyväreilläkin, kuten pari hänen työhuoneessaan olevaa kuvaa osoittaa. Toinen maalaus on muotokuva, äidin kuva, toinen asetelma. Tyylillisesti ne suuresti eroavat taiteilijan myöhemmästä tuotannosta. Ne on maalattu ehjin, suurin väripinnoin, itseasiassa melko rohkeasti. Äidin kuvassa hallitsevat siniset ja ruskeat värit, asetelmassa samoin tummat, sinertävät sävyt. Molemmat nämä teokset ovat tosiasiallisesti varsin plastillisesti hahmoitellut, takertumatta sivuseikkoihin. Ne edustavat tämän taiteilijan tuotannossa niinsanoakseni »ekspressionistista» vaihetta, ja muotokuvassa katsoja kiintyy myös sielulliseen ilmeeseen, jota hän on teroittanut.

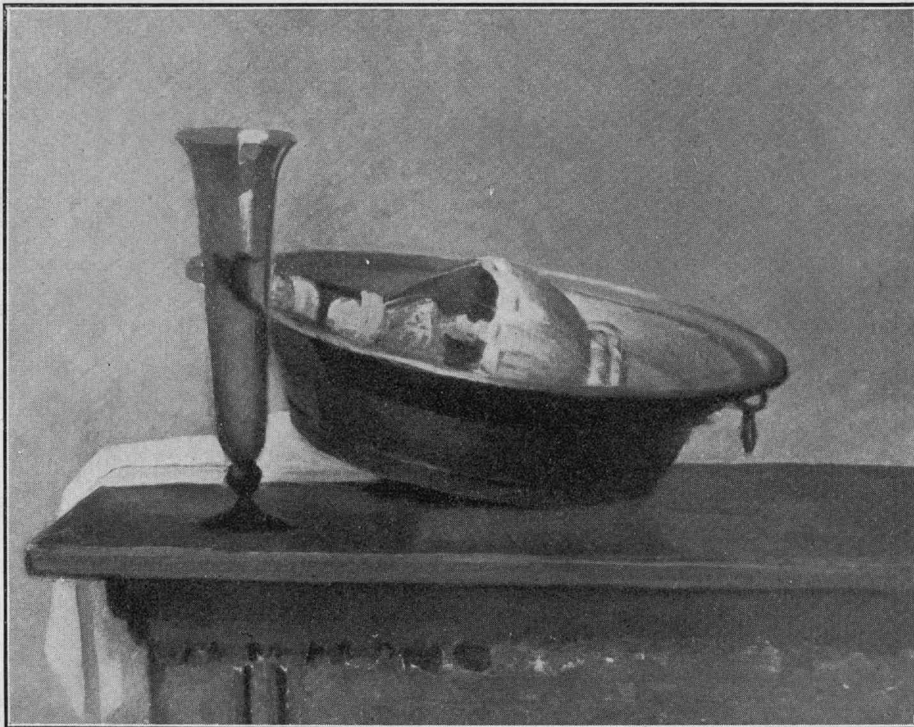

Väinö Hervo: Oma kuva.

Väinö Hervo: Varhaiskevät.

Nämä teokset, jotka valmistuivat suunnilleen 1920 (äidin muotokuvassa on tämä aikamääräys), jo todistavat, että kysymyksessä on lahjakas maalari. On kumma, ettei Hervo vielä koskaan ole järjestänyt omaa näyttelyä, ainoastaan Pro Natura-nimisen ryhmän näyttelyssä 1929 hänellä oli suurempi kokoelma töitään nähtävänä. Itseasiassa nuo aikaisemmat teokset vielä osoittavat tyyliin nähden hapuilua. Hän maalasi, niinkuin »pojat» yleensä meillä tähän aikaan, vahvasti korostaen värejä. Omaa luonteenlaatua täysin vastaavaa tekotapaa hän ei vielä ollut löytänyt. Ja samaa on sanottava niistäkin teoksista, jotka valmistuivat esim. vuosina 1924—25 sekä myöhemmin. Nekin ovat lähinnä niinsanoakseni »oppilastöitä», jotka muodoiltaan ovat naturalistisia, seikkaperäisesti tutkittuja, mutta joissa samalla jo havaitsee pyrkimystä aitoon ja rikkaaseen väritaiteeseen. Mainitut teokset, jotka esittävät taiteilijaa itseään, hänen rouvaansa tai veljeään ym. samantapaisia aiheita, ovat kieltämättä tältä kannalta otettuina mielenkiintoiset, mutta persoonallisia piirteitä niistä ei toistaiseksi löydä. Sitävastoin muotokuvamaalaukset, jotka olivat Pro Natura-ryhmän näyttelyssä Taidehallissa, jo osoittavat määrätietoista tyylin tavoittelua. Ne olivat varsin rajusti tyyliteltyt, väripinnat oli pyritty säilyttämään eheinä, oli tavoiteltu ja osaksi saavutettukin hyvä, suurpiirteinen kokonaisvaikutus. Esimerkkeinä tästä tyylisuunnasta, josta on sanottava, ettei se kenties sittenkään oikein sopinut Hervolle, ovat mm. »Omakuva» (musta hiussuortuva otsalla) ja »Mandoliininsoittajatar», joka nykyisin on Taiteilijaseuran hallussa. Viime vuosien tuotantoa tarkastellessa voimmekin todeta, että hän on tästä tyylistä luopunut.

Väinö Hervo: Asetelma.

Kannattaa mainita, että Hervo vasta viime vuosina, s.o. jälkeen 1930:n, on kohonnut taiteilijaimme eturiviin. Mainittuna vuonna hän sai valtion taidekilpailussa toisen ja seuraavana vuonna ensimmäisen palkinnon. Jo sitä ennen hän oli saanut Taiteilijaseuran Kordelinin palkinnon. Näillä varoilla, varsinkin valtion taidekilpailussa saamallaan ensi palkinnolla, Hervo lähti ensimmäiselle ulkomaanmatkalleen Ranskaan, jolloin hän oleskeli neljä kuukautta Pariisissa, tutki museoita ja taidenäyttelyjä sekä maalaili. Pariisista hän maalaamista varten teki matkan myös Etelä-Ranskaan, Välimeren rannalle, Colliourenimiseen kalastajakaupunkiin Pyreneitten juurella. Täällä hän maalasi sekä vesi- että öljyvärillä ja valmisti suuren joukon piirustuksia kaupungista kirkkoineen, vanhoine, maalauksellisine linnoineen ja kiemurtelevine katuineen, kuten jo aikaisemmin Pariisissa, missä hän kuvasi varsinkin Seinen rantoja kalastajineen ja muine käsityöläisineen.

Kieltämättä tällä Hervon ulkomaanmatkalla on ollut suuri merkitys hänen taiteensa kehityksen kannalta. Se avarsi hänen käsitystään taiteesta. Hän näki Louvren kokoelmat, monet näyttelyt nykyaikaisine teoksineen. Mutta — se on sanottava — nykyiseen, persoonalliseen tyyliinsä hän oli jo aikai-

semmin päässyt kiinni. Hän ei jatkanut tuohon vahvasti tyylittelevään tapaan, jolla hän oli ensi voittonsa saavuttanut, vaan hän tavoitteli tästä lähtien pehmeämpää, hivelevämpää, vivahdusrikkaampaa maneeria. Oikeastaan tämä tyyli aloitteleikse jo 1930, jolloin Hervo maalasi mm. keskeneräiseksi jääneen kauniin kuvan vaimostaan. Puserossa esiintyy taiteilijalle ominainen kaunis vihreä väri, jota korostaa tummanpunainen omena, mikä naisella on kädessä. Värejä ei ole käsitelty eheinä pintoina, ne on sulatettu toisiinsa. Tähän tyyliin taiteilija on myöhemmät maalauksensa tehnyt, joista huomiota ansaitsevat ennen kaikkea suhteellisesti lukuisat asetelmakuvat. Näillä etevästi, tavallaan naturalistisesti maalatuilla teoksillaan Hervo on päässyt kohoamaan taiteemme eturiviin. Tuntuu hänen teoksiaan katsellessa ikäänkuin asetelmamaalaus sanan varsinaisessa merkityksessä olisi hänen alansa. Näihin kauniisti sommiteltuihin, värikkäihin teoksiin hänen rauhallinen ja seesteinen temperamenttinsä näyttää painaneen leimansa. Hän tutkii mitä huolellisimmin kuviensa jokaisen yksityiskohdan, hän maalaa aiheensa silmälläpitäen varsinkin värivaikutusta, kuitenkaan hakematta, pikemmin karttaen, jyrkkiä vastakohtia. Tulos on enimmäkseen hyvä: melko naturalistinen, kauniisti väritetty maalaus. Aiheittensa puolesta nämä kuvat eivät suurestikaan eroa toisistaan, usein ne on sommiteltu samoista esineistä, kuten kirjoista, hedelmistä, viinilaseista ja ruukuista.

Asetelmien rinnalla on mainittava henkilökuvat ja maisemat, joissa Hervon ansiot väritaiteilijana tulevat esiin. Ominaista Hervolle on, ettei hän yleensä ole maalannut suurempia henkilösommitelmia, hän on tyytynyt yhteen malliin, tavallisesti rouvaansa tai itseensä. Varsinkin rouvaa esittäviä kuvia on suuri määrä, niistä huomattavimpia ovat »Kukkia järjestävä nainen» (myyty Ruotsiin), »Portaita alas tuleva nainen», joille tuntuu olevan ominaista melkein asetelmamaalausta muistuttava sävy. Parhaillaan tekeillä oleva »Omakuva» kuuluu Hervon parhaisiin tämänlaatuisiin töihin. Suuremmista sommitelmista on mainittava mm. »Kylpeviä lapsia»- ja »Hiilenpolttajat»-nimiset maalaukset. Hervon lyyrillissävyisestä maisemamaalauksesta ovat todistuksena varsinkin viimeaikaiset teokset, joista näytteitä oli esim. Taiteilijaseuran tämänvuotisessa näyttelyssä.

Kesäkuusta 1933 lähtien Hervo on asunut Lallukan taiteilijakodissa, missä hänellä on hyvä ja tilava työhuone käytettävänään. Merkeistä päättäen hän vasta nykyoloissa on luova parhaat työnsä.

L. Wennervirta.

HIIRET HYPPIVÄT PÖYDILLÄ.

LAURI HAARLAN AJATUKSIA TEATTERIOLOISTAMME.

Vuodesta vuoteen on teatteriltamme odotettu suurta, vapauttavaa tekoa. Turhaan! Sama harmaus, keskinkertaisuus, mataluus, joka on leimannut julkista elämäämme viimeksi kuluneet vuodet, on vähitellen pesiytynyt teatteriinkin. Arkuus, yleisön liehittely on vienyt rappion huippuunsa. Olemme koettaneet etsiä syitä nykyiseen rappiotilaan ja huomanneet, että ne ulottuvat sangen laajalle, että se on osa yleistä lamaannustilaa. Mutta syytä on myös teatterilaitoksessa itsessään. Olemme päätyneet ohjaajiin, oikeastaan niiden puutteeseen ja johtokuntiin. Saadaksemme vahvistusta tiedoillemme käännyimme *Lauri Haarlan* puoleen. Hän suostuikin lopulta esittämään, tosin eräin varauksin — kai *Sillanpää-* ja *Kianto*-haastattelut peloittavina esikuvina — ajatuksiaan nykyisistä teatterioloistamme.

»Suomen teatterilaitos on mielestäni kuin suuri, monihuoneinen rakennus, jossa jokainen käytävä, huone ja sali on pimeä ja hiiret hyppivät aution, ihmistyhjän talon pöydillä. Näky ei kehoita minua puhumaan teatterista mitään.»

Kysyimme, mitä kirjailija tarkoitti synkällä vertauksellaan.

»Antamani kuva valaisee parhaiten sitä, miksi dramaatikon on Suomessa niin vaikeata nousta esiin ja onnistua. Mitä selvempänä ja voimakkaampana luova teatteriajatus esiintyy, sitä varmemmin nostetaan sille seinä pystyyn. Tapahtuu kuten eräässä japanilaisessa taulussa, jossa sammakot hirttävät leijonan, tai kertomuksessa kissasta, jonka kaikilta puolilta esiinsyöksyvä hiiriparvi tappaa. Ja syy? Luova dramatiikka estää hiirien loistavan tanssin, siitä vihat.»

»Olisivatpa nuo hiiriä!»

»Eikö se ole juuri demokratiaa, että hiiret hallitsevat?»

»On, sitä demokratia juuri on. — Olen tuotannossani »Lemmin pojasta» alkaen »Kaksiteräisen miekan» päähenkilöön asti edustanut persoonallista *sankaripalvontaa, joka on ominaista kaikelle draamalle.* Juuri sankariajatus on tuottanut minulle ja työlleni suurimmat tokeet ja esteet. Mikä on sileää, tasaista, se meillä saavuttaa suosion — naiskirjailijoittemme legio on tehnyt näyttämökirjailijankin työalasta pakinoinnin . . .»

»Olen tullut siihen tulokseen, että draaman sankari-ihanteen seuraaminen on samaa kuin hirttonuoran vetäminen omaan kaulaansa. Tahdon huomauttaa, että sankaripalvonta-ajatus ei ole syntynyt mistään puolue- tai aatesuunnasta, vaan on se *draaman oleellinen imperatiivi*, ainoa dynaaminen voima, joka draaman synnyttää. Sankari-ihanteen yhtyminen *kansallisuusajatukseen* on yhtä selvää kuin se tosiseikka, ettei ole olemassa yhtään taideteosta, joka olisi syntynyt epäkansalliselta pohjalta.»

Mainitsimme, että sankari-käsite tuntui mielestämme kuuluvan kaukaiseen muinaisuuteen.

»Jos sankarikäsite projisioidaan nykyaikaan, on sankari reaalipoliitikko, mutta sellainen reaalipoliitikko, jossa ei ole mitään arkipäiväistä, keskimittaista. Naturalismi halusi kuvata keskimittaihmisiä, vieläpä näiden alapuolella olevia, sankaridraama luo eteemme kuvan kaikkein korkeimman inhimillisen tason saavuttaneista yksilöistä. Nämä voivat olla häikäilemättömiä, kyynillisiä, julmempia kuin arki-ihmiset.»

»Muistuvat tässä mieleeni Schnitzlerin kolmiot, jotka selventävät eräässä mielessä ajatustapaani. Yläkolmio edustaa luovaa maailmaa, alakolmio ei-luovaa, negatiivista. Näiden välillä vallitsee ikuinen kuilu, vaikka ne sangen usein elämässä sekoitetaan toisiinsa, sama kuilu, joka erottaa Kristuksen ja Juudaksen toisistaan. Luovaa runoilijaa vastaa litteraatti, joka usein saavuttaa enemmän mainetta ja rahaa kuin todellinen runoilija. Historioitsijan vastakohta on kronikoitsija, valtiomiehen poliitikko, sankarin rienaaja, draamassa konna.»

Kun yhä väitimme, että sankari-ihanne tuntui meistä kaavamaiselta, jatkoi kirjailija:

»Sankarityyppi ei ole suinkaan sidottu mihinkään kaavaan. Yhtä monta lajia kuin on keskimittaihmisiä, on sankareitakin. Lemmin poika, Kristus, kreikkalaisen tragedian sankari ovat kärsiviä, mutta on olemassa myös voitollisia sankareita. Haluaisin kuitenkin väittää, että *voitollisenkin sankarin ydinkohtalo on kärsimys*, marttyyrius. Tämä johtuu vastakohtaisuudesta hänen ja matalamielisen, alhaisesti ajattelevan ympäristön välillä. Esimerkiksi *Sprengtportenin* ja *Jägerhornin* traagillisuus johtuu aateliston ja papiston rappiosta. Jägerhorn kärsii myöskin siksi, että hän on itsekin rappiosta osallinen. Ajatelkaamme *Macbethin* syyllisyyttä! Ja niin onkin, että länsimaista draamaa ei voida ajatella ilman sankarin itsekohtaista syytä. Ulkonaisesti johtuu tuho keskimittaisen lauman, kollektiivisen massan tuhoavista voimista.»

Kysyimme, synnytäänkö sankareiksi vai tullaanko?

»Sankariksi ei voi tulla muuta kuin syntymällä, mutta vain harvoista sankareiksi syntyvistä tulee sankareita. Olosuhteet estävät usein sankaruuden tulemasta esiin. En usko, että pitää paikkansa väite, että nero aina raivaa itselleen tien. Todistaa ei kantaani kuitenkaan voida, sillä esiintulematon nerous ei luonnollisesti ole nähtävissä. Muistan *Ibsenin* lausuneen, että hän ilman *Brandesia* olisi jäänyt maailmalta piiloon. — Myöskin *kesarismissa*, tuossa nykyhetken valtiollisessa kehitysmuodossa, on psykoloogisena tekijänä kaikille kansoille ominainen sankaripalvonta.»

Pyysimme kirjailijaa vielä selventämään antamaansa negatiivista kuvaa tämän hetken teatterioloista.

»Puhun hyvin vastenmielisesti teatterista. Olen todennut sen, että jokaisen, joka nykyisin tekee luovaa työtä, olisi painuttava omaan kammioonsa, hiljaiseen työhön. Vain sellaisessa voidaan ammentaa syvästä kaivosta. Minulle on se merkinnyt painumista kansamme muinaisuuteen. Näytelmieni kautta olen päätynyt historialliseen romaaniin. Historiallisten ja arkeoloogisten tutkimusten avulla on minulle alkanut hahmoittua *kansamme perustyyppi*. Siinä, alkumiehessä, niin sanoakseni, on ollut sankaruutta, taisteluvoimaa, alueita valloittavaa voimaa, yhteiskuntia rakentavaa voimaa, elämän runsautta enentävää voimaa. Siinä taistelevassa alkuihmisessä, joka tulee näkyviin *pirkkalaisliikkeessä*, on ollut tällaisia voimia suunnattomat määrät. Minussa on niiden löytäminen synnyttänyt suuren optimismin. Kansa, jonka alkuaines on yhtä tervettä kuin pirkkalaiskauppiaitten, ei koskaan voi joutua hukkaan.»

»Luetaanko nykyisin historiallisia romaaneja?»

»Meidän aikamme halveksii historiallista romaania, mikä johtuu siitä, että sitä pidetään seikkailukirjallisuutena tai menneitten aikojen tapojen kuvauksena. Tämä käsitys on täysin väärä. *Historiallisen romaanin tulee olla syvässä mielessä taideteoksen ja psykoloogisesti yhtä toden kuin nykyaikaisen romaanin.* Se, että aihe on menneisyydestä, ei luomisessa merkitse mitään. Toisaalta on kaikki, mitä kuvataan, tapahtunutta, menneisyyttä, siis historiaa. — Ihminen on aina sama, tajuntamuodot ovat samat, vitaalinen toiminta sama. Historiallisen romaanin arvo on täsmälleen sama kuin minkä taidelajin tahansa.»

Pyysimme kirjailijaa kertomaan tarkemmin, miten hän joutui juuri pirkkalaisaikaa käsittelemään.

»Kuten jo edellisestä kävi selville, en ole pirkkalaisaikaan tullut aihetta etsien, vaan nykyajan, menneitten vuosisatojen, lopuksi keskiajan kautta olen

juniutunut siihen alkukauteen, jona pirkkalaisliike esiintyi. Kaikki draamalliset työni ovat vieneet minut romaaniin, jonka nimeksi todennäköisesti tulee »*Nuori pirkkalaispäällikkö*». — Kun näyttää yhä mahdottomalta kirjoittaa näytelmiä muuanne kuin pöytälaatikkoon, on hauska päästä käsiksi romaaniin. Silloin ei ainakaan kukaan voi estää tekemästä työtä!»

Kysyimme, mitä taidemuotoa kirjailija piti korkeimpana.

»En uskaltaisi asettaa mitään runolajia toisen edelle. Draamassa ovat logiikan, romaanissa detaljivaikeudet. Haluaisin käsitellä kaikkia runolajeja. Taiteilija ei halua koskaan toistaa itseään edes muodollisesti. Totuuden etsimisen sekä kokeilemisen intohimo on kuljettanut minua nykyajasta menneisyyteen, menneisyydestä nykyisyyteen. Se on merkki siitä samasta levottomuudesta, joka ihmistä elämässä ajaa.»

»Eikö teatterin alalla ole viime vuosina yhtään edistytty.? Onhan ainakin maaseudulla tehty vakavaa työtä».

»On meillä menty sentään itsenäisyyden aikana eteenkinpäin. Teatterien näyttelijäkunnat ovat uudistetut. Ainoaa luonnollista virtaa, kansasta nousevaa valtavuota pitkin olemme saaneet näyttelijäaineksen. Aletaan seuranäyttämöillä, sitten tullaan puoleksi ammattiteatteriin, viimein oikeaan ammattiteatteriin, lopuksi kansalliselle päänäyttämöllemme. Tällä koulutuksella on se suuri etu, että työhön päästään käsiksi nuorina, jolloin mahdollisuudet ovat suurimmat. Me saamme olla kiitollisia siitä, että alkukoulutus tapahtuu juuri maaseudun maaperässä. Hitler on saanut Saksassa aikaan sen, että maaseudulla on alettu herättää harrastusta seuranäyttämöihin, joita ei aikaisemmin siellä ole ollut. — Meillä olisi hyvin tärkeätä saada *maaseutunäyttämöillemme yhteinen johto* ja jos mahdollista tulisi niin pian kuin se ekonoomisesti käy mahdolliseksi, järjestää teatterikoulutusta myös harrastelijajoukkoja silmälläpitäen.

»Ohjaaja kai sentään lopulta kaikesta on vastuussa?»

»Mitä tulee regiaan, on se synnynnäisen lahjakkuuden määräämää taidetta. On muuten omituinen huomio, että huonosta näytelmäkirjailijasta, huonosta näyttelijästä, huonosta dekoratööristä tulee usein mitä taitavin ohjaaja. Näyttää siltä, että henkilöt, jotka eri näyttämöllisillä aloilla ovat hankkineet kokemuksia, mahdollisuuden tullessa kykenevät liittämään saadut kokemukset toisiinsa tullen onnistuneiksi regissööreiksi. — Ennenkaikkea toivoisin sitä, että draamakirjallinen sivistys lisääntyisi näyttelijöiden, ohjaajien, ennenkaikkea johtokuntien keskuudessa.»

Kysyimme, onko kirjailijan mielestä teatterin rappio saavuttanut jo huippukohtansa?

»Rappionkin suhteen näyttää akkumulatio-teoria pitävän paikkansa, toisin sanoen, se lisääntyy lisääntymistään, kunnes saavuttaa huippunsa ja häviää. Tahtoisin sanoa, että nykyoloissa sitä kestää niin kauan kuin hiiret tanssivat pöydillä. Teatterin uudistus ei riipu ensinkään uudistavasta aatteesta, vaan siitä, ketkä sen toteuttavat.»

»Luja uskoni on se, että aika vie sekä täällä että muualla korkean draaman voittoon. Se tapahtuu silloin, kun uskotaan jälleen sanan, *yksinomaan sanan voimaan.* Aivan samalla tavoin kuin 1890-luvulla esiintynyt romanttinen virtaus oli vain heiveröinen, kurja kuva 1800-luvun alussa esiin leimahtaneesta kansallisesta romantiikasta, samalla tavoin on runoudessa nykyinen uusasiallisuus vain keinotekoista, epäasiallista naturalismia, joka 1860-luvulla oli terve, todellisuuteen perustuva, voittoon vievä taidesuunta.»

E. M.

Työnantajan suhde työntekijään.

Hyödyn tavoittelu on ihmisen itsesäilytysvaistoon perustuva ja siksi hänen ponnisteluittensa laatua varmaankin voimakkaimmin kiihoittava motiivi vielä nykyhetken ihmisellä. Kuta heikommin uskonnon ja siveellisen kasvatuksen vaikutuksesta osattomaksi jääneenä ihmisen eetillisyystajunta ja moraalinen ryhti on kehittynyt, sitä voimakkaampana määrää hänen toimintaansa ja tekojaan yksinomaan aineellisen hyödyn takaa-ajo.

Mutta yhtä jyrkkiä kuin ovat nykyhetkellä ulkonaisesti eri yhteiskuntaluokkien välillä vallitsevat vastakohdat, yhtä jyrkkä on varmaankin nykyajan ihmisen tajunnassa vallitseva henkisyyden ja aineellisuuden ristiriita. Alinomaa kiristyvä kilpailu toimeentulon saavuttamiseksi kiristää myös ihmisten tajunnan yhä kiivaampiin ponnisteluihin, miten löytää helpoimmin hyötyä tuottavat keinot ja samalla säilyttää sisäinen itsekunnioituksensa. — Aikamme lienee kokenut rappion huipputilan. Suuret ihmisjoukot ovat turvautuneet mitä törkeimpään sielulliseen rikollisuuteen ja valheellisuuteen hyötypyyteitensä tyydyttämiseksi, mutta samalla on alkanut kirkastua, että »mustia keinoja» käyttämällä ihminen saavuttaa hetken voiton, mutta todellisuudessa valmistaa nopeasti oman tuhoutumisensa.

Varsinkin nuorempi sukupolvi tajuaa erikoisen selvänäköisesti tämän aineellistumisen lopulliseen tuhoon johtavat vaarat. Tästä on luonnollinen seuraus ajatustavan perusteellinen muuttuminen. Uusi sukupolvi on siirtymässä materialistisesta ajattelu- ja toimintatavasta perusteellisesti uudistuvaan, sanoisinko korkeammalta ja omasta vastuustaan tietoisena ylpeämmältä ihmisyysasteelta näkevään katsantokantaan. Aletaan tajuta, että jo pelkän aineellisen hyödynkin ollessa kysymyksessä, emme saavuta korkeinta etuamme ryöstämällä ja anastamalla, vaan nostamalla ja auttamalla. Näin syystä, että sortoon ja ryöstöön vastaa uhri vihalla, pettämisellä, mutta auttavaan tekoon kiitollisuudella ponnistaen voimansa saamansa hyvän palkitsemiseksi.

Siirrettäessä kysymys työnantajain ja työntekijäin välisen suhteen alueelle täytyy sanoa, että erittäinkin menneen ajan työnantaja oli sangen sokea ja kaukokatseisesti ajatellen omaa etuaan tajuamaton. Hänen valtteinaan olivat pitkä työpäivä, alhainen työpalkka, orjan kohtelu, epäterveelliset ja kaikin puolin sietämättömät olosuhteet. — Seurausten kirot tunnemme kaikin kohdallamme: sosialistiset opit, työntekijäin isänmaallisen ja uskonnollisen mielen muuttuminen katkeroituneeksi »kapitalistien» ja koko vallitsevan järjestelmän vihaksi, siveellisen tason arveluttava alentuminen kaikkine kielteisine ilmenemismuotoineen.

Meidän päiviimme saakka on syytös näissä asioissa langetettu melkein yksinomaan työväkeen, mutta aikamme vastakohtien synkkä tragiikka on vaikuttanut, että viimeinkin ovat käsitykset jyrkästi toisiksi muuttumassa. Nykyaikainen työnantaja on enemmän sielutieteilijä kuin menneen ajan työnantaja. Hän on aktiivinen ja luova, hän alkaa tajuta, että työ, mihin käytetään kymmenen tuntia voidaan tehdä ehkä viidessä tunnissa yhtä hyvin ja vielä paremmin, jos vain työntekijän sisimmässä vallitsevat myönteiset olosuhteet. Siksi uudenaikaiset työnantajat (Ford, Haarla) pyrkivät päämäärään, jossa he voisivat maksaa työväelleen korkean palkan, lyhentää työpäivän mahdollisimman lyhyeksi ja saada olosuhteet kaikin puolin mallikelpoisiksi, luodakseen suhteen työväkeen reiluksi ja luottamukselliseksi. Mutta tähän päämäärään pääsemiseksi on heidän johtamiensa laitosten jokainen kohta kehitettävä korkeimpaan käytännöllisyyteen ja joustavuuteen, niin ettei yksikään pyörä pyörähdä ainoatakaan pyörähdystä turhaan, eivät ainoatkaan kädet kuluta voimaansa hukkaan. Nykyaikainen työnantaja tajuaa, että vain näin, saavuttamalla jokaisessa kohdassa mahdollisimman korkean tehon, hän kykenee selviytymään yhä kiihkeämmäksi muuttuvasta kilpailusta. Näin hänen on olosuhteiden pakosta pakko perehtyä myös ihmistä koskevaan sielutieteeseen. Hän tajuaa, että korkea teho saavutetaan vain luomalla hänen johtamaansa laitokseen korkea henki.

J a h e n g e n j o h t a m a a n s a l a i t o k s e e n luo juuri t y ö n a n t a j a i t s e.

Tulevaisuuden yhteiskunnassa ei ratkaise fyysillinen, vaan henkinen voima, siksi ovat k u n n o t t o m a t auttamattomasti tuomitut kuolemaan. Kaikkea, mikä on keinotekoisesti hankittua, säilytetään vain aikansa keinotekoisesti. Nykyaikainen työnantaja tajuaa, e t t ä h a r j o i t t a m a l l a p a k k o- j a k i r i s t y s j ä r j e s t e l m ä ä hän v a l m i s t a a o m a a tuhoutumistaan. Vain luomalla olosuhteet sellaisiksi, missä yksilöllinen kunto pääsee oikeuksiinsa, m i s s ä p a l k k i o m a k s e t a a n r e h e l l i s y y d e n, a h k e r u u d e n j a a m m a t t i t a i d o n, e i s i l m ä n p a l v e l u n j a l i e h i t t e l y n t a i v i r k a v u o s i e n y.m. i h m i s e n a l e m p i a p y y t e i t ä r u o k k i v i e n m e n e t e l m i e n m u k a a n, m u r s k a t a a n l u o k k a r a j a t, p ä ä s t ä ä n p o i s t u o s t a t a s a p ä i s y y d e s t ä j a m i t ä t t ö m y y d e s t ä, y k s i l ö i d e n p e r s o o n a l l i s t a k e h i t y s t ä t u k a h d u t t a v a s t a j ä r j e s t e l m ä s t ä.

N ä i n o n u u d e n a j a t t e l u n l ä p i t u n k e m a t y ö n a n t a j a u u d e n a i k a i n e n k a s v a t t a j a. H ä n e n t e h t ä v ä n s ä i s ä n m a a n j a k a n s a k u n n a n k o k o n a i s u u d e n r a k e n n u s t y ö s s ä o n s u u r i, s e o n v a r t i o p a l v e l u s t e h t ä v ä o m a l l a s a r a l l a a n.

Ei voida kylliksi korostaa sitä seikkaa, että juuri työnantajat ovat niitä tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa ratkaisevalla tavalla omalta kohdaltaan uuden, luokkaorjuuden kiroista vapautuneen työmiehen kasvatustyössä. Terveen järjen mukaan täytyy jokaisen tajuta, että nykyhetken mädännäisyyden suosta päästään nousemaan vain rautaisen ankaralla rehellisyydellä pyrkimällä luomaan olosuhteet, jolloin raha ei ole määrääjä, vaan välikappale. Sosialistinen kasvatus vetoaa työväen laumavaistoon, lietsoen joukkojen aivot vihan ja sorron alaisuuden tunnosta katkeriksi, tahtoen eksyttää heidät käsittämästä, että lopullinen syy itsekunkin alennustilaan on yksilöllisen voiman puute. Mutta eikö ole niin, että isännältä on vaadittava monin kerroin enemmän kuin rengiltä? Eikö työnantajain rikollisuus verrattuna työntekijäin rikollisuuteen yhtä hyvin kuin opettajain rikollisuus verrattuna oppilaiden rikollisuuteen, vanhempain rikollisuus verrattuna lasten rikollisuuteen olisi rangaistava kokonaan toisten perusteiden mukaan? On aina muistettava ajatella, m i k s i johdettavat eivät rakasta johtajiaan.

Aikamme on käsitteiden perusteellista muuttumistaistelua. Nämä kysymykset ovat yhtä hyvin kirkkaalla järjellä tajuttavia kuin tunnekysymyksiä. Kylmä järjen palvonta on joutumassa haaksirikkoon, mutta tajunta ponnistelee sitä kiihkeämmin löytääkseen tunteelle ja järjelle sopusointuisen yhtymistien. Se, mikä ajanhengen väreilyssä on suurta ja kestävää, on saavutettava voiton aikanaan, muuta mahdollisuutta ei ole olemassa.

Y. K.

Suomalaiselta työmieheltä on yritetty kieltää oikeus tunnustaa rakkaus omaan kansaan, omaan isänmaahan. Häneltä on tahdottu särkeä ihmisen pyhimmät arvot: kaataa hänen uskonsa Jumalaan. Riistää tämän elämän kallein tyyssija: hävittää koti. Kaataa miehen ja naisen suhteesta kaunein, läpi myrskyjen kestävä elämän voima: rakkaus.

Sakari Vapaasalo:

Ylioppilasnuoriso ja uusi maailmankatsomus.

Kansamme ei tajua vielä, että nuorison edustama maailmankatsomus on omiaan muuttamaan yhteiskunnan sellaiseksi kuin miksi kansamme sisin vakaumus toivoo sen muuttuvan. Vanha maailma on rappiolla. Sen muoto täytyy luoda uudelleen. Työväestö seuraa ainoastaan tottumuksesta entisiä johtajiaan, mutta yksinäisyydessä on moni suomalainen työmies valmis jättämään kaiken vanhan ja seuraamaan uutta yhteiskunnallista maailmankatsomusta.

Ja mitä tekee suomalainen ylioppilas? Silloin kun uudet ajatukset ovat hapattaneet maan, on ylioppilasnuoriso ensimmäisenä julistanut uuden ajan tuloa historiaan. Ja niin on luonnollista, että nyt kun Suomen kansan tehtäväksi on tullut ratkaista kohtalonkysymyksiä, suomalaiset ylioppilaat marssivat uuden maailmankatsomuksen eturintamassa. Käsissämme on aika, joka rautaisella välttämättömyydellä murskaa kaikki vanhat ja valheelliset kuvitelmat. Valhe voi saavuttaa kunnianarvoisan iän, mutta kun se on käyttänyt mahdollisuutensa loppuun, se romahtaa alas. Uutta täytyy tulla tämän toivottomuuden keskelle. Liberalismi, joka lähdettyään toista sataa vuotta sitten liikkeelle kauniita tunnussanoja mukanaan, tekee nyt kuolemaa, voimatta ratkaista toinen toisensa päälle kasaantuvia vaikeuksia. Sosialidemokratia, tulos väärästä vapaamielisyydestä, ei koskaan kykene tekemään maailman kansoja onnellisiksi, antamaan työttömille työtä, lunastamaan maksettaviksi erääntyneitä pohjattomien lupauksiensa vekseleitä. Suomalainen ylioppilasnuoriso on käsittänyt tämän. Kymmenen vuoden aikana se ei ole hetkeäkään uskonut niihin vanhan polven johtajiin, joitten ajattelua auttamattomasti sitovat puoluenäkökohdat. Suomalaiset ylioppilaat luottavat vain siihen ohjelmaan, jota Isänmaallinen Kansanliike kansallisen ylösnousemuksen ohjelmana ajaa. Ja ylioppilasnuoriso haluaa ennenkaikkea omistaa elämänsä työväenkysymyksen oikealle ratkaisemiselle.

Ylioppilaita on syytetty siitä, ett'ei se muka tunne mielenkiintoa yhteiskunnallisia epäkohtia kohtaan. Sanottakoon tässä vain, että ylioppilaat ovat suurimmalta osaltaan lähteneet kansan syvistä riveistä ja siis tuntevat lujan yhteenkuuluvaisuutensa juuri ruumiillisen työn tekijöihin. Sanottakoon, että nykyhetken suomalainen ylioppilas vapaana kaikista ennakkoluuloista, haluten palvella vain kansakokonaisuuden etuja, ei ole sosialidemokraatti eikä hyväksy myöskään nykyistä järjestelmää. Me haluamme lähteä ajamaan suomalaisen työväestön asiaa. Siksi emme hyväksy kansainvälisen sosialismin ohjelmaa.

Me haluamme poistaa työväestöä painavat epäkohdat. Siksi emme hyväksy nykyistä järjestelmää. Ja niin on tulevaisuus näkevä, kuinka kerran kansamme historian näyttämöltä väistyvät syrjään sekä kansainvälisyys että puoluejärjetelmä, joitten valheellisten tunnustähtien alla Suomen kansa jo liian kauan on kulkenut.

Ja tulevaisuus on sen, joka taistelee uuden elämänkäsityksen puolesta. Luokkaviha, materialistinen historiakäsitys, puoluevalta, puolue-isänmaa — nehän ovat katoavan maailman tunnuksia. Kokonaisuus, yksi kansa, työmiehen ja talonpojan ja virkamiehen yhteinen Isänmaa — ne nousevat esiin silloin, kun työväen omista riveistä nousseet isänmaallisen mielen innoittamat nuoret johtajat lähtevät ajamaan Suomen työväestön asiaa kokonaisuuden pohjalla. Silloin on työväenkysymys, kansamme elinkysymys, ratkeava oikein ja onnellisesti. *Uusi kokonaisuutta palveleva maailmankatsomus on nuorison maailmankatsomus ja siksi on se voittava.*

Sairauden ja heikkouden hetket eivät ole hukkaan heitettyä aikaa. — Ole hiljaa ja odota! — Ne ovat sielunviljan itämisaikoja.

Katsele aikaisen kevään paljaita peltoja. Kohta näet uuden vihreän elämän itävän tummasta mullasta ja kuulet kiurun laulun taivaalta.

Ei kukaan ihminen säästy siltä hetkeltä, jolloin hänen rakentamansa elämä on hänen edessään kokonaan romahtaneena ja särjettynä pirstaleiksi. Heikoin käsin hän koettaa liittää sirpaleet yhteen. Mutta se ei onnistu. — Silloin hän huomaa lopuksi, että hänen on rakennettava se uudelleen perustuksia myöten. Ja usein hän kaikesta entisestä voi käyttää vain jokusen pienen sirpaleen siihen.

ERKKI MELARTIN.

Psykoanalyysi ja moraali.

Yleinen lienee käsitys, että psykoanalyysillä ei ole mitään kosketuskohtia moraalin kanssa. Saksalaisella pohjalla versoneen psykoanalyysin yhdistää helposti brutaalisuuteen. Psykoanalyysin viettielämän voimakas korostaminen oikeuttaneekin jossain määrin tällaisen käsityksen. Mutta ken on tutustunut englantilaisen *Hadfieldin* käsitykseen psykoanalyysistä, hänelle nousee eteen probleema psykoanalyysin suhteesta moraaliin. H. ei sellaisena hyväksy ainoatakaan tunnetuista saksalaisista psykoanalyytikoista, vaan edustaa välittävää ja yhdistävää kantaa, joka hyväksyy eräitä puolia Freudin, Adlerin ja Jungin koulukunnista. Freudin kantaa selittää kaikki toiminnat sukupuolivietistä johtuneiksi hän ei hyväksy. Selvän kuvan Hadfieldin ajatuksista saa v. 1924 Tukholmassa ilmestyneestä Hadfield-käännöksestä *Psykoanalys och moral.*

Kuvaavaa Hadfieldin käytännölliselle anglosaksilaiselle hengelle on hänen voluntaristinen käsityksensä sielunelämästä.

Tahto on siis hänen käsityksensä mukaan kaiken sieluntoiminnan liikkeellepaneva voima.

Toinen kardinaalikäsite hänen psykoanalyyttisessä teoriassaan on käsityksensä ideaalista. Aivan niinkuin määrätyt seikat voivat herättää viettejä ja komplekseja, on eräitä kiihoittavia voimia, jotka voivat ärsyttää organisoidun minän toimintaan tahtona. Mikä on se kiihoitin, joka saa tahdon täyteen toimintaan eli mikä on tahdon adekvaatti kiihoitin? *Se kiihoitin,*

joka saa minän toimintaan, on ideaali. Vain idean tai päämäärän avulla ihmisen koko olemus voi saavuttaa täyden toteutumisensa H:n mukaan. »*Ideaali on se päämäärä, jonka saavuttaminen aikaansaa täydellistymisen ja onnen*». Ellei mitään sellaista ideaalia ole, joutuvat toimintamme kaaokseen, väittää H.

Kuulee usein puhuttavan itseilmaisusta, jolla tarkoitetaan viettien vapaata ja hillitsemätöntä tyydytystä. Nuoriso mielellään omaksuu tällaisen kannan vastalauseena »kivettyneelle» moraalille. Tällainen ajatustapa on H:n mielestä järjetön.

Psykoterapian kannalta on neuvo »tyydyttäkää viettejänne» vielä järjettömämpi kuin vanhentunut neuvo neuroottiselle tytölle, »menkää vain naimisiin». Hadfield on kokeneena lääkärinä nähnyt neuroosin kehittyvän juuri avioliiton seurauksena. Hän on taipuvainen uskomaan, että puolet potilaista ovat neuroottisia, koska he ovat naimisissa ja toinen puoli, koska he eivät ole sitä. Joko aiheutuu neuroosi seksuaalikompleksin siirrosta alitajuntaan tai on sen aiheuttaja moraalikompleksin siirto päivätajunnasta alitajuntaan. Kumpikaan tila ei ole omiaan parantamaan potilasta. Vain kun molemmat kompleksit saadaan päivätajuntaan ja siten tahdon alaisiksi, voidaan sielullisesti parantaa potilas.

Se lääkäri, joka suosittelee seksuaalista tyydytystä neuroosin parannuskeinona, osoittautuu kykenemättömäksi käsittelemään psykoloogista tilannetta. Tämä ei ole ainoastaan huonoa moraalia, vaan sen lisäksi huonoa psykoterapiaa.

H:n mukaan vallanhimo on alemmuudentunteen ylikompensaatio, joka tavallisesti johtaa neuroottiseen romahdukseen. Tällainen vallanhimoinen yliihminen halveksii kaikkea sentimentaalista ja epämiehekästä. Hän on vahva sankari, rautainen mies, joka syvällisesti halveksii kaikkea »naismaista». Tällaista ihmistä voi verrata ihmiseen, joka koettaa lentää aurinkoon yhdellä ainoalla siivellä, vallan siivellä. Hänen täytyy oppia tinkimään vallanhimostaan rakkauden hyväksi, sillä ainoastaan levittämällä molemmat siipensä, vallan ja rakkauden, voi hän nousta korkeuksia kohti.

Jalostuneen yksilöllisyyden ihailijana H. alleviivaa niitä vaaroja, jotka massan ihailema standardityypin tavoittelu aikaansaa ihmisessä. Siten ihminen menettää oman luonteensa. Rohkeimpia tekoja, mitä rohkea ihminen voi tehdä, on H:n mukaan olla oma itsensä. Se tekee hänet nöyräksi, mutta samalla aateloi hänet, jota vastoin kerskailu nöyryyttää ja alentaa häntä. Sattuvasti sanookin H.: »On parempi sanoa itseänsä kadunlakaisijaksi kuin puhtaanapitolaitoksen edustajaksi».

Mutta ei ole kylliksi olla itsemme, sillä, huomauttaa H., »me emme ole se minä, jota nyt olemme, vaan se minä, joksi voimme tulla». Tämän kor-

keamman minän saavutamme seuratessamme suurta ihannetta.

Yleisvaikutelmaksi H:sta jää, että hän englantilaisella *common senseltaan* on onnistunut välttämään saksalaisten tutkijain systematisoimisvimman ja rakentamaan hyvin uskottavan käsityksen ihmisen alitajunnallisista voimavirtauksista. Aivan erikoisesti meitä kiinnostanee hänen käsityksensä psykoanalyysin ja moraalin suhteesta. On miltei vapauttavaa tavata kerrankin psykoanalyytikko, joka alleviivaa moraalin positiivista merkitystä sielunelämän kulussa. Kokeneena lääkärinä H. omaa suuren elämän tuntemuksen ja filosofisen ymmärryksen. Tämä seikka on hänelle yhteinen tunnetun ruotsalaisen psykosynteetikon Poul Bjerren kanssa.

Hadfieldin pyrkimys on luoda etiikka, joka ennen kaikkea pohjautuu ihmisen sielunelämän syvälliseen ja perinpohjaiseen tuntemiseen. Hadfield on selvästi osoittanut, kuinka hedelmällinen psykoanalyysin vaikutus etiikkaan voi olla. Hän on todistanut, että moraali ja psykoanalyysi eivät ole ristiriidassa, vaan päinvastoin täydessä sopusoinnussa toistensa kanssa. Hadfield on harvinaisen elämänmyönteinen tiedemies ja ihminen. Aikamme voimakas pyrkimys synteesiin on Hadfieldin suunnassa saanut sekä tieteellisyyttä että inhimillisyyttä tyydyttävän ilmaisun.

Gunnar Aspelund.

Voiko todellinen psykologi koskaan tuomita? — Eikö jokainen tuomio ole rikos?

ERKKI MELARTIN.

KAKSI RUNOA.

LEA SARASTO.

TOIPILAS.

OLEN KAMMIOSSANI VANKI.
MINÄ KAIPAAN, EN KOKEA SAA.
NÄEN: SÄKENÖI, VÄLKKYY HANKI,
JA TAIVAASEEN KOHOAA
TERÄSSIIPINEN LINTU, SE HOHTAA.
TAA HÄIPYY SE HATTARAIN. —
JA MUN KAIPUUNI KAUAKSI JOHTAA,
VAAN VARTOA TÄYTYY MUN VAIN.

MUT TIEDÄN, KUN OLEN VAPAA,
KUN TAASEN KÄYN MAAILMAHAN,
EI KATSEENI ENÄÄ TAPAA
LOISTOA UNELMAN.
ON KAIKKI AIVAN TOISTA
TAKAA NÄHTYNÄ RISTIKON.
JOS NE SAAVUTTAA VOI, EI LOISTA
ENÄÄ HAAVEET.
NE HIMMENNEET ON.

RUUHKA.

YLLÄ VALTAISTEN TUKKIRUUHKAIN
YHÄ JATKUI TAISTELU, TYÖ,
HUUSI VARJOISTA
RANNAN HUUHKAIN,
PAINUU MUSTANA YLLE YÖ.

KAIKUI KIROUS
PARTAISTEN SUIDEN
KÄDET KÄNSÄISET KEKSIÄ LÖI,
PADOT KASVOIVAT
JÄTTILÄISPUIDEN,
KOHU AALTOJEN YMPÄRÖI —
JATKUI TAISTELU PITKIN YÖTÄ,
RUUHKA AAMULLA IRTAANTUI.
PARI RUUMISTA TUKKIEN MYÖTÄ
KOSKEN VALKEAAN NIELUUN UI —

Prinsessa Ruusunen ja prinssi Kultakutri.

Pentti Paasio oli seisonut auringon helossa pienellä esikaupungin pihalla. Hänen sinisissä aivinahousuissaan oli aikamoiset lävet polvien kohdalla, hänen silmänsä punoittivat kuin sären ja hänen kasvonsa olivat tuhruiset.

Pentti oli juuri tapellut toisten poikien kanssa ja saanut selkäänsä. Hän oli leikkinyt Prinsessa Ruusuista eräässä hiekkakuopassa — hän oli saanut nähdä sennimisen näytelmän viimesunnuntaina, jolloin työttömien lapsille oli jaettu muutama vapaalippu. Näytelmä oli tehnyt Penttiin järkyttävän vaikutuksen, sillä se oli hänen ensimmäisensä. Hän oli yrittänyt herätä joka päivä aikaisin päästäkseen leikkimään Prinsessa Ruususta pihaan toisten lasten häiritsemättä. Jos toiset lapset sittenkin olivat päässeet luo, oli Pentti särkenyt leikin hiekkakuopassa ja lähtenyt etsimään rauhallista kolkkaa kaukana metsässä. Hän oli saanut senvuoksi toria kotona ja joutunut kaikellaisiin kommelluksiin.

Tänään Pentti oli päättänyt leikkiä hiekkakuopassa, tulipa kuka tai ei. Muutamia poikia oli tullut seisomaan kuopan reunalle ja olivat härnänneet Penttiä: »Suuri poika leikkii kuin pikku lapsi!»

Pentti oli hypännyt kuopasta ylös kuin kukkopoika, oli läimäyttänyt sanojaa korvalle. Kaikki olivat silloin hyökänneet yhden kimppuun, kuten aikuistenkin kesken on tavallista. Pentti oli saanut kunniallisesti selkäänsä.

Nyt hän käveli äitinsä jälessä auringon helottaessa. He nousivat ahdasta porrasta kolmanteen kerrokseen.

Alakerroksessa huusi joku lapsi. Äiti murahti jotakin heidän kulkiessaan sivuitse. Pojan korvissa kaikui lapsen itku kuin hänen oman selkäänsaantinsa säestys. Häntä harmitti kirkuminen.

Kuitenkin äidin käristäessä kalaa hiilillä ja pojan yrittäessä leikkiä nurkassa alkoi kuulua toisenlaiselta se sama itku. Se kuului ikkunasta nyt, lakkasi vähäksi aikaa, kuului taas. Ja Pentin vuollessa siinä kaarnaa laivaksi alkoi vähitellen tuntua, että Prinsessa Ruusunen itki alhaalla. Pentti kuvitteli lumottua linnaa, tuoksuvia ruusupensaita ja hän oli kuulevinaan itkunkin aivan hiljaisena, sillä eihän oikea Prinsessa Ruusunen itkenyt ensinkään.

Poika pani puolitekoisen kaarnaveneensä pöytälaatikkoon, yritti lukea. Prinsessa Ruususen ääni kantoi kuitenkin hänen korviinsa vetoovana. Hän söi kiireesti äidin tarjoaman kalan ja leivän. Äiti lähti kaupungille, poika kiiruhti ulos. — Pentti hiipi harkitsematta sen enempää ikkunan alle, mistä itku kuului. Hän riensi viereiselle pihalle, missä rakennettiin, otti sieltä puupukin ja kantoi arvoituksellisen ikkunan lähi. Hän nousi pukille ja kiipesi sisään.

Hän löysi lattialla pienen tytön, joka oli leluinensa teljetty ryömimäaitauksen sisään. Pienokainen oli likainen kuin kulkurin lapsi, mutta hänen tukassaan oli pieni punainen rusetti. Se oli pojalle kylliksi. Vaikkei tämä Prinsessa Ruusunen ollutkaan pojan kuvittelujen mukainen, oli punainen rusetti kuitenkin hyvä lohdutus.

Poika avasi aitauksen säpin ja tyttönen tallusteli vapauteen. Hänelle tuli kiire pöydän luo ja hän miltei jokelteli: »anna, anna!»

Miten tyttönen joikaan maitoa, jota poika tarjosi. Hänen ylähuulensa ja nenänsä olivat aivan maitoiset hänen taputellessaan pojan poskea: »pai-pai—pai-pai».

Pentin läpi kulkivat hellät väreet, hän otti tyttösen syliinsä ja suuteli häntä.

»Ei-ei—ei-ei», tyttö melkein väänsi itkua ja töristi pikku huulensa pitkiksi.

Poika säikähtyi ja pani lapsen lattialle. Tyttö lähti uudelleen juoksemaan ja lyömään käsiään yhteen: »Aijai-aijaijai».

Nuoralla hellan edessä oli pieni puhdas esiliina. Pentti otti sen ja sitoi tytön eteen. Tyttö jo taputti jälleen poikaa poskelle: »pai-pai—pai-pai» ja poika oli hyvin onnellinen.

Silloin seisahtui eräs nainen oven eteen, puhui siinä jonkun toisen kanssa ja työnsi avainta lukkoon. Poika hyppäsi siinä hetkessä ikkunalaudalle, siitä pukille ja alas. Hänen kantaessaan jyskyttävin sydämin rakennuspukkia rakennuksen päädyn suojaan kuuli hän koko ajan tytön äidin huudahduksia avonaisesta ikkunasta ja pelkäsi joka hetki hänen päänsä ilmestyvän ikkuna-aukkoon.

Kaikki kävi kuitenkin onnellisesti. Pentti pääsi kiipeämään kolmanteen kerrokseen eikä uskaltanut sieltä koko iltana liikkua.

Mutta uni loihti pojalle itselleen kauniin kiharaisen tukan ja pienen kultapäähineen. Hän oli prinssi Kultakutri. Prinsessa Ruusunen makasi todellisessa linnassa, mutta hänellä oli punainen rusetti päässään ja hän oli pienenlainen. Hän seisoi linnan portaalla, minne prinssi Kultakutri juuri kiipesi.

»Minä olen Kultakutri, minä vapautan sinut ainiaaksi . . .» oli hän juuri juhlallisesti vakuuttamassa.

»Poika sinä! Herää jo toki! Äläkä putoa pöydältä, lapsi rukka!»

Äiti oli juuri nostamassa poikaa pöydältä alas, kun tämä heräsi. Hän ryömi häpeissään vuoteeseen, tukki sormillaan korvansa äidin paapattaessa:

(Jatk. siv. 149)

Kuinka paljon maksaa pukunne

päivässä?

Sitä tulee harva laskeneeksi ja ajatelleeksi — ja oikeastaan sen voi sanoakin vasta sitten, kun puku on loppuunkäytetty.

Moni on pitänyt Ritarihansikaspukua yhtämittaisesti jopa kaksikin vuotta — ja vielä **sittenkin** se on ollut käyttökelpoinen! Harvasta muusta puvusta voidaan sanoa samaa.

Ritarihansikasvaatetuksen ainutlaatuinen kestävyys riippuu niihin käytetyistä hyvistä ja kestävistä kankaista, huolellisesta työstä ja kutistumattomuudesta. Ja suurvalmistuksen ansiosta ne ovat huokeita.

Ritarihansikaspukuja ja »päällystakkeja hyvissä pukuliikkeissä kaikkialla maassamme.

TAMPEREEN PUKUTEHDAS O.Y.

Tampere, Viinikank. 19. Puh. 16 12.

Omat myymälät:

HELSINKI	TURKU	OULU
Mikonkatu 8.	Aurakatu 5.	Kirkkok. 10.
Puh. 26 852.	Puh. 27 56.	Puh. 3 67.

Ritarihansikaspuku säästää

Syö itse

ja tarjoa myös ystävillesi

Läkerol

RINTATABLETTEJA

Lisätkää kirjoitusnopeuttanne

käyttämällä hyväksenne uusimpia keksintöjä, mitä on tehty kirjoituskonealalla:

HALDA-NORDEN

koneen teknillisiä etuja ovat m.m.: 1) uudelleen konstruoitu reunakeesteen asetus, 2) isojen kirjasimien vaihtomekanismi on äänetön, kevyt ja värinävapaa, 3) 5 eri rivinväliä: 1, 1 1/2, 2, 2 1/2 ja 3, 4) vaunun liikunta molempiin kulkusuuntiin on äänetön.

Yksinmyyjä Suomessa:

KONELIIKE KONTTORIKONE

Helsinki . Kluuvikatu 6. Puh. 23 024.

Ostrobotnian Ravintola

Töölönkatu 3 ja Museokatu 10

Ravintola avoinna yleisölle klo 19:ään

Pohjalaisten ylioppilaiden kerhoillat joka ilta klo 1:een

HKK-merkki on varmin opas kudonnaisten ostajille!

Ostaessanne kudottuja alusvaatteita, sukkia, uimapukuja, pesäpallopukuja, kaulusnauhoja — muistakaa aina pyytää HKK-valmisteita. HKK-merkki takaa kudonnaisten korkean laadun.

HKK

Helsingin Kutomo- ja Kravatti Oy.

"Minun mielihattuni on Kultamitalihattu"

Kun Te haluatte jalopiirteisen, kuosiltaan uudenaikaisimman hatun, niin vaatikaa kaupoista nähtäväksenne kotimaisia KULTAMITALIHATTUJA.

Yhdistetyt Hattutehtaat: SILFVERBERG & WECKSELL

(Jatk. siv. 137).

vastaus on myönteinen, ystävällinen kehoitus: »Mene äidiltäsi kysymään, saatko lähteä kesäjuhlaan. Tule sitten sen ja sen kadun varrella olevaan autoon.» Maalla on vuokrattu sopiva niitty leikkikentäksi, rahoilla on ostettu evästä, makeisia, hedelmiä ja pieniä palkintoesineitä, kapakanisäntä on lahjoittanut monta korillista limonaatia. Mukana seuraavat työmiehet huolehtivat itse vieraistaan, kuka teen ja eväiden jakajana, kuka kilpailujen ja leikkien järjestäjänä, kuka kestävyyttäkysyvässä limonaatipullonavaajan virassa.

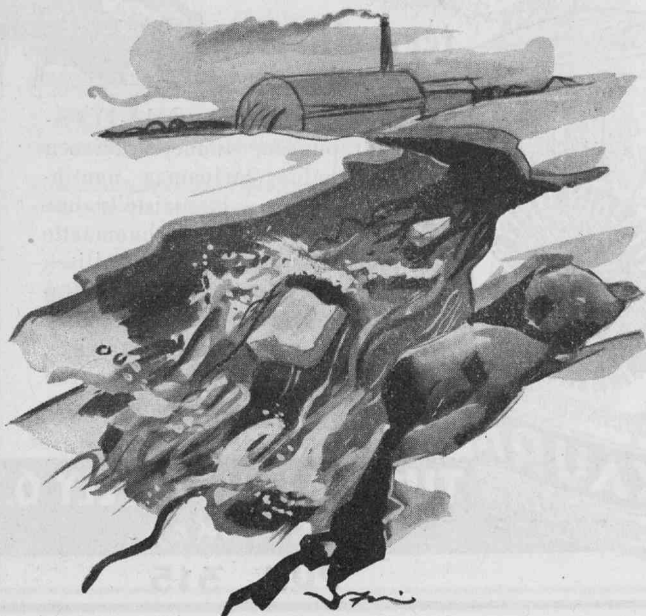
*

Englantilainen työmies on yleensä ystävällinen, avulias ja pohjimmaltaan hienotunteinen, vaikka ensivaikutelma saattaa olla toisenlainenkin. Parhaiten häneen tutustuu, ellei puhu liikaa eikä tyrkytä ystävyyttään, vaan antaa tutustumisen tapahtua huomaamatta. Jos osoittaudut luonnolliseksi, itsenäiseksi ihmiseksi, leikkiä-ymmärtäväksi, ystävälliseksi ilman että kerjäät ystävyyttä, oikeamieliseksi ja suoraksi, omista oikeuksistasi kiinnipitäväksi, hyväksyy hän Sinut täydellisesti, ja näissä hänen vaatimuksissaan on avain hänen omaan luonteeseensa, sillä ihanteistaan ihminen tunnetaan. Narreja hän ei suvaitse. Hän, joka herkästi nousee heikkoa puolustamaan, jonka myötätunto on aina pienemmän puolella, katselee rauhallisesti kun narrimaista ihmistä kiusataan. Täydellinen hän ei suinkaan ole. Niinkuin muuallakin maailmassa voi kapakkagentlemanni olla kotityranni. Useimmista voisi ehkä sanoa, että heidän paras minänsä tulee selvimmin esille miesseurassa. Mutta sekin on paljon, että kansa on voinut kehittää oman hienon miesihanteensa. Siinä ilmapiirissä kasvaa sitten ihannetta lähenteleviä yksilöitä. Eniten ihailemani ihmisten joukossa on eräs englantilainen työmies, jonka rinnalla, vähempiarvoisena, työskentelin puoli vuotta. Olen monesti ajatellut, kuinka laaja hänen ihailija-piirinsä olisi ollut ja mihin asemaan hän olisi noussut, jos hän olisi syntynyt toisenlaisissa oloissa.

Keväinen koski.

MARKETTA.

Kuvittanut EELI JAATINEN.

Varhaiskevään koski on musta ja ilkeä. Se luikertaa suuren tehdasrakennuksen ohi voitettuna, häpeillen. Vesi on tänä vuonna oudon matalalla. Jää on rannalla yhä kahleena. Vielä ei soi koskessa täyskevään riemuinen sävel. Vapautuksen hetki ei ole tullut.

»Vapautuksen hetki». Marjaana sanoo sen puoliääneen, hitaasti. Hän nojaa nyrkkiinpuristetulla kädellään sillan kaiteeseen ja tuijottaa ahneesti syvyyteen. Sinne jos katoaisi, ei kukaan kaipaisi, ei kyselisi, eivät edes huomaisi, että Marjaana Alitalon pieni yliskamari on jäänyt tyhjäksi. Sinne loppuisi kärsimys, ihmisten kammo, kaikki se, mikä näinä parinakymmenenä pitkänä vuotea on ollut masentavaa ja nöyryyttävää.

Mutta hän ei tahtoisi olla pelkuri. Hän tietää, että kuolema merkitsisi pakoa. Se olisi hänelle liian helppoa elämän katkeruuden rinnalla. Eikä hän, Marjaana, ole koskaan ennen paennut mitään eikä pelännyt mitään.

Muita vastaan oli ollut helppo taistella. Hän oli ollut kova kovaa vastaan, joskus kova hyvääkin vastaan. Vaikeampi oli taistella itseään vastaan. Ne olivat pesiytyneet hänen sielunsa myrkyiksi toinen toisensa perään: ensin toivottomuus, pettymys, viha, sitten kateus ja katkeruus. Vasta viime vuosina oli hän ne verisissä taisteluissa voittanut, vasta sitten, kun elämä taittoi hänen ylpeän selkänsä. Eikö hän nyt voittaisi tätä viimeistä kiusausta: elämänväsymystä?

Hän vetää hameensa laskoksesta kellastuneen valokuvan. Se on paljosta katselemisesta likainen ja ryppyinen. Taudin syömä silmä ei enää eroita hämärää kuvaa, mutta muistin silmä näkee sen selvänä ja kirkkaana. Nuori tehtaantyttö käsikädessä sulhasensa kanssa. Komea pari, olivat ihmiset sanoneet, tyttö kaunis kuin kuva, ja viisas, liiankin viisas. Marjaanan muodoton suu vetäytyy hymyntapaiseen. Kaunis, niin kaunis hän todella oli ollut. Mutta nyt ei yksikään piirre hänessä enää muistuta tuosta tytöstä, jollei ehkä tuo iloisen uhmaileva piirre suun ympärillä, vaikka se on muuttunut katkeran uhmailevaksi.

Kun tuo kuva otettiin, oli hän 18-vuotias. Suuren sahalaitoksen tyttöparvesta oli hän ollut silloin iloisin ja vikkelin. Aamusta iltaan hän nauroi ja lauloi. Kun muut tytöt alottivat työpäivänsä haluttomina ja työtaakkaa huoaten, hän yksin rakasti työtään. Oli hauska saada sirkkeli tottelemaan, hallita ihmisaivoin ja käsin koneita. Oli iloista nostella suuria, tuoreelle puulle tuoksuavia lautoja, pirstota ne pienemmiksi ja taas pienemmiksi. Oli ihanaa nähdä omien kättensä työn tulokset, arvailla näiden lautojen myöhempiä vaiheita, seurata mielikuvituksessaan niiden matkoja junille ja laivoille, kauas maiden ja merten taa. Olipa hänkin näin pieneltä osaltaan mukana muuttamassa tämän maan metsiä rahaksi tälle kansalle.

Ja lepoajoistakin hän nautti. Sahalaitoksen pienessä iltaopistossa oli hän luvuissa aina ensimmäinen. Opiston juhlissa hän lausui runot ja piti puheet. Huveissa, kävelyillä ja tansseissa kilpailivat

kylän pojat kauniin Marjaanan suosiosta. Työ ja leikki, koko elämä oli hänelle pelkkää juhlaa.

Valton kanssa he olivat silloin salakihloissa, kun Valto matkusti muutamaksi vuodeksi Amerikkaan kootakseen varoja oman kodin perustamista varten. Oikeastaan se oli alkanut jo ennen Valton matkaa, se tuntui ensin vain pienenä lisäkkeenä nenässä. Kuka nyt sellaiseen välitti huomiotaan kiinnittää. Mutta kun Valto määrävuosien jälkeen palasi Amerikasta, kulta kolisten taskuissa, onnellisena sulkeakseen odottavan morsiamen syliinsä, silloin oli tauti jo saanut hillittömän otteen. Sen merkki hänen kasvoillaan oli kieltämätön. Marjaana oli aina ollut rehellinen itselleen, kylmästi ja kipeän asiallisesti, maksoi mitä maksoi. Tämän ainoan kerran hän tahtoi pettää itseään. »Älä sure, Marjaana», hän sanoi itselleen. »Ei Valto siitä välitä, tuskin huomaakaan sitä». Hän tiesi, että Valto oli jo laivarannassa säpsähtänyt ja syleilyssään jähmettynyt. Ei ollut Marjaana koskaan lohdutellut itseään, ei ennen eikä jälkeen. Vain tämän kerran: »Älä sure, Valto tottuu siihen, ja ehkä se vielä voi parantuakin.» Kunpa olisi edes ollut tyhmempi, niin olisi voinut kauemminkin aikaa uskoa omia valheitaan. Mutta nyt alkoi toivottomuus vähitellen pesiytyä sydämeen tappaen hänen pursuavan elämänilonsa.

He olivat kuitenkin olleet vielä puolisen vuotta yhdessä. Sitten Valto jätti hänet. Marjaana oli liian ylpeä sanoakseen, että hän odotti lasta. Mutta petty-

mys tuli niin yllättävänä ja valtavana, että se tappoi hänen kuuluisan hymynsä ainiaaksi.

Hän vetäytyi toveripiiristä omiin oloihinsa, sulkeutui huoneeseensa. Työstä tultua hän neuloi lapsenvaatteita tai luki, luki usein yötkin. Historia oli opistossa ollut hänen lempialansa. Nyt hän luki lainakirjaston kaikki paksut historiakirjat. Varsinkin työväen historiaa hän tutki. Pitkinä, pimeinä iltoina hän elätti sydämessään pettymystään ja toivottomuuttaan. Ja vähitellen ne muuttuivat vihaksi, silmittömäksi, sokeaksi vihaksi. Vain hetkellisesti ja pinnallisesti sai rakkaus lapseen pehmitetyksi pettymyksen kovettaman sydämen.

Lapsen syntyessä oli Valto lähettänyt rahaa. Mutta Marjaana palautti rahakirjeen avaamatta. Pani vain pienen kirjelipun mukaan: »Eihän se lapsi edes sinun olekaan.» Hän tiesi, että tämä kosto koskisi. Olihan Valto sittenkin kerran rakastanut häntä, »pientä, puhdasta enkeliään.» Vai oliko se rakkautta, kuka sen niin oikein tiesi.

Marjaanalla oli näihin aikoihin ollut oma mökki isän perintönä ja sievoinen summa pankissa oman kodin perustamista varten. Ripeänä ja tunnollisena työntekijänä oli työnjohtaja pyytänyt hänet ennen muita ylitöihin ja maksanut siitä hyvin. Ja tarkkaan hän oli elänyt, kieltäytynyt ja säästänyt. Niin oli markka liittynyt markkaan säästötilillä. Nyt hän otti kaikki säästönsä ulos ja läksi uudelleen kiertämään sairaalasta toiseen, lääkäriltä toisen luo. Liian myöhään. Säästö meni, mutta apua ei tullut.

Tauti jatkoi tuhojaan. Se iski lopullisesti armottomat kyntensä hänen kauniisiin kasvoihinsa vääntäen ne muodottomaksi kasaksi. Ja silloin tuli kateus. Hän kadehti ilman eroitusta jokaista sahan tyttöä, jolla oli ehyt hipiä, ja varsinkin niitä, joilla oli koti tai sulhanen, ja kaikkein eniten ihmisiä, joilla oli rahaa. Hän oli liian ylpeä näyttämään kellekään hätäänsä ja valittelemaan. Mutta jollakin tavoin pyrki patoutunut viha ja kateus purkautumaan. Hän liittyi niihin, joiden sydämessä syystä tai toisesta kyti syvä viha. Hän rupesi kulkemaan siellä, missä viha lietsoi uutta vihaa, kateus uutta kateutta. Hän huusi ylinnä suurissa, meluisissa kokouksissa. Hän kirosi kylässä ja kotona, kirosi miehiä, tehdasta, yhteiskuntaa, taivasta.

Vuodet vierivät ja Marjaana jäi yhä enemmän yksin. Lopulta oli viimeinenkin toveri hänet hyljännyt. Ihmiset, jotka olivat ennen kääntyneet vielä peräänsäkin katsellakseen suur-sahan kaunista Marjaanaa, ne käänsivät nyt vastaantullessaan päänsä kammoten pois, niin inhottaviksi oli tauti tuhonnut hänen kasvonsa. Jotkut eivät kääntyneet pois. Pienet katupojat pysähtyivät ja osoittivat häntä sormella toisilleen. Heille hän kiroili, niin että ne pelästyivät. Mutta muutamat — hän huomasi — pakottivat itsensä tuskallisin ilmein katsomaan sydämensä

hyvyydessä häneen, ettei hän loukkautuisi. Ja se oli kaikkein kauheinta. Heitä ei voinut edes kiroillen ajaa pois. Vihdoin rupesi oma lapsikin vieroksumaan häntä ja kääntämään katseensa pois äidin kasvoista. Silloin hän oli lopullisesti yksin. Ja silloin pääsi katkeruus kaikkinielevänä asumaan hänen sydämeensä.

Hän oli monasti ajatellut myydä mökkinsä, vaan ei ollut raaskinut vielä. Lääkkeet nielivät rahaa. Eikä häntä enää pitkiin aikoihin oltu kutsuttu ylitöihin. Hyvä kun olivat hyvyyttään järjestäneet hänelle edes helpon pienipalkkaisen työmaan sahalla, kun ei taudin syömä silmä enää ollut tarkka. Lukeminenkin oli häneltä kielletty ilo, lukeminen, joka oli aina ollut hänen korkein onnensa. Nyt alkoi poika tulla kouluikään, ja hän lukisi ja oppisi kaiken sen, mikä äidiltä oli jäänyt kesken. Poika, äitinsä suuri rakkaus ja ylpeys, ainoa kiinnekohta elämässä, hänen piti päästä suuriin kouluihin. Siksi oli paras myydä mökki. Marjaana lähti naapurikylään talonkaupoista keskustelemaan. Kun hän sinä iltana tuli kotiin, oli pimeä syysilta, ja liekit loimusivat korkealle mustaa taivasta vasten: Marjaanan mökki oli tulessa. Pikku poika oli yksin ollessaan lämmitellyt takkavalkean äärellä. Koko mökki paloi poroksi ja poika mukana.

Silloin oli kuin elämä olisi pysähtynyt. Ilta illan perään istui Marjaana mökkinsä raunioilla. Ei hän ajatellut mitään. Ei vihannut enää, ei kadehtinut, ei kiroillut. Hän näki pikku-poikansa leikkivän pihalla edessään, katsovan häneen, suoraan silmiin, hymyillen. Mutta Marjaana ei osannut hymyillä. Ei edes itkeä. Kaikki oli niin oudon tyhjää.

Kerran taas istuessaan tuhkalajässä esiintörröttävällä kiviportaalla, hän kuulee yhtäkkiä illan hiljaisuuden läpi nyyhkytyksen. Hän kääntyy taakseen ja näkee naisen uunin raunion toisella puolen. Se on sahan insinöörin nuori rouva. Marjaanaa harmittaa. »Mitä se insinöörskä täällä huutaa?», hän tokaisee ankarasti. »Ettekö ole kuulleet», nyyhkyttää nuori rouva, »se, jolta tämä mökki paloi, on tullut niin katkeraksi ja kovaksi, sanovat ihmiset». Marjaana hätkähtää. Ei kukaan ole koskaan ennen itkenyt hänen tähtensä, ei edes hän itse. »Pyyhkikää kyyneleenne», hän sanoo, mutta sanat tulevat epävarmemmin, pehmeämmin. »Katsokaa ylös, minä tässä olen, minä, jolta paloi mökki ja poika. En minä ole katkera enää. Mutta elämä on minulta kuollut». Marjaana ei voinut sittemmin käsittää, miten hän, joka oli ylpeänä vaiennut viime vuodet kaikista suruistaan, sinä iltana puhui, puhui ja puhui. Ja ensimmäisen kerran elämässään hän itki.

Sinä iltana heistä tuli ystävykset. Ja sinä iltana alkoi Marjaanan paluu elämään. Ehkä sen teki osaltaan se pieni leikki, jonka nuori rouva Marjaanalle opetti. Itse hän oli jo kauvan sitä leikkinyt. »Jokainen asia olisi voinut käydä vieläkin hullummin, ja jollakin ihmisellä voi olla vielä surkeampaa kuin

OULUN
KULTASEPPÄ O.Y.

meillä», sanoi pieni rouva lapselliseen tapaansa. »Minullakin oli lapsi, ihana pikku tyttö. Se putosi vaunuista lattialle. Jollei se olisi saanut kuolla, olisi se ehkä jäänyt hulluksi. Eikö se olisi ollut paljon kauheampaa? Sitten sain kerran myöhemmin tietää, etten enää voi saada lasta. Ja silloin minun oli niin vaikea keksiä mitään, joka olisi vielä pahempaa, sillä minä olen aina rakastanut lapsia ja minun mieheni haluaa niin kovin lasta. En osannut pitkiin aikoihin enää leikkiä sitä leikkiäni. Mutta nyt on sekin asia järjestynyt hyvin, sillä lääkäri kertoi minulle eilen, että minussa on keuhkotauti. Pian minä matkustan parantolaan ja olisihan ollut pahempi, jos lapsilla olisi sairas äiti ja ne jäisivät yksin kotiin.»

Parantolaan mennessään keskusteli sairas rouva Marjaanan kanssa kauan: »Tulessa kulta puhdistuu, ja kuona hiiltyy pois. Siksi kai Jumala poltti Marjaanan mökin, että hän näki syvemmälle kuin ihmiset ja näki Marjaanan sydämessä kultaa, jonka hän tahtoi puhdistaa kärsimyksen tulessa.» Ja lopuksi hän ojensi Marjaanalle rahansa: »Minulla on rahaa, paljon rahaa, mutta en voi niillä ostaa terveyttäni takaisin sen enempää kuin niillä voin saada kuolleen lapseni henkiinkään.» Mutta Marjaana ei ottanut. Ei hän ollut milloinkaan ennenkään pyytänyt eikä saanut armoa.

Juuri ennen kuolemaansa kirjoitti insinöörinrouva parantolasta Marjaanalle, että naapurikylässä on vanha Kaisa-muori maannut 20 vuotta halvattuna vuoteessaan ja että Marjaana veisi terveisiä häneltä ja katsoisi, jos muori tarvitsee apua. Ei Marjaana silloin vielä ymmärtänyt, vasta jälkeenpäin, että hänen piti jatkaa kuolevan pikku-rouvan leikkiä. Kun hän sitten Kaisa-muoria hoivatessaan ymmärsi, miten paljon onnellisempi hän itse oli, jolla oli vain taudin runtelemat kasvot ja jota ihmiset karttoivat, mutta jonka ei tarvinnut maata vuoteeseen sidottuna, toisten autettavana, silloin hän ei enää unohtanut sitä leikkiä. Silloin hän oppi kiittämään Jumalaa, jota hän oli kironnut. Ja silloin hän sai vihdoinkin voiton elämänsä kiusanhengistä: vihasta, toivottomuudesta, kateudesta, katkeruudesta. Ja niin löysi Marjaana tien takaisin sen nuoren, kauniin tehtaantytön kevätmaille, missä oli ollut ihanaa olla pienenä osana suuressa kokonaisuudessa työskentelemässä tämän kansan hyväksi, jota elämän ankaruus oli hänet vietellyt kiroamaan ja kieltämään. — — —

Marjaanan käsi sillan kaidepuulla vetäytyy hiljaa pois. »Marjaana Alitalo, häpeä itseäsi, sinä olit kerran ylpeä ja rohkea.» hän sanoo juhlallisesti itselleen. »Nyt sinä lakkaat tuijottamasta kosken mustaan pintaan. Sinä olet taistellut elämäsi pahoja peikkoja vastaan ja voittanut ne. Etkö voittaisi tätä viimeistä kiusausta. Niin, ja Kaisa-muori, kuka häntä hoitaa, jos sinä menet pois, ennenkuin sinun on lupa mennä.»

JAPANI.

Ministeri Ichikawa kertoo kaukaisesta isänmaastaan.

Kaunis huhtikuinen aurinko saa kiiltämään osaksi sulan, osaksi jäisen Suomenlahden selän. Japanin lähetystön 6:nnen kerroksen ikkunoista talossa Puistokatu 11 näkyy aurinkoista keväistä merenselkää silmänkantamattomiin. Haastateltava, ministeri *Ichikawa*, lämpimän maan mies, vilkaisee silloin tällöin hilpeä, tyytyväinen ilme kasvoillaan tuota valon runsautta — hän kun oli pelännyt jäätyvänsä täällä napapiirin pimeillä rajamailla.

Pyydämme ministeriä kertomaan Japanin työväen oloista.

Japanissa on n. 300.000 työtöntä, kertoo ministeri Ichikawa. Tämä on pieni luku verrattuna muihin suurvaltoihin — ja suhteellisesti se on vähäisempi kuin Suomen. Muuten on näissä asioissa vaikea verrata Japania ja Suomea, niin erilaiset ovat olosuhteet, kuten myös palkkakysymyksessä, sillä eiväthän numerot ole pääasia. On otettava huomioon elinkustannukset, luontaisedut, vapaa-asunnot j.n.e., joita etuja on Japanin työläisillä.

Ministeri itse on ollut kymmenisen vuotta poissa Japanista, käynyt vain siellä pikimältään tällä välillä. Lisäksi hän sanoo, ettei halua tehdä propagandaa, vaikka nykyään useat maat selostaessaan asioitaan turvautuvat valheellisiinkin tiedonantoihin. Hän ottaa esille Japanissa kauan oleilleen Englannin sotilasasiamiehen, majuri Bodleyn kirjan »Japanise Omelette» ja kehoittaa haastattelijaa silmäilemään sitä.

Bodley kertoo Japaniin saavuttuaan nähneensä paljon odottamatonta — enimmin häntä ihmetyttää työ ja teollisuus paljoudellaan, sitten kaiken halpuus, kuten ruo'an, vaatteiden, huvien. Hyvä polkupyörä maksaa siellä 10 jenia — Smk. 140: —. Siksipä alhainen palkka ei merkitse alhaista elintasoa. Jos jossakin maassa on kolme kertaa korkeampi palkka, mutta vähintään viisi kertaa korkeammat elinkustannukset, ei siellä suinkaan ole parempi elää kuin Japanissa, vaikka täällä on »nälkäpalkat», kuten eräs täkäläinen vasemmistolehti kirjoitti äsken Japanin oloista, selittämättä asioita sen paremmin. — Bodley vertaa myös muita palkkoja ja toteaa, että englantilainen eversti saa kuukaudessa palkkaa Japanin rahassa 1,200 jeniä, mutta japanilainen eversti 400 jeniä.

Eräs huono asia on Japanin työläisten oloissa länsimaihin verrattuna pitkä työpäivä, 9—11 tuntia, johon sisältyy ruokatunti. Tästä asiasta ei Japani voi ylpeillä. Tämä ei kylläkään merkitse työläisten sortoa, sillä myöskin korkeat virkamiehet tekevät pitkiä työpäiviä, mitä suurempi herra sitä pitemmät työpäivät. Majuri Bodley kertoo tavanneensa melkein mihin vuorokauden aikaan tahansa miljoonapainoksisten sanomalehtien päätoimittajia toimituksissa, samoin ulkoministeriön virkailijoita virastossaan aina myöhään iltaan.

Ministeri Ichikawa sanoo Japanin ulkoministeriössä työskenneltävän »täydellä höyryllä» 7—8:aan ja senjälkeenkin jäävät työhön ne, joilla on erikoisen paljon työtä.

Japanissa täytyy jokaisen tehdä paljon työtä ja jokainen myös tahtoo tehdä paljon työtä, sillä kaikki ymmärtävät, ettei muuten voi pieni maa elättää suurta kansaa — maa, josta on vielä 70% maanviljelykseen kelpaamatonta, vuoria.

Bodley kertoo edelleen:

Nuoret tytöt saavuttuaan tehtaaseen saavat ilmaisen asunnon, jossa on kylpyhuonekin, lämmin ja kylmä vesi. Mikään kansa ei ole puhtaudessa japanilaisten tasolla. — Työläisasunnoissa ovat lattiat ja seinät helpot pitää puhtaana, kaikki on kaakelista. Tehtaan ruokasaleissa saavat työläiset hyvää ruokaa, kolme ateriaa päivässä Smk:lla 2: 50 (aamiainen, päivällinen ja illallinen). Tämä ruoka tulee kyllä tehtaalle itselle kalliimmaksi. Työvaatteet saadaan myös aina tehtaan puolesta, samoin tehtaalta saadaan urheiluvälineet ja -puvut. Työläisillä on käytettävänään kouluja, kirjastoja ja luentosaleja, joissa alansa valiot pitävät esitelmiä eri aloilta: kirjallisuudesta, urheilusta, kukkien asettelusta (japanilaisten naisten eräänlainen taiteellis-kasvitieteellinen harrastus ylhäisönaisista työläisnaisiin saakka).

Puuvillatehtaiden työläisnaiset ovat tavallisesti töissä 3—4 vuotta ja säästävät sillä aikaa 100—1,000 jeniin (à Smk. 14: —), sitten he tavallisesti menevät naimisiin. Lopuksi Bodley vain toteaa, että kun ottaa kaikki seikat huomioon, on todettava työläisten olot hyviksi. Mainitut esimerkit olivat tavallisista oloista ja niistä poikkeavia on, sekä parempia että huonompia.

— Japanin teollisuuden kilpailukyky maailman markkinoilla johtuu maailman parhaista koneista. V. 1929 vaihtoivat kaikki tehtaat koneensa uusiin. Teollisuudella on myös etevä johto ja hyvä rahallinen asema, jota aikaisemmin valtiokin tuki.

Jouduttuamme puhumaan *tieteistä* mainitsee ministeri Ichikawa, että vasta 300 vuotta sitten tutustuivat japanilaiset moderniin länsimaiseen tieteeseen, jonka etevyyden he tunnustavat, ovat omaksuneet ja kehittäneetkin sitä. Kuitenkin oli Japanissa jo vanhastaan tiede korkealla tasolla. Kemian ja fysiikan tuntemus oli Kiinassa jo tuhansia vuosia sitten

korkealla ja sieltä kulkeutui tieto myös Japaniin. Samoihin aikoihin oli geometria Intiassa pitkälle kehitetty. Tämänkin tieteen välittivät Japaniin kiinalaiset.

Siirrytään puhumaan *japanilaisesta kirjallisuudesta.*

Japani on elänyt kaikki sivistyskaudet, jotka meikäläiset »nousukaskansat» tuntevat vain historian perusteella, siksi siellä on niin laaja kirjallisuus — tuhansia vuosia vanha — että siitä on mahdotonta näin lyhyesti antaa osittaistakaan selvyyttä. He suorastaan kärsivät liiasta kirjallisuudesta.

Japanissa eivät kirjallisuusharrastukset rajoitu n.s. professoriauliin. Jokainen sivistynyt mies ja nainen ymmärtää kirjallisuutta ja runoutta.

»Nuoressa Suomessa» v. 1931 on prof. Ramstedtin kirjoitus japanilaisesta runoudesta ja myös suomennettuina näytteeksi hienon-hienoja pikkurunoja. Tähän kirjoitukseen kannattaa tutustua, sillä prof. Ramstedt on kai maassamme ainoa mies, joka tuntee »oikeata Japania».

Vaikka Japani on suuri ja vanha maa, sitä tunnetaan täällä vähän ja vielä vähemmän sen kirjallisuutta. Ministeri Ichikawan hartain halu on saada suomalaisille lukijoille kirja tai ehkä useampiakin Japanista.

Kun japanilainen katsoo »Madame Butterflyn» tai täällä äsken esitetyn japanilaisaiheisen filmin, tulee hänelle sääli kansoja, joiden sivistys ei vielä ole niin korkealla, että he voisivat ymmärtää oikein japanilaisia.

Tuon ihmeellisen kansan sivistys lumoaa — sitä enemmän, mitä enemmän siihen perehtyy. Se lumoaa suuruudellaan, erikoisuudellaan ja hienoudellaan.

Hilippa Pyykönen.

Nuoret runoilijat 1934.

Velvollisuus kai olisi sepittää kiitoslaulu kustantajalle, joka tällaisena pula-aikana on uskaltanut ryhtyä sellaiseen taloudellisesti epävarmaan yritykseen kuin on runoteoksen julkaiseminen. Ja olisi kai sivuutettava se eräässä mielessä epämiellyttävältä vaikuttava mainosrummutus, jota on harjoitettu noiden 11 nuoren julkisuuteentulon yhteydessä. Eihän ole riittänyt se, että julkaisun toimittaja on esitelmöinyt ja pakinoinut heistä tilaisuuksissa, joissa kustannusliikkeen johtajat ovat istuneet eturiveillä, lisäksi on eri lehdissä julkaistu heistä kuvin varustettuja artikkeleita, vieläpä ovat nuoret antaneet haastattelulausunnoissaan tietää, mitä he ajattelevat runoudesta erikoisesti ja elämästä yleensä.

Tällaisen mainostuksen perusteella olisi odottanut ellei nyt mitään yllättävää, kuitenkin jotakin uutta, omalaatuista ja nuorekkaan voimakasta. Pettymys antologiaan tutustuessa on sen tähden suuri. Ei niin, että olisi julkaistu mitään alamittaista. Vika on siinä, että kokoelmasta ei paria poikkeusta lukuunottamatta löydä ketään, jolla olisi jotain omaa sanottavaa.

Mitä syytä oli julkaista tällaista antologiaa? *Maamme on siksi köyhä, ettei sillä ole varaa menettää yhtään todellista lyyrikkoa, mutta se on myöskin niin köyhä, ettei sen kannata uhrata yhtään markkaa diletanttien päiden pitämiseksi veden yläpuolella.* Ovathan maamme sekä henkiset että aineelliset varat niin pienet, että niillä tuskin jaksetaan estää todelliset kyvyt hukkumasta. Nyt luulee 11 nuorta ihmistä olevansa kutsuttuja vaalimaan tulta runottaren alttarilla, kun useimpien heistä tulisi suunnata henkiset kykynsä toisaalle, oikean kutsumuksensa toteuttamiseen. Julkaisemalla esimerkiksi kaksi erikoiskokoelmaa olisi kustantaja voinut auttaa kahta nuorta ihmistä eteenpäin runouden kivisellä polulla, nyt jäivät nämäkin tarvittavaa tukea vaille.

Oiva Paloheimo on pieni kalpea nuorukainen, jolla on palavat, elämään kysyvinä tuijottavat silmät. Hänen runonsa ovat »pieniä, nöyriä runoja» tai »säveltämättömiä lauluja», jotka ovat muodollisesti moitteettomia, kielemme vokaalikauneutta uhkuvia tunnelmapaloja, jotka huipentuvat älykkääseen, koko runolle ajatussisällön antavaan loppukärkeen. Hän on oikea lyyrikko, jolla on sisäinen täytymys laulaa. Runo tunkee esiin ilman ajatuselämässä tapahtuvaa tietoista erittelyä:

Te tulkaa nytkin ja sanokaa,
mitä silläkin tarkoitan,
kun käsin hartain ja palavin
näitä runoja kirjoitan.

Mitä tiedän, ystävät, teistäkään,
mitä sinusta, rakkahin.
Yhä säveltämättä laulut on
meren, tuulen ja minunkin.

Niinpian kuin Oiva Paloheimo kirjoittaa pitkän runon, joutuu hän toistamaan itseään. On vaikea ymmärtää, miksi Oiva Paloheimolle suotua vähäistä tilaa on uhrattu kahteen pitkään runoon,

joista toinen on todellinen lähes 30 säkeistöä käsittävä runokolossi »Taivaalliset kerjäläiset». — Oiva Paloheimo on Nuoressa Voimassa sekä muissa aikakauslehdissä julkaissut paljon elävämpiä ja rikkaampia runoja kuin antologiaan valitut.

Arvostelu on kiittänyt *Helvi Hämäläisen* runoja. Mutta ei vielä herkän, väririkkaan mielikuvamaailman omaaminen tee runoilijaa, niin tärkeä kuin se runoilijalle onkin. Tarvitaan lisäksi runoilijan palava kaipuu totuuteen ja syvälle näkevä katse, joka tunkee läpi aistimaailman ilmiöitten alkusyihin, ihmisen, luonnon, olevaisuuden sieluun. Tätä eivät Helvi Hämäläisen runot ainakaan toistaiseksi ilmennä. Lisäksi puuttuu häneltä vielä kyky tiivistää näkemys elimelliseksi kokonaisuudeksi. Poikkeuksena voisi mainita voimakkaan runon »Kuolema». — Ellei Helvi Hämäläisen aihepiiri laajene, uhkaa häntä itsensätoistaminen, josta jo antologiankin runoissa on merkkejä. — En pääse ajatuksesta, että Helvi Hämäläisen oikea ilmaisumuoto on proosa.

Muut ensiesiintyjät ovat Helli Hannula, Kyllikki Huhtala, Aari Surakka, Arvo Laro, Heikki Jylhä, Martti Laine, Eino Kauppinen, Unto Kupiainen ja Yrjö Teppo. Näistä toiset kirjoittavat sitä, mitä »runoilla» tavallisesti ymmärretään, runomittaisia kuvauksia tapahtumista tai tunnelmista — niin esimerkiksi Yrjö Teppo, joka on saavuttanut suurimman muototaidon — toiset harrastavat vapaata mittaa, saavuttamatta kuitenkaan taiteellista vaikuttavuutta ja voimaa.

Haluan lopuksi viitata Lauri Viljasen monipalstaiseen artikkeliin, joka on tyypillinen näyte herkkä-älyisen mutta aran, arvostelijavastuustaan luopumaan pakoitetun keskustan miehen arvostelusta. Siinä hän silittää yksitellen jokaisen nuoren runoilijan päätä, mutta tuo oman kielteisen arvostelunsa miltei kenenkään huomaamatta lopussa esiin: »Omasta puolestani pidän varmana, etteivät nuoret lyyrikkomme enää voi mennä pitemmälle *näin* hatarassa ja hentoisessa tunnelma-vaalinnassa, siinä täytyy tulla vastavaikutuksen, sielullisen asennoitumisen täytyy kääntyä ulospäin. Taistelu »vapaasta mitasta» on niinikään aivan hervottomassa murroskohdassa. Mitä varten muutamat kirjoittelevat sillä, kun se ei mene eteenpäin millään tavalla? Nuorilta runoilijoilta odotetaan selvää suunnanottoa ja taistelutahtoa.»

Yksinomaan sielullisen asennoitumisen muuttuminen ei kuitenkaan riitä runoudellemme, jotta se voisi täyttää suuren tehtävänsä ihmissielun rehellisenä tulkkina. On käännyttävä *ulospäin*, elävän elämän rikkauteen, mutta siitä huolimatta on elämän ilmiöitten tosi sisältö löydettävä *sisäisen näkemyksen tietä*. Runoilijakutsumus viittaa senlisäksi, paitsi ulos- ja sisäänpäin, myös *ylöspäin*.

Eino Mikkola.

(Jatk. siv. 47).

»Sellaista se on, kun köyhän lapsi viedään näytöskappaleeseen, niin ei yökausiin saa lepoa.»

Äiti nukkui kuitenkin pian. Ja poika lausui aivan hiljaa, ettei kukaan kuulisi: »Minä olen Kultakutri, minä vapautan sinut ainiaaksi . . .»

Tämä koski punarusettista tyttöä siellä alhaalla. Tämän oli päästävä pois ryömimäaitauksestaan!

Saara Säilä.

Tatjana Tsernavin: »Pako Neuvosto-Venäjältä». Otava.

Neuvosto-Venäjän oloista ja elämästä on kirjoitettu lukuisia toinen toistaan järkyttävämpiä teoksia. Tuskin mikään aikaisempi Neuvostolan kuvaus kuitenkaan kohoaa sisällöllisen täysipainoisuutensa, asiatietojen lahjomattoman todenmukaisuuden tai sydäntä kouristavan, henkilökohtaisesti eletyn pohjatunnelmansa puolesta Tatjana Tsernavinin teoksen tasalle. »Pako Neuvosto-Venäjältä» on lähinnä kuvaus kirjailijattaren lähimmän perhepiirin — hänen miehensä on tunnettu professori — kohtaloista, mutta niiden rinnalla lukija kohtaa tuhansia samanlaisia »vankilakohtaloita», kokonaisen sarjan venäläiseen sivistyneistöön kohdistuvia vainoja, jotka kolme vuotta sitten keinotekoisesti keksityn n.s. suuren vahingontekijäjutun jälkeen ovat saaneet hirvittävät barbaariset muodot. Rva Tsernavin kuljettaa lukijansa läpi Venäjän surkeasti rappeutumaan päästettyjen taidekokoelmien ja museoitten, läpi tšekan kammottavien vankilaluolien, joissa tuhannet syyttömät ihmiset viruvat tylsistyneinä kuolemaansa tai karkoitustaan odottaen tai pyrkivät läpi karkoitusleirien epätoivoisuuden kohti pakenemalla tapahtunutta vapautumista, uuden elämän alkuun. Tälle matkalle mahtuu tavaton, käsittämätön määrä kurjuutta ja kärsimyksiä, tuhoa ja toivotonta taistelua. Kirjan loppusivuille päästyään tuntee lukija kiitollisuutta kirjoittajatarta kohtaan siitä, että hän on vetänyt hunnun tuon »kuoleman maan» kasvoilta ja osoittanut meille, että nekin meistä, jotka elävät puutteellisimmissa, hädänalaisimmissakin olosuhteissa, elävät Neuvostolaan verrattuna suorastaan paratiisissa. »Pako Neuvosto-Venäjältä» antaa meille suuren määrän rohkeutta ja elämänuskoa ja siinä mielessä se on harvinaisen antoisa teos. Rva Tsernavinin tyyli on yksinkertaisuudessaan ja koristelemattomuudessaan vakuuttavaa ja aiheenmukaista. Maisteri E. Palolan suomennos on hyvin onnistunut.

O. R—ri.

TULKAAMME TERVEIKSI!

Nykyhetken ihmiskunta elää suorastaan käsitteiden toiseksi vaihtumisen aikaa. Nykyajan ihminen on kyllästynyt kaikkeen sovinnaisuuteen ja väärään hienotunteisuuteen, jonka takana se aavistaa olevan valheen. Nykyajan ihminen tahtoo olla ennen kaikkea reilu ja vapaa, sillä hän tietää, että vaistomme aavistavat kuitenkin mitä sisällämme on, vaikka miten huolellisesti tahansa yrittäisimme salata sisäistä todellisuutta. Ja nykyajan ihminen tietää, se on m.m. psykoanalyysin paljastama tosiasia, jonka jokainen tuntee todeksi itsessään, että salaaminen ja pettäminen tekee ihmisestä kärsivän ja sairaan, tuottaa elämään sanomatonta kidutusta ja itseinho lopuksi kuoleman. Nykyajan ihminen ehtii kokea paljon ja nopeasti, hän oppii jo hyvin varhain eroittamaan oikean ja väärän toisistaan. Hän tietää, että hänelle enimmäkseen valehdellaan. Siksi hänestä on hauskaa kuulla joskus itsestään totuuksiakin. Hän tajuaa, että se kyllä koskee, mutta hän tajuaa, että se tuo hänen elämäänsä uudenlajista rohkeutta, josta hän ei ole ennen tiennyt mitään. Ja kun hän on kestänyt kerran, kestää hän toisenkin kerran, muuttuu aina vain rohkeammaksi.

Näin on terveyden seurauksena todellinen ilo ja vapauttava nauru. Ihmiselle on suuri ilo, kun hänen tautinsa alkaa parantua, kun hän huomaa menneen pikkumaisuutensa ja rohkenee tunnustaa asiat sellaisiksi kuin ne todella ovat.

»Analyysi».

Stadionin työt ovat käynnissä! Tukekaa Stadion hanketta ostamalla Stadion tuotteita!

„Taidetta kansalle."

Ei ole ensinkään harvinaista, että taiteilija tai taiteen ymmärtäjä saa maallikkotuttavaltaan kutsun tulla tarkastamaan vastaostettua taideteosta ja että tilaisuus muodostuu varsin piinalliseksi kummallekin. Hyvässä uskossa »tunnetulta nimeltä» ostettu »taideteos» on laadultaan sellainen, että se asettaa omistajansa varsin selkeään, mutta naurunalaiseen valoon, sitä naurunalaisempaan, mitä korkeampi hänen yleinen sivistystasonsa on. Asianlaita on jokseenkin sama, olkoon kysymyksessä maaseutu tai kaupunki. »Tunnettu nimi» osoittautuu yhdeksi jäseneksi siitä enemmän tai vähemmän kansainvälisestä lukkikaartista, joka vailla vähäisintäkään taiteellista lahjakkuutta, mutta sitä suuremmalla röyhkeydellä varustettuna käyttää hyväkseen omansa ja jonkun todella tunnetun taiteilijan sukunimien yhtäläisyyttä, kulkien ympäri kuin kiljuva jalopeura ja etsien kenet hän saisi niellä. Tällaisten petoeläinten luku ei meidänkään maassamme ole suinkaan pieni, mutta vielä suurempi on ymmärrettävästikin heidän uhriensa luku. »Tunnettu nimi», jonka edesottamuksiin l a i l l a ei ainakaan toistaiseksi ole valtaa puuttua, saa rauhassa jatkaa ulos- ja sisällekäymisiään, ja yhä kasvaa niitten kotien luku, joissa vanhojen, kenties isiltä perittyjen, todella tyylipuhtaitten huonekalujen kanssa mahdollisimman huonossa yhteisymmärryksessä seurustelevat »tunnetut nimet», todistuksena uuden sukupolven auttamattomasta vajaamittaisesta mausta. »Taidetta kansalle» — tapaus n:o 1.

Tapaus n:o 2 koskee lähinnä niitä koteja, joissa pyritään tasaarvoisuuteen naapurikotien kanssa haalimalla ne täyteen mahdollisimman samanaamaista kamaa. Sellaiset kodit — valitettavan monilukuiset vielä nykypäivinäkin — ovat »jäljentäjien» luvattuja maita. Maassamme elää kokonainen ammattikunta tällaisia työmiehiä, pääasiassa kyvyttömyytensä takia lopputilin saaneita ammattimaalareita, joille mestarit kenties hyväsydämisyydessään ovat suositelleet taidemaalarin »köykäistä hommaa». Suositus on langennut hedelmälliseen maaperään, ja niin vaeltaa kylästä kylään, kaupungista kaupunkiin kunniastaan ylen arka taiteilija ylpeillen »taidostaan» ja kilvoitellen voitokkaasti alati samaa päämäärää kohti. Haltioitunut kansa seuraa henkeään pidätellen »taiteilijan» ponnistelua, koska hänen »rutiininsa» todellakin on ilmiömäinen. Ei löytyne kylää, jossa ei ainakin yksi kappale riiteleviä metsokukkoja koruttomin kielin kertoisi nuoren maamme keväisestä elinvoimasta, eikä allekirjoittanut omasta puolestaan tässä tapauksessa langettaisi syytä niinkään paljon »taiteilijan» kuin »taiteen ystävän» niskoille. Sillä jälkimmäinen kuuluu ja tulee kuulumaan auttamattomasti siihen joukkoon, josta Nummisuutarin Eskokin sanoisi: »Tyhmyydelle minä olen vihainen kuin rakkikoira.»

Tapaus n:o 3 = taulutehtailu. Se on varsin suurisuuntaista toimintaa, jonka tulokset, kuten ymmärrettävää, kaikkein selkeimmin ovat painaneet leimansa »kotiemme kauneuteen» ja valitettavasti juuri sivistyneitten kotiemme. Allekirjoittaneen täytynee hiukan raoittaa esirippua, vaikka hän siten osoittautuukin mitä häikäilemättömimmäksi teollisuus- ja tuotantoelämän vakoiljiaksi ja vaikka hän tällöin tuleekin raakamaisesti astuneeksi kotimaisen yksityisyritteliäisyyden liikavarpaille.

Taidetehtailua varten tarvitaan ateljee, jonka seinäpinta-ala on mahdollisimman laaja. Niinikään tarvitaan maalauskangaspakka, jonka pituus on mahdollisimman suuri. Kangas pingoitetaan ateljeen seinille, jaetaan ruutuihin, joihin hiilipaperin suosiollisella avulla »komponoidaan» maisema (tavallisesti »Koli» tai joku muu yleisesti kauniiksi tunnettu maanpaikka). Kun »piirtäjä» on kertaalleen kiertänyt ateljeen, voi hän huolettomasti ottaa levon, koska hänen jälkiään uskollisesti seuraa joukko spesialisteja omalla sarallaan ponnistellen. Muuan maalaa »taivaan», toinen ruskon kullassa autuaasti väräjävän metsän, kolmas kalliot ja neljäs sen rajuilmojen rääkkäämän petäjän, joka esim. »Kolimaisemissa» tunnetusta syystä on osoittautunut tuiki tarpeelliseksi. Parikymmentä taideteosta on kädenkäänteessä täten »luotu». Puuttuu vain mestarin = toimitusjohtajan tunnettu nimimerkki, joka sekin vuorostaan ilmestyy tokeen kulmaan ja lienee useimmissa tapauksissa alkuperäinen. Kauppamatkustajat voivat seuraavana päivänä surutta lähteä liikkeelle, sillä ammattimaalarien yleisesti käyttämät kuivatusaineet ovat matkaansaattaneet sen, että »taideteos» on, paitsi tuossa tuokiossa kauppavalmis, myöskin koreassa kiillossaan ja vähäverisyydessään erinomaisen »öljyntuntuinen» sekä, mikä sentään parhainta, taatusti musta muutaman vuoden kuluttua.

Nämä kolme esimerkkiä riittänevät. Useampiakin on olemassa, mutta niitten erittteleminen lienee hyödytöntä niin kauan kuin julkinen sana p ä i v ä l e h t i e n palstoilla antaa asioitten mennä menojaan ja maan myrkyttyä. Kysyä voisi vielä, onko perää huhussa, että suoranaista taideväärennystä olisi viime aikoina harjoitettu maassamme. Sen kysymyksen ratkaisu kuulunee lähinnä ammatti-taiteentuntijoille ja poliisille.

Onko mitään mahdollisuuksia poistaa sitä häpeätahraa, joka taidehuijauksen muodossa saastuttaa muutenkin kyllin saastutettua maata? Vastaus: On! Päivälehtien on vähitellen alettava kiinnittää huomiota yleisön ja todellisten taiteilijain keskinäisiin suhteisiin, annettava maan taiteilijoista lukijakunnalleen esim. taidekirjeitten muodossa (maaseudulla) ainakin yhtä selkeä kuva kuin urheilijoista. Ja yleisön on oman kunniansa nimessä heitettävä silmäys myöskin maamme taiteelliseen maailmaan. Sen on käännytettävä kamasaksat oviltaan, mutta tuettava voimiensa mukaan hädän ja kärsimysten kanssa kamppailevaa, todellista työntekijää. Yksinkertaisin keino huijareitten päänmenoksi olisi julkinen taiteilijamatrikkeli, jota halpahintaisena painoksena joko taidejärjestöjen tai valtion toimesta levitettäisiin sitä haluavien keskuuteen ja jossa lyhyesti selostettaisiin asianomaisen taiteilijan ansiot. Allekirjoittanut myöntää, että se olisi surmanisku kaikenkarvaisille lumppureille, mutta kieltäytyy siitä huolimatta kaikesta säälistä, koska todellinen taiteilija on saanut surmaniskunsa palkinnoksi tinkimättömästä rehellisyydestään.

Kamasaksat älkööt sentään näistä sanoista säikähtäkö, sillä se aika, jolloin maassamme hallituspiirien tai sanomalehti-valtiomahdin taholta kiinnitetään tarpeellinen huomio sellaiseen yhteiskuntakasvannaiseen kuin taide, tuntuu ainakin tällä kertaa peräti lapsekkaalta unelta.

Heikki Asunta.

Käsky.

USKO HURMERINTA.

Kävi taistelu: Ukkona jylisten
soi laulu kanuunain, tykkien.
Konekiväärit rätisi. Kranaatit
vihels', ulvoi kuin hornanenkelit.
Maa huojui. Puita juurineen
lens' ilmaan. Kuolevain huudot soi.
Veri sohjuisen hangen purppuroi.

— Ylös! Syöksyyn! Suuntana kukkula!
Pojat, takaisin ei; se on vallattava!
— Savuverkon suojassa, ammunnan
kautta linjan alkaissa kiivaimman
kävi komppania päin kukkulaa:
Sen on oltava meidän, pojat, muistakaa!

Ens' miehenä ketjussa poikanen
juoks' silmät innosta palaen.
Lumi vajotti. Halkeamaisillaan
takoi sydän, ja ruumis kauttaaltaan
oli peitossa hien; vaan eteenpäin!
Hän kiristi hampaitaan: Eteenpäin
oli käsky, kohden kukkulaa!
Nopeammin, nopeammin, pojat joutukaa!
— — — — —

Hän heräsi. Katsoi ympärilleen
sumupeittoisin silmin. Sydämeen
tuli hätä: Missä on kukkula?
Missä on ketju ja komppania?
Miks' on niin hiljaista? Kiväärien
miks' tuli on laannut? Vaijeten
miks' seisovat tykit? — Ampukaa!
Me emme saa väistyä! Ampukaa!

— Tuli eloa silmiin. Sairaalan
hän huomasi vuoteella makaavan
itsensä kuin ruumiin vierahan,
vailla tuntoa, kääreissään muodottoman.

Hän koetti liikuttaa jalkojaan:
Niitä mahtoiko enää ollakaan
alla peiton? — Ei miehestä jäljellä muu:
Kasa lihaa ja jokunen katkennut luu
ja — henki! Se sammuu, hän tiesi sen.
Käsi tapasi kättä sisaren:

— Sisar — hän kuiskasi — sanokaa:
Me syöksyimme kohden kukkulaa,
— oli käsky se — sanokaa, saimmeko sen?
Me löimmekö pakoon vihollisen
joka niinkuin riivattu ampui päin
kun ketju ryntäs', mä kaaduin, jäin? —
Sisar, sanokaa, emmehän väistyneet?
Mä vannon: emme ainakaan peljänneet!

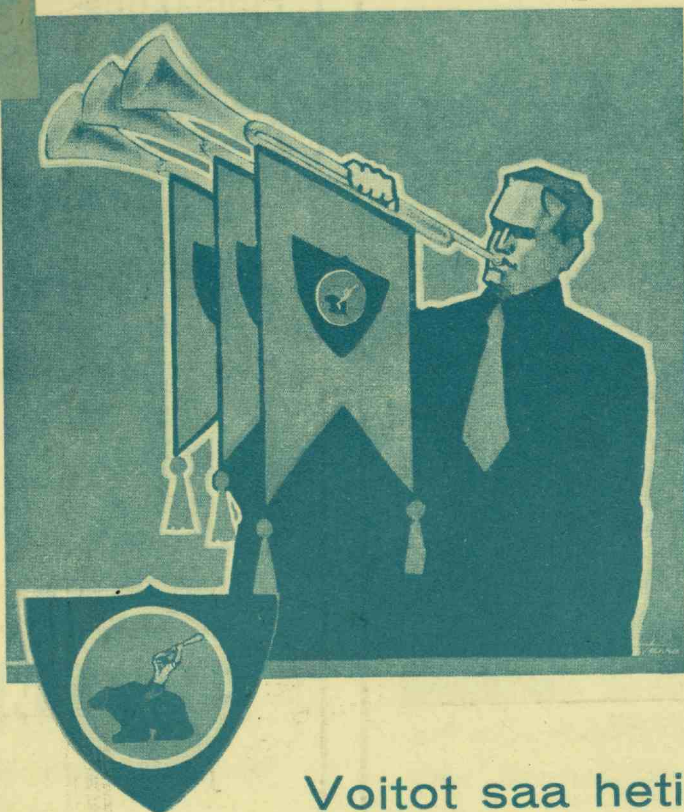
Käsi viileä hetkeks' otsaltaan
sai kuumeisen polton sammumaan,
ja hän kuuli kuin unessa: Kukkulan
he valloitti. Sankarikomppanian
ens'miehenä laelle saapui hän
kun shrapnellin kuultiin räiskähtävän.
Muut ryhmästään kuoli, hän yksinään
jäi eloon, henkihieverissään
varustukselle ryömi ja — hankehen
hän suistui tajunsa kadottaen.
— — — — —

Löi sairaalan kello. Verkkaisaan
matoi sekunnit. Nuoreen kuolevaan
sisar katsoi silmin kyynelisin.
Käsi siveli otsaa. Aurinkokin,
kevään ensimmäinen, läpi ikkunan
tuli huoneeseen, vuoteelle nukkuvan.

Hymy kirkasti kasvoja sankarin:
Oli s o t i l a s hän vielä kuollessaankin.

Helsinki 1934. K. F. Puromiehen Kirjapaino O.-Y.

H: ki
Kruununvuorenk 9 C
Otto Manninen

Voitot saa heti

I K L:n
SUURARPAJAISISSA

Arpajaisten toimikautta on asianomaisella luvalla pidennetty kuusi kuukautta, eli lokakuun 1 päivään 1934. — Viimeinen *4:s arvonta* on syyskuun 22 päivänä 1934. — Joka päivä näissä arpajaisissa on yhtä jännittävä, **sillä joka arvalla on oma numeronsa ja joka arpa on ollut jo mukana kolmessa arvonnassa,** joten onnellisin voittaja voi nytkin ostamallaan samalla arvalla saada voittoja eri arvonnoista; parhaimmassa ajateltavissa olevassa tapauksessa siis neljä eri voittoa. — **Tiedustelkaa voittojenne arvoja.**

I K L:n KANNATUSYHDISTYS r.y.

Helsinki . Kaisaniemenk. 6 A 19 . Puh. 26 404

ARPOJA MYYDÄÄN m.m. I K L:n toimistoissa ja Rautatiekirjakaupan myymälöissä kaikkialla maassa. Voittoluettelot N:o 1, 2 ja 3 saatavissa samoissa paikoissa.

Hinta 10 mk.

Työttömälle myyjälle 4 markkaa.
Myyntiä hoitavalle järjestölle 2 markkaa.

Helsinki 1934 . K. F. Puromiehen Kirjapaino O.-Y.